

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu

15. Toplantısı

**Gelişmelere İlişkin
Değerlendirmeler ve
Kararlar**

07 Mart 2007

TÜBİTAK UZAY Enstitüsü Toplantı Salonu,

Ankara

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu (BTYK) Hakkında

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu (BTYK) 4 Ekim 1983 tarih ve 77 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kurulmuştur.

Kurulun yasa ile belirlenen görevleri; Türk bilim politikasının yürütülmesi, uzun vadeli bilim ve teknoloji politikalarının tespitinde hükümete yardımcı olunması, hedeflerin saptanması, plan ve programların hazırlanması, kamu kuruluşlarının görevlendirilmesi, özel kuruluşlarla işbirliği sağlanması, gerekli yasa ve mevzuatın hazırlanması, araştırmacı insan gücünün yetiştirilmesinin sağlanması, araştırma merkezlerinin kurulması için tedbirler alınması, araştırma alanlarının tespit edilmesi ve koordinasyonunun sağlanmasıdır.

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu, Başbakanın başkanlığında, ilgili Devlet, Milli Savunma, Maliye, Milli Eğitim, Sağlık, Tarım ve Köyişleri, Çevre ve Orman, Sanayi ve Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanları ile YÖK Başkanı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarları, TÜBİTAK Başkanı ile bir yardımcısı, TAEK Başkanı, TRT Genel Müdürü, TOBB Başkanı ve YÖK'ün belirlediği bir üniversitenin seçeceği bir üyeden oluşur. Ayrıca, ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri de BTYK'da davetli sıfatıyla yer alırlar.

KHK ile yılda en az iki defa toplanması planlanan Yüksek Kurul ilk toplantısını 9 Ekim 1989'da yapmıştır. 8 Eylül 2004 tarihinde yapılan 10. toplantısında, Yüksek Kurul'un 2010 yılına kadar her yılın Mart ve Eylül aylarının ilk haftalarında toplanmasına karar verilmiştir.

Yine aynı KHK uyarınca Yüksek Kurul'un sekreteryası faaliyetleri TÜBİTAK tarafından yürütülmektedir. Daha önceki toplantılarda alınan kararlara TÜBİTAK'ın <http://www.tubitak.gov.tr> adresli internet sitesinden erişebilir.

Not

Kurul toplantısında alınan kararlar 8 Eylül 2005 tarihinde gerçekleştirilen 12. toplantıdan itibaren aşağıda gösterilen sistematik ile numaralandırılmıştır:

YYYY/TKK (Örnek: 2005/201)

YYYY: Yıl (Örnek: 2005)

T: Kararın alındığı toplantının o yıl içindeki toplantılar arasındaki sırası (Örnek: 2)

KK: Kararın o toplantı içerisinde alınan kararlar arasındaki sırası (Örnek: 01)

İÇİNDEKİLER

I.	Gündem	1
II.	Üyeler ve Davetliler Listesi	2
III.	Gelişmeler	6
IV.	Onaya Sunulan Ek Kararlar	48
V.	Onaya Sunulan Yeni Kararlar	59

BİLİM VE TEKNOLOJİ YÜKSEK KURULU

15. Toplantısı

GÜNDEM

- 1) Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Açış Konuşması
- 2) TÜBİTAK Başkan Vekili Prof. Dr. Nüket Yetiş'in Sunumu
- 3) Daha Önceki Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Toplantılarında Alınan Kararlara İlişkin Gelişmeler
  - i. Gelişmeler
    - a. Ulusal Savunma Araştırmaları Programı [2005/8]
    - b. Ulusal Uzay Araştırmaları Programı [2005/9]
    - c. Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları Uygulama Planı 2005-2010 [2005/10]
    - d. Deprem Araştırmaları Koordinasyonu [2005/11]
    - e. 2006 – 2008 Kamu Ar-Ge Ödeneği [2005/202]
    - f. AB Çerçeve Programlarına Katılım [2005/203]
    - g. AB Çerçeve Programları Ulusal İrtibat Kuruluşu Görevlendirilmesi [2006/203]
- 4) Genel Görüşme
- 5) Onaya Sunulan Ek ve Yeni Karar Taslakları
  - i. Ek Karar Taslakları
    - a. Ulusal Kamu Araştırma Programları Hazırlık Çalışmaları [2005/5]
    - b. Ulusal Yenilik Strateji ve Eylem Planının Hazırlanması [2006/201]
    - c. Uluslararası Bilim, Teknoloji ve Yenilik (BTY) Stratejisi (2007-2010) [2006/202]
  - ii. Yeni Karar Taslakları
    - a. Küresel Isınma, İklim Değişikliği, Alınacak Tedbirler ve Adaptasyon (Uyum) Alanında Çalışma Yapmak [2007/101]
    - b. Ulusal Nükleer Teknoloji Geliştirme Programı [2007/102]
- 6) Kapanış

BTYK ONBEŞİNCİ TOPLANTISI ÜYELERİ

Recep Tayyip ERDOĞAN	Başbakan
Mehmet Vecdi GÖNÜL	Milli Savunma Bakanı
Kemal UNAKITAN	Maliye Bakanı
Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK	Milli Eğitim Bakanı
Prof. Dr. Recep AKDAĞ	Sağlık Bakanı
Dr. Mehmet Mehdi EKER	Tarım ve Köyişleri Bakanı
Ali COŞKUN	Sanayi ve Ticaret Bakanı
Dr. Mehmet Hilmi GÜLER	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
Osman PEPE	Çevre ve Orman Bakanı
Prof. Dr. Erdoğan TEZİÇ	YÖK Başkanı
YÖK tarafından belirlenecek bir üniversitenin Rektörü (*)	
Dr. Ahmet TIKTIK	DPT Müsteşarı
İbrahim H. ÇANAKÇI	Hazine Müsteşarı
Tuncer KAYALAR	Dış Ticaret Müsteşarı
Okay ÇAKIROĞLU	TAEK Başkanı
Prof. Dr. Nüket YETİŞ	TÜBİTAK Başkan V.
Ali GÜNEY	TRT Genel Müdür V.
M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU	TOBB Başkanı
Dr. Güldal BÜYÜKDAMGACI ALOGAN	TÜBİTAK Başkan Yardımcısı

(*) 77 sayılı KHK, Madde 3 uyarınca YÖK tarafından belirlenmiştir.

BTYK ONBEŞİNCİ TOPLANTISI DAVETLİLERİ (*)

Org. Yaşar BÜYÜKANIT	Genelkurmay Başkanı
Osman ARSLAN	Yargıtay Birinci Başkanı
Abdullah GÜL	Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı
Doç. Dr. Abdüllatif ŞENER	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı
Mehmet Ali ŞAHİN	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı
Prof. Dr. Beşir ATALAY	Devlet Bakanı
Prof. Dr. Mehmet AYDIN	Devlet Bakanı
Ali BABACAN	Devlet Bakanı
Kürşad TÜZMEN	Devlet Bakanı
Nimet ÇUBUKÇU	Devlet Bakanı
Cemil ÇİÇEK	Adalet Bakanı
Abdülkadir AKSU	İçişleri Bakanı
Faruk Nafiz ÖZAK	Bayındırlık ve İskan Bakanı
Binali YILDIRIM	Ulaştırma Bakanı
Murat BAŞESGİOĞLU	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
Atilla KOÇ	Kültür ve Turizm Bakanı
Mehmet DÜLGER	TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı
Dr. Soner AKSOY	TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı
Ahmet Münir ERKAL	TBMM Çevre Komisyonu Başkanı
Prof. Dr. Vahit KİRİŞCİ	TBMM Tarım, Orman ve Köyüşleri Komisyonu Başkanı
Reha DENEMEÇ	AK Parti Ankara Milletvekili
CHP'nin belirleyeceği bir milletvekili	
Prof. Dr. Dursun AKDEMİR	ANAP Iğdır Milletvekili
Ömer DİNÇER	Başbakanlık Müsteşarı
Mehmet Yiğit ALPOGAN	Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri
Prof. Dr. Enver DURAN	Üniversitelerarası Kurul Başkanı
Prof. Dr. Nusret ARAS	Ankara Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Fevzi SÜRMELİ	Anadolu Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. H. Faruk KARADOĞAN	İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Metin Lütfi BAYDAR	Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Ali DOĞRAMACI	Bilkent Üniversitesi Rektörü
Fahri KASIRGA	Adalet Bakanlığı Müsteşarı
Korg. Yalçın ATAMAN	Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarı
Şahabettin HARPUR	İçişleri Bakanlığı Müsteşarı
Büyükelçi Ertuğrul APAKAN	Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı
Hasan Basri AKTAN	Maliye Bakanlığı Müsteşarı
Prof. Dr. Necat BİRİNCİ	Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı
Sabri Özkan ERBAKAN	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Müsteşarı

Prof. Dr. Necdet ÜNÜVAR
İbrahim ŞAHİN
Vedat MİRMAHMUTOĞULLARI
Enis YETER
Doç. Dr. Adem ŞAHİN
Doç. Dr. Sami DEMİRBİLEK
Prof. Dr. Mustafa İSEN
Prof. Dr. H. Zuhuri SARIKAYA
Bülent ERTEM
Murad BAYAR
Mustafa Oğuz DEMİRALP
Prof. Dr. Engin BERMEK
Hv. Pilot Tümğ. Orhan UĞURLUOĞLU
Halil İbrahim AKÇA
Yusuf GÜNAY
Dr. Hasan GÜL
Doç. Dr. Ömer DEMİR
Doç. Dr. Yusuf BALCI
Kenan MALATYALI
Prof. Dr. Veysel EROĞLU
Adnan ÜNAL
Hv. Pilot Tuğg. Yalçın ERGÜL
Hakan FİDAN
Osman ARIOĞLU
Dr. Ahmet KESİK
Naci AĞBAL
Ömer DUMAN
Kemal MADENOĞLU
Tuğg. Taner AKAY
Doç. Dr. Elife ÜNAL
Ümit ÖZGÜMÜŞ
M. Zafer ÇAĞLAYAN
Rona YIRCALI

Müjdat KEÇECİ
İ. Tamer TAŞKIN
Savaş M. ÖZAYDEMİR
A. Nejat KOÇER
C. Tanıl KÜÇÜK
Mustafa BOYDAK
Yılmaz KANBAK

Sağlık Bakanlığı Müsteşarı
Ulaştırma Bakanlığı Müsteşarı
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Müsteşarı
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarı
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müsteşarı
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşarı
Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı
Çevre ve Orman Bakanlığı Müsteşarı
Gümrük Müsteşar V.
Savunma Sanayii Müsteşarı
AB Genel Sekreteri
Türkiye Bilimler Akademisi Başkanı
Milli Savunma Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı
DPT Müsteşar Yardımcısı
Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Başkanı
Kamu İhale Kurumu Başkanı
Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı
Türk Patent Enstitüsü Başkanı
Türk Standartları Enstitüsü Başkanı
Devlet Su İşleri Genel Müdürü
Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürü
Genelkurmay Başkanlığı BİLKARDEM Başkanı
TİKA Başkanı
Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanı
Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanı
Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Gen. Md.
Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürü
DPT Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Md.
MSB Müsteşarlığı Ar-Ge ve Teknoloji Daire Bşk.
SSM Ar-Ge ve Teknoloji Yönetimi Daire Başkanı
Adana Sanayi Odası Yön. Kur. Bşk.
Ankara Sanayi Odası Yön. Kur. Bşk.
Balıkesir Sanayi Odası Yön. Kur. Bşk ve Dış
Ekonomik İlişkiler Kurulu İcra Kur. Bşk.
Denizli Sanayi Odası Yön. Kur. Bşk.
Ege Bölgesi Sanayi Odası Yön. Kur. Bşk.
Eskişehir Sanayi Odası Yön. Kur. Bşk.
Gaziantep Sanayi Odası Yön. Kur. Bşk.
İstanbul Sanayi Odası Yön. Kur. Bşk.
Kayseri Sanayi Odası Yön. Kur. Bşk.
Kocaeli Sanayi Odası Yön. Kur. Bşk.

Tahir BÜYÜKHELVACIĞİL
Fikret YÜCEL
Prof. Dr. Sahir ÇÖRTOĞLU
Doç. Dr. Cemil ARIKAN

Erdal KARAMERCAN
Ahmet ŞİŞMAN
Dr. Cemil İNAN
Hayrettin ÇAYCI
Ufuk GÜÇLÜ
Barhan ÖZCE
Prof. Dr. A. Yücel ODABAŞI
Prof. Dr. Ahmet ADEMOĞLU
Prof. Dr. Hüseyin AKAN
Prof. Dr. Abdullah ATALAR
Doç. Dr. İsmail Hakkı BİÇER
Prof. Dr. Erhan BİŞKİN
Prof. Dr. Ömer Ziya CEBECİ
Nuri GÜRGÜR
Prof. Dr. Metin HEPER
Hüsamettin KAVI
Bayram MECİT
Prof. Dr. Ahmet Mete SAATÇI
Prof. Dr. Şefik SÜZER
Prof. Dr. Feridun Cahit TANYEL
Prof. Dr. Ömer ANLAĞAN
Ali ŞİMŞEK
Önder YETİŞ
Prof. Dr. Cem SARAÇ
Doç. Dr. Müjdat TOHUMCU
Dr. Uğur Murat LELOĞLU
M. Sermet SÜER
Dr. Savaş Şafak BARKÇİN
Doç. Dr. Nilay BAŞARAN
Doç. Dr. Serhat ÇAKIR

Dr. Necdet GÜNER
Hilmi YAVUZ
Esin ALTEN

Konya Sanayi Odası Yön. Kur. Bşk.
TTGV Yönetim Kurulu Başkanı
TTGV Genel Sekreteri
Sabancı Üniversitesi Araştırma ve Lisansüstü Politikalar Direktörü

Eczacıbaşı Topluluğu Genel Koordinatörü
Teksis Tekstil Ürünleri Pazarlama A.Ş. Yön.Kur.Bşk.
ARÇELİK A.Ş. Araştırma ve Teknoloji Geliştirme Dir.
Sarkuysan A.Ş. Gen. Md.
Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. Gen. Md. Yard.
NORTEL NETAŞ Telekomünikasyon A.Ş. Yön. Ort.
Türk Loydu Vakfı Yön. Kur. Bşk.
TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi
TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi
TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi
TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi
TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi
TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi ve Bşk. Yard.
TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi
TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi
TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi
TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi
TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi
TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi
TÜBİTAK Başkan Yardımcısı
TÜBİTAK Genel Sekreter V.
TÜBİTAK UEKAE Müdürü ve MAM Başkan V.
TÜBİTAK ULAKBİM Müdürü
TÜBİTAK SAGE Müdürü
TÜBİTAK UZAY Müdür V.
TÜBİTAK UME Müdür V.
TÜBİTAK Başkan Danışmanı
TÜBİTAK Uluslararası İşbirliği Daire Başkanı
TÜBİTAK Bilim, Teknoloji ve Yenilikçilik Politikaları D. Bşk.

TÜBİTAK Araştırma Destek Prog. Bşk.
TÜBİTAK Teknoloji ve Yenilik Destek Prog. Bşk. Yrd.
TÜBİTAK İkili ve Çoklu İlişkiler Müdürü

(*) 77 sayılı KHK, Madde 3 uyarınca davet edilmişlerdir.

Gelişmeler

KARAR

2005/8 Ulusal Savunma Araştırmaları Programı

BTYK'nın 8 Eylül 2004'te gerçekleştirilen toplantısında alınan karar gereğince, yeterli ve gerekli kaynak ayırmak suretiyle Savunma alanında Ar-Ge projeleri oluşturularak,

a. 98/11173 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında yer alan Türk Savunma Sanayii Politikası ve Stratejisine uygun olarak yürütülmesine,

b. Kamu kuruluşlarının ve savunma sanayiinin ihtiyacı olan millî olması zorunlu ve kritik sistemlerin gelecekte ülkemizde üretilmesine yönelik olarak sistem altyapısı ve yetenek altyapısı geliştirme proje konularının belirlenmesi, önceliklendirilmesi ve savunma ihtiyaçları ile sivil ihtiyaçların ülkemizin bilim ve teknoloji stratejisi dahilinde birleştirilmesine,

c. Türk savunma sanayiinin teknolojik kabiliyetlerinin geliştirilmesi suretiyle yerli sanayiden istifade imkanının artırılması ve yurt dışına bağımlılığın en aza indirilmesine,

d. Projelerin ülke genelinde sanayi, üniversite, araştırma kuruluşları, KOBİ'lere aktarılması ile ülke çapında teknoloji ve üretiminin yaygınlaştırılmasına,

e. Topyekün sanayinin yurt dışı rekabet gücünün artırılmasına,

f. Nitelikli insan gücü oluşturulması için çalışmalar yapılmasına

karar verilmiştir.

Bu hedeflere ulaşılabilmek için, savunma sanayi Ar-Ge projelerine ayrılan kaynağın sürekliliğinin sağlanması, bu tür Ar-Ge projelerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasların ilgili kurum, kuruluşlar arasında esasa bağlanması, kısa dönemde sistem, alt sistem geliştirme projeleri ele alınmakla birlikte orta ve uzun vadede öncelikle teknoloji üretmeye yönelik projelerin gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır.

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- –

DAHA ÖNCE GELİŞME RAPORLANAN TOPLANTI

- Eylül 2005; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 12. Toplantısı
- Mart 2006; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 13. Toplantısı
- Eylül 2006; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 14. Toplantısı

SORUMLU KURULUŞLAR

- TÜBİTAK
- Milli Savunma Bakanlığı

İLGİLİ KURULUŞLAR

- Üniversiteler
- Kamu ve Özel Sektör Savunma Sanayii Kuruluşları

GELİŞME

Ar-Ge ve yeniliğe dayalı bir savunma sanayinin kurulması, içerdiği ileri teknoloji nedeniyle ulusal kalkınma hedefleri açısından çok önemli, AR-GE'ye dayalı yapılmaması pahalı olması ve güvenlik nedeni ile de vazgeçilmezdir. Dünyada olan politik ve teknolojik gelişmeleri yakından takip etmek ve tavır geliştirebilmek ileri teknoloji ürünü savunma sistemlerine sahip olmakla yakından ilgilidir. Bu ise ancak Ar-Ge ve yenilik ile sağlanabilir. Savunma sanayi kendi ulusal imkan ve yetenekleri ile yurtiçinde oluşturulursa, güçlü ve sürekli bir savunma ancak o zaman sağlanabilir. Ayrıca bu durum savunma sistemlerine ayrılan kaynakların yurt içinde kalmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Ar-Ge'ye önem verilmediği takdirde yurt içinde mevcut kapasite ve kabiliyetler zaman içinde eski teknoloji ürünü haline dönüşecek ve bu durumun doğal sonucu olarak savunma ihtiyaçları tedarikiinde yurt dışına bağımlılık giderek artacaktır. İleri teknoloji savunma sistemlerinin ulusal olarak geliştirilmiş olması, bu sistemlerin etkinliğinin sistemlerin ileride ortaya çıkacak yeni hareket ihtiyaçlarını karşılanmasının ve teknolojiindeki gelişmelere uyumlu hale getirilmesinin garantisidir.

Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, savunma sanayinin askeri açıdan sağladığı üstünlük ile birlikte, hem genel ekonomiye katkı sağlamada hem de politik etkinlik oluşturulmasında olumlu girdileri olması yanında, teknolojik ve sosyal açıdan da Türkiye'ye avantaj sağlayacaktır.

Savunmada süreklilik, kritik sistem ve teknolojilerin dış kaynaklardan elde edilememesi durumlarında olumsuz yönde etkilenebilecek hassasiyeti en yüksek olan faktördür. Silahlı kuvvetlerin caydırıcılık gücündeki en önemli etken; modern silah, araç ve gereçleri ile teçhiz edilmesidir. Buna ulusal kaynaklar kullanılarak sahip olunması yolunda atılacak her adımın ve gösterilecek her çaba, sürekliliğe olumlu katkılar sağlayacaktır.

Bu maksatla, yüksek teknolojiye sahip harp silah ve araçlarının yurt içinde üretilmesi konusunda altyapıya ve nitelikli insan gücüne kavuşulması, ulusal olması zorunlu sistemlerin/teknolojilerin uzun vadede muhakkak yurt içinde geliştirilmesi gerekmektedir. Güç yapısı itibarıyla dünyanın önde gelen ordularından biri olan Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK)'nin modernizasyon ihtiyaçları milli kaynaklarımızdan yılda 3–4 milyar dolar mertebesinde bir harcamanın yapılmasını gerekli kılmaktadır. Söz konusu ihtiyaçların kısa ve orta vadede devam edeceği gerçeğinden hareketle, bu ihtiyaçların milli savunma sanayimizin geliştirilmesi yoluyla karşılanmasını gerekli kılmaktadır. Türkiye'nin maruz kaldığı tehditler, yüksek teknolojiyi gerektiren silah ve savunma sistemlerine sahip olmayı gerektirmektedir. TSK'nın ana sistem bazındaki ihtiyaçlarının büyük bir kısmını yurt dışından temin eden Türkiye, bu bağımlılığını mutlaka azaltmak durumundadır. Bunun içinde Ar-Ge'ye önem vermekten başka seçenek bulunmamaktadır.

Savunma sanayiinde de, ortak üretim ve lisanslı üretim gibi safhalardan geçildikten sonra bugün artık kendi tasarımlarımızı yapma ve TSK'nın ihtiyaçlarını yerli geliştirme ile karşılama aşamasına gelmiş bulunmaktadır. Artık, her türlü zırhlı araçlar, deniz araçlarının çoğunluğu, komuta kontrol sistemleri, elektronik harp sistemleri, atış kontrol sistemleri, haberleşme sistemleri, gözetleme sistemleri ve belirli güdümlü silahlar milli imkanlarla tasarlanıp silahlı kuvvetlerimizin kullanımına verilebilmektedir. Bu durum, savunma sanayii sektöründe geçmişte olmayan bir derinlik kazanma ihtiyacını doğurmuş bulunmaktadır.

Ar-Ge'ye dayalı bir sistemin en önemli kuralı, ihtiyacın önceden belirlenmesi ve planlamanın buna göre yapılmasıdır. Bu bakış açısında hareket ederek TÜBİTAK, Türkiye'de savunma sanayi ile ilgili ihtiyaçların, önceliklerin ve potansiyelin belirlenmesi amacıyla Savunma Sanayii Ar-Ge Çalışma Grubu tesis etmiş ve bu çalışma grubu 12 Ekim 2004 tarihinde ilk toplantısını yaparak çalışmalarına başlamıştır.

TÜBİTAK bu çalışmalarını, Savunma Sanayii Ar-Ge Çalışma Grubu; Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı, TÜBİTAK'a bağlı Enstitüler, Marmara Araştırma Merkezi ve üniversite temsilcilerinden oluşan bir ekiple sürdürmüştür. Bu çalışmalarda ilk iş olarak savunma alanındaki öncelikli Ar-Ge faaliyet alanları, sistem ve yetenek bazında belirlenmiştir.

Olası projeler, çalışma grubu sekreteryası koordinatörlüğünde ve Milli Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı katılımlarıyla toplanmıştır. Toplanan bu projeler Genelkurmay Başkanlığı koordinatörlüğünde ve Milli Savunma Bakanlığı katılımıyla değerlendirilmiş ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin stratejik hedefleriyle uyumlu, yetenek-sistem-teknoloji bazlı ve bir yol haritası ile ilişkilendirilmiş savunma Ar-Ge projeleri listesi oluşturulmuştur.

Gelinen bu noktadaki girdiller değerlendirilerek; BTYK' nın 8 Eylül 2004'te gerçekleştirilen toplantısında alınan karar gereğince, yeterli ve gerekli kaynak ayırmak suretiyle Savunma alanında Ar-Ge projeleri oluşturularak,

- a. 98/11173 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında yer alan Türk Savunma Sanayii Politikası ve Stratejisine uygun olarak yürütülmesine,
- b. Savunma sanayinin ihtiyacı olan millî olması zorunlu ve kritik sistemlerin gelecekte ülkemizde üretilmesine yönelik olarak sistem altyapısı ve yetenek altyapısı geliştirme proje konularının belirlenmesi, önceliklendirilmesi ve savunma ihtiyaçları ile sivil ihtiyaçların ülkemizin bilim ve teknoloji stratejisi dahilinde birleştirilmesine,
- c. Türk savunma sanayinin teknolojik kabiliyetlerinin geliştirilmesi suretiyle yerli sanayiden istifade imkanının artırılması ve yurt dışına bağımlılığın en aza indirilmesine,
- d. Projelerin ülke genelinde sanayi, üniversite, araştırma kuruluşları, KOBİ' lere aktarılması ile ülke çapında teknoloji ve üretiminin yaygınlaştırılmasına,
- e. Topyekün sanayinin yurt dışı rekabet gücünün artırılmasına,

f. Nitelikli insan gücü oluşturulması için çalışmalar yapılmasına

karar verilmiştir.

Bu hedeflere ulaşılabilmesi için, savunma sanayi Ar-Ge projelerine ayrılan kaynağın sürekliliğinin sağlanması, bu tür Ar-Ge projelerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasların ilgili kurum, kuruluşlar arasında esasa bağlanması, kısa dönemde sistem, alt sistem geliştirme projeleri ele alınmakla birlikte orta ve uzun vadede öncelikle teknoloji üretmeye yönelik projelerin gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır.

Bu karara uygun olarak TÜBİTAK, "Ülkemizin rekabet gücünü ve refahını artırmak ve sürekli kılmak için; toplumun her kesimi ve ilgili kurumlarla işbirliği içinde, ulusal önceliklerimiz doğrultusunda bilim ve teknoloji politikaları geliştirmek, bunları gerçekleştirecek altyapı ve araçları oluşturmaya katkı sağlamak, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemek ve yürütmek, bilim ve teknoloji kültürü oluşturmada öncü rol oynamak" olarak tanımladığı misyonu çerçevesinde, Kamu Kurumlarının Araştırma ve Geliştirme çalışmaları ile çözümlenecek sorunlarını ele alan projeleri desteklemek amacıyla 10 Mart 2005 tarihli BTYK kararı ile yeni bir program başlatmıştır. Programın temel amacı, kamu kurumlarının Ar-Ge çalışmaları ile giderilebilecek ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının giderilmesine ilişkin projelerin desteklenmesidir.

TÜBİTAK tarafından başlatılan bu çalışmaların kapsamı içerisinde savunma sanayinin öncü bir yeri olması göz önüne alınarak, bu konu ile ilgili TÜBİTAK bünyesinde yürütülecek görevlerin etkin bir şekilde sürdürülmesi için Savunma ve Güvenlik Teknolojileri Araştırma Grubu (SAVTAG) adı altında yeni bir grup kurulmasına TÜBİTAK Bilim Kurulu tarafından 08 Ocak 2005 tarihinde karar verilmiştir.

TSK'nın ihtiyaçlarını Ar-Ge yoluyla karşılamak amacıyla hazırladığı projeleri TÜBİTAK'a göndermeye başlamasından itibaren, TÜBİTAK Bilim Kurulu'nun 21 Ocak 2006 tarihinde almış olduğu kararla SAVTAG'a Yürütme Komitesi Sekreteri ve Grup Yürütme Komitesi üyeleri atanmış ve grup bu tarihten itibaren TÜBİTAK'a savunma projelerinin gelmesi ile birlikte çalışmalarına başlamıştır.

Bu program kapsamında, 21 Şubat 2007 tarihine kadar geçen süre içerisinde, TSK'nın bu ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, MSB Müsteşarlığından 28 adet, Savunma Sanayi Müsteşarlığından (SSM) 19 adet olmak üzere toplam 47 adet proje, TÜBİTAK Başkanlığına değerlendirilmek üzere önerilmiştir. 47 adet projenin toplam proje bütçesi, 538.5 milyon YTL dir. Böylece, 2007 yılı dahil TSK tarafından TÜBİTAK'a önerilmesi planlanan 90 adet projenin %52'si önerilmiş bulunmaktadır.

Bu projelerden 22 adedinin sözleşmesi, TÜBİTAK, MSB Müsteşarlığı, SSM ve proje yürütücüsü kurum/kuruluşların yetkilileri tarafından imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Sözleşmesi imzalanan projelerin toplam bütçesi, 116.5 milyon YTL dir. 3 adet projenin sözleşmeleri imzalanmak üzere Müşteri Kuruma gönderilmiştir. 11 adet projenin panelleri tamamlanmış, revizyon ve sözleşme çalışmaları devam etmektedir. 2 adet proje önerisinin değerlendirme çalışmaları devam etmektedir. 9 adet proje değerlendirmeye alınmamıştır.

Tablo 1'de belirtildiği üzere, 21 Şubat 2007 tarihine kadar olan süre içerisinde TSK tarafından önerilen toplam 47 projede; üniversitenin proje sayısı olarak payı %22, özel sanayinin %36 ve enstitülerin %42 dir. Bütçe olarak da; üniversitenin proje sayısı olarak payı %13, özel sanayinin %48 ve enstitülerin %39 dir.

MSB Müsteşarlığı ve SSM tarafından önümüzdeki dönemde bu program kapsamında gündeme alınacak projelerin proje yürütücülerinin belirlenmesi çalışmalarına devam edilmektedir.

Tablo 1. Proje Önerilerinin Durumu, Yürütücülere Göre Dağılımı ve Bütçeleri

	ÖNERİLEN PROJE SAYISI TOPLAMI	ÜNİVERSİTE						SANAYİ						ENSTİTÜ						TOPLAM BÜTÇE
		SAYI				BÜTÇE		SAYI				BÜTÇE		SAYI				BÜTÇE		
		Ana Proje	Alt Proje	Toplam	%	Toplam	%	Ana Proje	Alt Proje	Toplam	%	Toplam	%	Ana Proje	Alt Proje	Toplam	%	Toplam	%	
Önerilen Projeler	47	11	2	13	22	67,6	13	13	8	21	36	261	48	23	1	24	42	209,9	39	538,5
Yürürlükte Olan Projeler	22	6	1	7	25	47,9	41	2	4	6	21	19,00	16	14	1	15	54	49,6	43	116,5
Sözleşmesi Müşteri Kurumda Olan Projeler	3			0				3		3		49,2				0				49,2
Revizyonda Olan Projeler	11	3	1	4		11,3		3	3	6		117,5		5		5		125,3		254,1
Paneli Yapılacak Projeler	2			0				2		2		35,3				0				35,3
Reddedilen/Geri Çekilen Projeler	9	2		2		8,4		3		3		40		4		4		35,0		83,4
Toplam	47	11	2	13		67,6		13	7	20		261		23	1	24		209,9		538,5

Tablo 2. Proje Önerilerinin ve Yürürlükteki Projelerin Müşteri Kurumlara Göre Dağılımı

Müşteri Kurum	Önerilen Proje Sayısı	Yürürlükteki Proje Sayısı	Önerilen Projelerin Bütçesi (milyon YTL)	Yürürlükteki Projelerin Bütçesi (milyon YTL)
MSB	28	13	363,0	83,9
SSM	19	9	175,5	32,6
TOPLAM	47	22	538,5	116,5

KARAR

2005/9 Ulusal Uzay Araştırmaları Programı

1. *Ulusal Uzay Araştırmaları Programının uzun vadeli ve sürdürülebilir yapıda bir devlet politikası olarak bütçesi ve yol haritası ile birlikte gerçekleştirilmesi için gereken tüm tedbirlerin alınmasına,*
  2. *Ulusal Uzay Araştırmaları Programı koordinasyonunun ulusal kurum ve kuruluşlarla birlikte tam bir eşgüdüm içinde TÜBİTAK tarafından yapılmasına,*
  3. *Türkiye'nin Avrupa Uzay Ajansına üyeliğini gerçekleştirecek çalışmaların TÜBİTAK'ın koordinasyonunda zaman geçirilmeden başlatılmasına,*
- karar verilmiştir.*

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- -

DAHA ÖNCE GELİŞME RAPORLANAN TOPLANTI

- Eylül 2005; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 12. Toplantısı
- Mart 2006; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 13. Toplantısı
- Eylül 2006; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 14. Toplantısı

SORUMLU KURULUŞLAR

- TÜBİTAK

İLGİLİ KURULUŞLAR

- TARAL Kapsamındaki Kuruluşlar

GELİŞME

Dünyadaki uzay çalışmalarında özellikle son yıllarda hızla artan bir faaliyet vardır. Özellikle 2000'li yıllarda uzay araştırmaları dünya çapında bir rekabet alanına dönüşmüştür. Başta A.B.D olmak üzere, Avrupa (Avrupa Birliği, Avrupa Uzay Ajansı, Ayrıca Fransa, Almanya, İtalya, İngiltere gibi ülkeler.), Rusya, Çin, Japonya, Hindistan, Kanada ve Brezilya gibi ülkelerin uzay faaliyetlerine ayırdıkları yıllık bütçelerinin toplamı yaklaşık 180 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Ülkeler politika ve stratejilerini uzay alanında yapılan faaliyetler temelinde geliştirmektedirler. Bunların yanında özellikle uzayda etkin olan ülkeler 2050 ye kadar Dünya dışı gezegenlere insanlı uzay uçuşları ve detaylı gezegen incelenmelerini konu alan projelerini yürürlüğe koymuşlardır. ABD, Rusya, Avrupa (Avrupa Uzay Ajansı), Çin ve hatta Hindistan Ayda İnsanların yaşayacağı yerleşmeler kurmak için planlarını açıklamışlardır.

Türkiye'deki uzay faaliyetleri özellikle 1990'lı yıllardan sonra ülke karar mekanizmalarının desteğiyle ülke gündemine (Bilimsel Araştırma Projeleri, Ulusal Gözlemevi, Yer İstasyonları, Haberleşme Uyduları, Kamu kuruluşlarında bazı altyapı yatırımları vb) girmiştir. TÜBİTAK öncülüğünde "Ulusal Uzay ve Havacılık Konseyi" Kanun taslağı 1998 yılında Başbakanlığa sunulmuştur.

2000'li yıllarda TÜBİTAK'ın girişimleri ile uzaya yönelik yeni bir dalga gelişmiştir. Bu dalga neticesinde Ülkedeki bir çok sektör bilgilenmiştir. Ülke kuruluşları başta TÜBİTAK olmak üzere, Ulaştırma Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Hava Kuvvetleri Komutanlığı bünyesinde uzay faaliyetlerinin yoğunluğu artmıştır. Bu süreçte ayrıca TÜBİTAK-UZAY Enstitüsünün gerçekleştirdiği araştırma uydularına yönelik sürdürülen çalışmalar ile ülkemiz yer gözlem uydularını geliştirebilen bir ülke konumuna gelmiştir. Bu arada kamu kuruluşlarındaki altyapı yatırımları da az da olsa devam etmiştir. Aynı dönemde, Türkiye, TÜBİTAK vasıtasıyla Avrupa Uzay Ajansı ile bir işbirliği antlaşması yapmak için resmi başvuruda bulunmuştur.

Türkiye'de 2004 yılı ile başlayan son dalgada ise "Uzay Araştırmaları" ülkenin öncelikli alanı olarak Sayın Başbakanın himayeleri altında ilan edilmiştir. BTYK'nın 10 uncu ve 11 inci toplantılarında alınan kararlarla birlikte "Ulusal Uzay Araştırma Programı" ve 10 yıllık gelişme planı öngörü bütçesi ile birlikte hazırlanmıştır. Bu kararlar resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. 2004 yılında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Uzay Ajansı arasında "Dış Uzayın Sadece Barışçı Amaçlarla

İncelenmesi ve Kullanımı" amacıyla hazırlanan işbirliği anlaşması Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına TÜBİTAK tarafından imzalanmıştır. Türkiye, Uzay Teknolojisi ve Uygulamalarında Asya Pasifik İşbirliği Örgütü'ne (APSCO) Haziran 2006'da kurucu üye sıfatıyla katılmıştır. OECD'nin daveti üzerine, "OECD Uzay Ekonomisi Küresel Forumu'nda (2006-2008)" TÜBİTAK Türkiye'yi temsil edecektir. MSB Uzay Ar-Ge projeleri ile SSM uydu projeleri bu dönemde ağırlıklı olarak gündeme gelmiştir. Türksat haberleşme amaçlı bir uydu alımı ihalesini yapmıştır. Yine bu dönemde Sanayi, Üniversite, Özel sektör kuruluşları ülkemizdeki uzay çalışmalarına ağırlık vermiştir.

Ulusal Uzay Araştırma Programı dahilinde son altı ay içinde gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası faaliyetler aşağıda sıralanmaktadır.

- TÜBİTAK heyetinin 2006 yılı Mart ayında gerçekleştirdiği İngiltere ziyareti sırasında taraflarca alınan kararlar gereği Türkiye ve İngiltere'den bilim insanları ile ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılımı ile 22-24 Kasım 2006 tarihlerinde TÜBİTAK – TÜSSİDE tesislerinde "Türk-İngiliz Uzay Bilimleri ve Teknolojileri İşbirliği Çalıştayı" gerçekleştirilmiştir. Bu çalıştayın amacı, Türkiye ve İngiltere'nin uzay konusunda faaliyetlerde bulunan kurum ve kuruluşları arasında bilimsel ve teknolojik işbirliği geliştirmek, ortak projeler üretilmesini sağlamak ve bilgi alışverişinde bulunmaktır. Çalıştaya İngiltere'den 18, Türkiye'den de 63 bilim insanı ve uzman katılmıştır.
- Hükümetimiz ile Avrupa Uzay Ajansı (ESA) arasında imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Uzay Ajansı Arasında Dış Uzayın Barışçıl Amaçlarla İncelenmesi ve Kullanılması Konusunda İşbirliği Anlaşması" 22 Eylül 2006 tarihinde Dışişleri Bakanlığı'nın yazısı ile yürürlüğe girmiştir. Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile TÜBİTAK ile Avrupa Uzay Ajansı yetkilileri arasında 18 Aralık 2006 tarihinde resmi görüşmeler başlamıştır. Görüşmeler sonucunda taraflarca ortak uygulanacak bir 2007 yılı eylem planı hazırlanmıştır. Bu eylem planı, ortak konferanslar ve çalıştaylar, eğitim programları ve projeler, ESA yayınları, ESA ve Avrupa'daki etkinlikler, uzman değişim programları, burs programları, Uzay Bilim, Teknoloji ve Yergözlem ortak projeleri, uzay politikaları ve kurumsallaşma, değerlendirme toplantıları gibi başlıkları içermektedir.
- Ayrıca, Ulusal Uzay Araştırmaları Programı kapsamında projeler geliştirilmeye ve TÜBİTAK Araştırma Destek Programları Başkanlığı'na önerilmeye devam edilmektedir. Türk Silahlı Kuvvetleri ve diğer kamu kurumlarının sivil uydu görüntü ihtiyacını karşılamak amacıyla başlatılan, Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü (TÜBİTAK-UZAY) ve TAİ işbirliğiyle gerçekleştirilen "2,5 Metre Çözünürlüklü Görüntüleme Amaçlı Bilimsel Araştırma ve Teknoloji Geliştirme (Göktürk 2)" projesi sözleşme aşamasına gelmiştir. Bu proje kapsamında geliştirilecek uydunun 2011 yılında uzaya gönderilmesi hedeflenmiştir.
- RASAT uydusunun 2008 yılında uzaya gönderilmesi için ulusal sanayi kuruluşları ile yapılan ortak çalışmalar TÜBİTAK-UZAY'da devam etmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye kurum ve kuruluşları ile birlikte sürekli artan bir ivme ile uzay alanında gelişmesine devam etmektedir. Bu gelişmelerin ülkenin kaynaklarının daha verimli ve etkin kullanılması yönünde teşvik edilmesi ile Türkiye daha ileri atılımları gerçekleştirebilecektir.

KARAR

2005/10 Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları Uygulama Planı 2005-2010

BTYK'nın 2004/1 no.lu kararı ile TÜBİTAK ve DPT işbirliği ile hazırlanması istenen ve ekte (2005/10 - Ek 1) sunulan Bilim ve Teknoloji Politikaları Uygulama Planı'nın (BTPUP) onaylanmasına,

TÜBİTAK'a Uygulama Planı'nın uygulanmasını izleme ve koordinasyon görevinin verilmesine,

Uygulama Planı'nda öngörülen eylem alanlarında görevli tüm kuruluşların TÜBİTAK ile yakın işbirliği içinde çalışmalarını planlamaları ve yürütmelerine,

karar verilmiştir.

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- 2004/1 Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları Uygulama Planı 2005-2010

DAHA ÖNCE GELİŞME RAPORLANAN TOPLANTI

- Eylül 2005; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 12. Toplantısı
- Mart 2006; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 13. Toplantısı
- Eylül 2006; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 14. Toplantısı

SORUMLU KURULUŞLAR

- TÜBİTAK
- DPT

İLGİLİ KURULUŞLAR

- TARAL Kapsamındaki Kuruluşlar

GELİŞME

TARAL Stratejik Amaçlarına Yönelik Gelişmeler

1. Bilim ve Teknoloji Farkındalığının ve Kültürünün Geliştirilmesi

Toplumda bilim ve teknoloji farkındalığının ve kültürünün geliştirilmesine yönelik çeşitli kuruluşların etkinliklerinin küçük boyutlarda da olsa arttığı ve yaygınlaşma eğiliminde olduğu gözlenmektedir. Dünyada bilim merkezlerinin, yayınlarının, etkinliklerinin sayısı ve niteliği göz önüne alındığında çok mütevazı kıpırdanmalar da olsa bu eğilim sevindiricidir. Toplumun genel olarak aydınlanmasını ve bilim okur yazarlığını geliştirecek etkinliklerin düzenlenmesi, bilim, teknoloji, yenilik ile uğraşan her kuruluşun önemli bir görevidir.

Bu bağlamda, ülke çapında çeşitli kurumlar tarafından gerçekleştirilebilecek bilim ve toplum etkinliklerine fon desteği sağlama imkanı verecek olan TÜBİTAK Bilim ve Toplum Proje Destekleme Programı kapsamında çalışmalar tamamlanmak üzeredir. 2007 yılı ilk yarısı itibarıyla bilim ve toplum faaliyetleri için çağrıya çıkılması düşünülmektedir.

Bilim Oyun, Oyuncakları ve Deney Setleri

Özellikle okul öncesi ve ilköğretim öğrencileri olmak üzere tüm toplumu bilimle tanıştırmak, bilime merak ve ilgi uyandırmak amacıyla Bilim Oyun ve Oyuncakları, Deney Setleri Projesi başlatılmıştır.

İlk aşamada, hedef kitlenin bilime merakını tetikleyecek, çevresine ve doğaya ilgisini canlandıracak 6 farklı konudan oluşması planlanan gözlem setlerinin piyasaya sürülmesi düşünülmektedir. Bunları bilimsel olayları deneyebilecek, izleyebilecek ve/veya müdahale edebilecekleri kitlerin izlemesi planlanmıştır.

Bu bilimsel oyuncak ve setlerinin çocuklar ve gençler tarafından etkin bir biçimde değerlendirilebilmesi için bir dizi etkinlik programı ve yazılı kaynak geliştirilmektedir.

Bilim Merkezi Çalışmaları

Bilim Merkezlerinin ülkemizde yaygınlaştırılması için başarılı örneklerin TÜBİTAK tarafından gerçekleştirilmesi veya desteklenmesi gündemdedir.

TÜBİTAK, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve Frankfurt'ta bulunan Johann Wolfgang Goethe Üniversitesi Arap-İslam Bilimleri Enstitüsü arasında 16 Ocak 2007 tarihinde imzalanan protokol ile İstanbul'da kurulacak İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi için çalışmalar başlatılmıştır. Bu protokole TÜBA'nın da katılması olasıdır. Müzenin planlanmasında çalışacak kişi ve kurumları bilgilendirmek üzere TÜBİTAK 17-18 Şubat 2007 tarihlerinde bir eğitim programı düzenlemiştir. ABD Smithsonian Ulusal Hava ve Uzay Müzesi (Smithsonian National Air and Space Museum), Liberty Bilim Merkezi ve Franklin Enstitüsü'nden üst düzey yönetici ve sergi tasarımcılarının konuşmacı olarak yer aldığı etkinlik TÜBİTAK TÜSSİDE'de gerçekleşmiştir.

Eğitimin içeriğinde, bilim müzelerinin işletilmesi, yapılandırılması, planlanması, yer alacak sergiler, ziyaretçi hizmetleri ve programlar, başarılı örnekler yer almıştır. Uzmanlar, müzenin kurulacağı binayı incelemiş ve sergilenecek eserler hakkında bilgi aldıktan sonra eserlerin sergilenmesine, binanın kullanımına ve yönetim yapılmasına yönelik somut öneriler sunmuşlardır.

Eğitimsiler, müze eğitiminin devamındaki iki gün boyunca etkileşimli sergi tasarımı konusunda katılımcıları bilgilendirmiş ve bir tasarım atölyesi gerçekleştirmişlerdir.

Popüler Bilim Dergileri

TÜBİTAK 1967 yılından beri aylık olarak 13 yaş üstü okuyucu kitlesine yönelik olarak Bilim ve Teknik Dergisini, 1998 yılından itibaren ise yine aylık olarak 7-12 yaş grubu için Bilim Çocuk dergisini yayınlamaktadır. Mevcut bu yayınlara ek olarak, Türkiye'nin geleceğini omuzlayacak kuşakların yetişmesine en temelden başlama düşüncesiyle 1 Ocak 2007 yılından itibaren Türkiye'de ilk kez 3-6 yaş grubuna yönelik bir okul öncesi bilim dergisi yayımlanmaya başlanmıştır. "Meraklı Minik" adını taşıyan bu yeni aylık dergi genç anne ve babalar ve okul öncesi eğitim uzmanlarının ilgi ve beğenisini toplamıştır.

Güneş ve Hidrojen Arabaları Yarışları

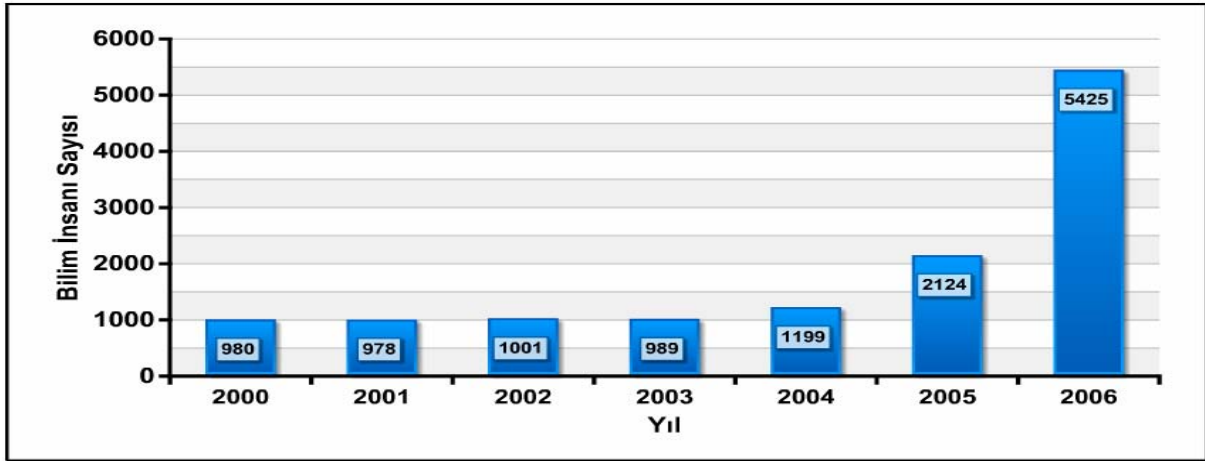
Üniversiteli gençlere özgüven aşılama, bilgiyi hünere dönüştürme ve takım çalışması becerilerini geliştirmek, kamuoyunun ilgisini dünyada emekleme aşamasında olan temiz enerji teknolojileri üzerinde toplamak amacıyla düzenlenen TÜBİTAK Formula-G Güneş Arabaları Yarışı, gençlik ve kamuoyunda ilgi ve heyecan odağı olmayı sürdürmektedir. İlk kez 2005 yılında düzenlenen yarışa 16 ekip katılmışken, 2006 Temmuz ayındaki yarışa 28 üniversiteyi temsil eden 36 takım katılmış ve yoğun katılım nedeniyle yarış İzmir ve İstanbul'da iki aşamalı olarak yapılmıştır. Bu yıl üçüncüsü düzenlenecek yarış içinse, 50 üniversite takımı, 60 araçla katılım için başvurmuştur. Yarışın Ankara'da yine Temmuz ayı içinde yapılması öngörülmektedir.

TÜBİTAK Bilim ve Toplum Dairesi'nce aynı amaçlarla hazırlanmakta olan Hidromobil-07 adı altında bir hidrojen yakıt pilli araba yarışı için hazırlıklar sürdürülmektedir. 2007 yılı Temmuz ayında Güneş Arabaları Yarışı ile aynı gün yapılacak Hidromobil-07'ye 40 üniversite ekibi katılacağını bildirmiştir.

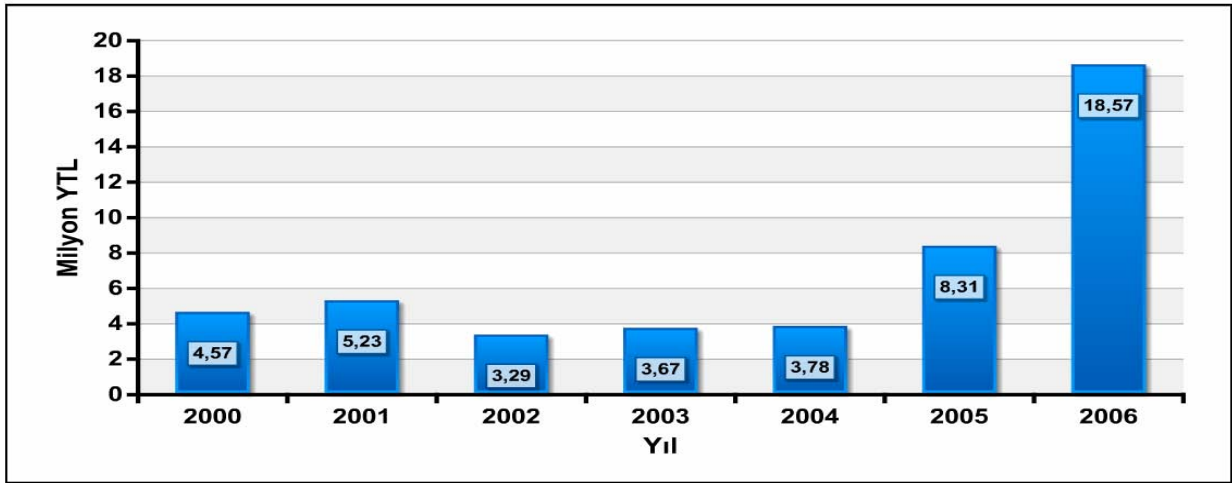
2. Bilim İnsanı Yetiştirilmesi ve Geliştirilmesi

TÜBİTAK Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı (BİDEB) ülkemizin bilim ve teknoloji alanında gelişmesinde en kritik rolü oynayan insan gücünün yetiştirilmesi için çeşitli destek programları geliştirmekte ve yürütmektedir. Desteklerin türleri, desteklenen kişi sayısı ve destek miktarları ülkemizin ihtiyaçlarına paralel olarak sürekli artmaktadır. 2003 yılında 989 olan desteklenen kişi sayısı 2004 yılında 1199'a, 2005 yılında 2124 kişiye ulaşmıştır. 2006 yılı sonu itibarıyla ise bu rakam bir önceki yılın iki buçuk katından daha fazla artarak 5425 olarak gerçekleşmiştir.

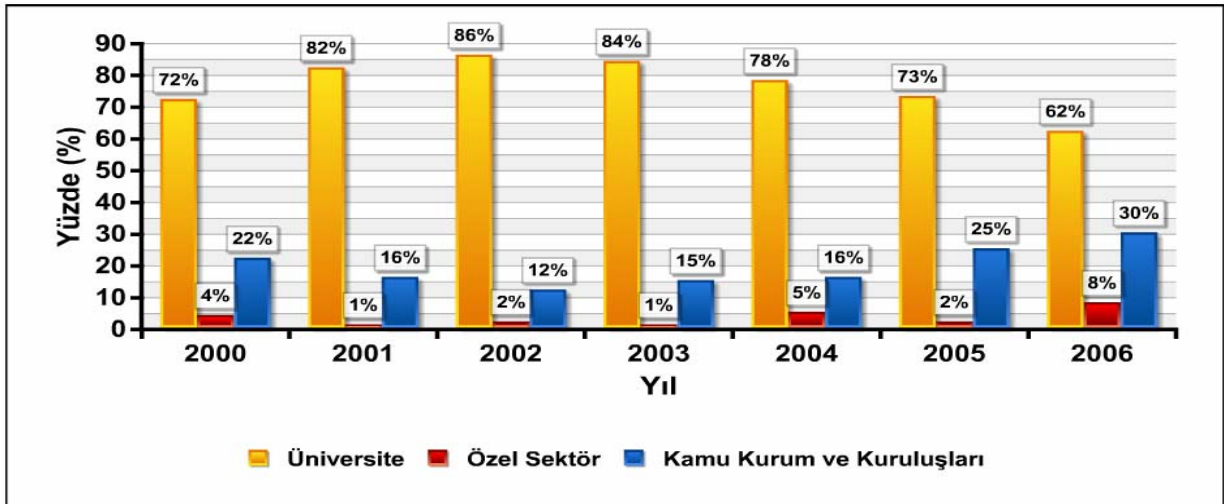
Desteklenen bilim insanı sayısı ve verilen destek miktarları Şekil 1 ve 2'de bu desteklerden yararlanan bilim insanlarının bağlı bulunduğu kurum/üniversite sayılarının yıllara göre dağılımı ise Şekil 3(a) ve 3(b)'de gösterilmiştir.

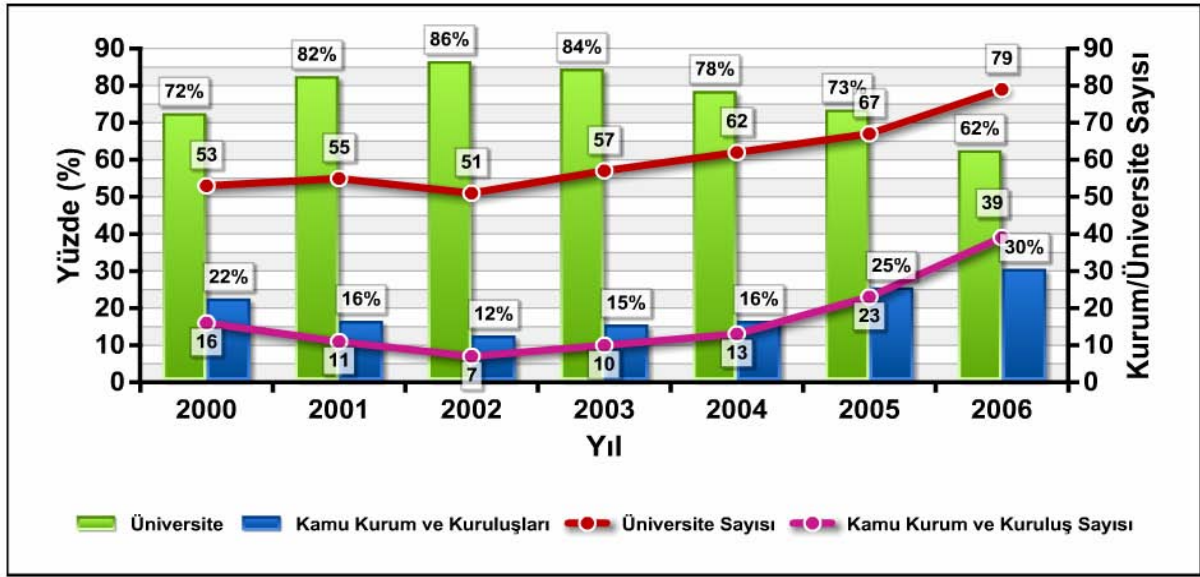
Şekil 1. Yıllara Göre TÜBİTAK BİDEB Tarafından Desteklenen Bilim İnsanı Sayısı

Şekil 2. TÜBİTAK BİDEB Tarafından Sağlanan Destek Miktarlarının Yıllara Göre Dağılımı (2005 sabit fiyatlarıyla)

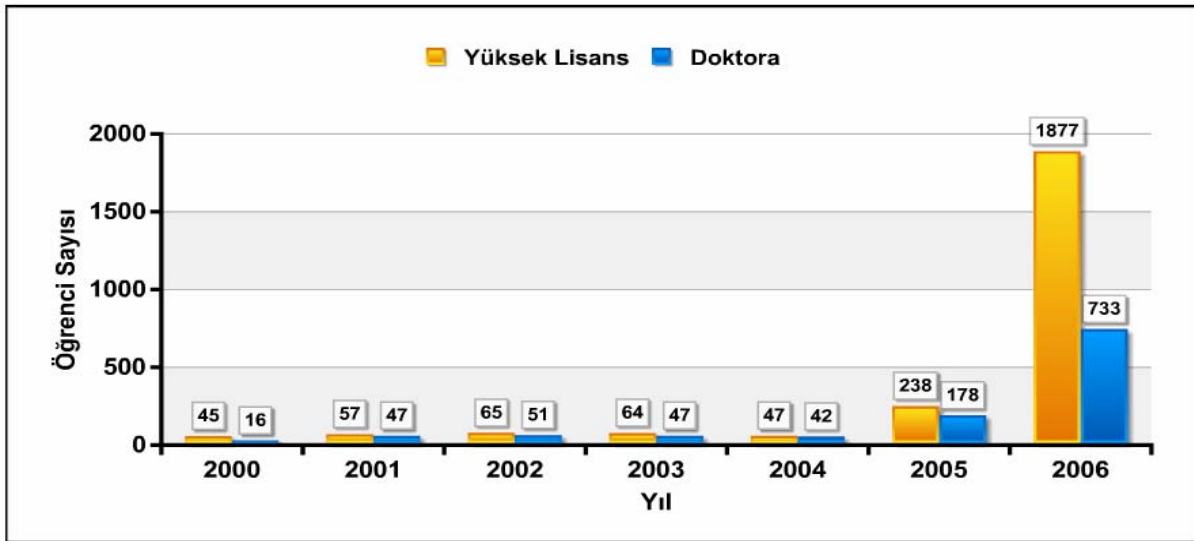

Şekil 3 (a). TÜBİTAK BİDEB Tarafından Sağlanan Desteklerden (Tablo 3) Yararlanan Bilim İnsanlarının Bağlı Olduğu Üniversite, Özel Sektör ve Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Oranı

Şekil 3 (b). TÜBİTAK BİDEB Tarafından Sağlanan Desteklerden (Tablo 3) Yararlanan Bilim İnsanlarının Bağlı Olduğu Üniversite ve Kamu Kurum ve Kuruluş Sayılarının Yıllara Göre Değişimi

AB'ye uyum ile ülkemizin mevcut ve önümüzdeki yıllarda oluşacak ihtiyaçları da göz önüne alınarak bilim insanı sayısının genel nüfusa oranının artmasını sağlamak amacıyla, TÜBİTAK yüksek lisans ve doktora burslarının sayısını 2005 yılından itibaren önemli ölçüde artırmıştır. Şekil 4'de 2000-2006 yılları arasında yüksek lisans ve doktora bursiyeri olarak desteklenen öğrenci sayısının yıllara göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 4. TÜBİTAK BİDEB tarafından sağlanan desteklerden yararlanan yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin 2000-2006 yılları arasındaki dağılımı

Doğa bilimleri ve sosyal ve beşeri bilimler temel alanlarındaki bilim insanı açığını kapatmak ve bu alanları teşvik amacıyla ÖSS’de ilk 5000 arasına girme başarısı gösteren ve bu alanlardan birinde eğitim görmeyi tercih ederek seçen öğrencilere 2005 yılında uygulamaya konulan bir programla burs verilmektedir. Verilen burs sayısı özellikle sosyal ve beşeri bilimler alanları lehine hızla artmaktadır. ÖSS’de ilk 5000 arasına giren ve ilk 3 tercihinde ilgili bölümleri seçen öğrencilerin alanlara göre dağılımı Tablo1’de, bu öğrencilerden TÜBİTAK yurt içi lisans burs programı kapsamında desteklenenlerin dağılımı ise Tablo 2’de sunulmaktadır. Gerekli koşulları sağlamaları halinde bu öğrencilerin yüksek lisans ve doktora eğitimleri süresince de bursları devam ettirilecektir.

Tablo 1. ÖSS’de ilk 5000 arasına giren ve ilk 3 tercihinde ilgili bölümleri seçen öğrencilerin alanlara göre dağılımı

Alan	Bölüm	2005	2006
Doğa Bilimleri	Biyoloji	2	0
	Fizik	12	13
	Kimya	2	3
	Matematik	92	95
	Moleküler Biyoloji ve Genetik	89	81
	Toplam	197	192
Sosyal ve Beşeri Bilimler	Felsefe	1	45
	İktisat	227	389
	Psikoloji	21	247
	Sosyoloji	3	86
	Tarih	2	91
	Toplam	254	858
	Toplam (İktisat Hariç)	27	469
Genel Toplam (İktisat Hariç)		224	661

Tablo 2. TÜBİTAK Yurt İçi Lisans Burs programı kapsamında desteklenen bursiyerlerin alanlara göre dağılımı

Alan	Bölüm	2005	2006
Doğa Bilimleri	Biyoloji	2	0
	Fizik	9	13
	Kimya	2	3
	Matematik	92	94
	Moleküler Biyoloji ve Genetik	89	80
	Toplam	194	190
Sosyal ve Beşeri Bilimler	Felsefe	1	43
	İktisat	222	Burs verilmedi
	Psikoloji	21	242
	Sosyoloji	3	85
	Tarih	2	88
	Toplam	249	458
	Toplam (İktisat Hariç)	27	458
Genel Toplam (İktisat Hariç)		221	648

2006 yılında, ülkemizde lisansüstü eğitim ve araştırma olanaklarının gelişmesine yardımcı olmak amacıyla başlatılan Bursun Hazır Programı ile Sağlık Bilimleri, Doğa Bilimleri, Mühendislik dalları ve Sosyal ve Beşeri Bilimler alanlarında tezli yüksek lisans/doktora yapmak isteyen T.C. vatandaşı son sınıf lisans öğrencilerinin yüksek lisans/doktora’ya başlamaları halinde TÜBİTAK burslarından yararlanmalarına olanak sağlanmaktadır. Bir başka deyişle öğrenciler son sınıfta iken başvuru

yaparak, bir yüksek lisans ya da doktora programına kabul edilmeleri şartıyla burs hakkını elde etmektedir. Böylelikle öğrenci henüz mezun olmadan yüksek lisans/doktora yapmak için gerekli desteği sağlamış olmaktadır. Bu program kapsamında 2006 yılı için toplam 642 son sınıf lisans öğrencisi burs hakkı elde etmiştir. Bunlardan 2006 yılı ikinci yarısında 10'u doktora 457'si yüksek lisans olmak üzere toplam 467 öğrenci burs almaya başlamıştır. 2007 yılı için bu program kapsamında 800 kişiye daha burs verilmesi hedeflenmektedir.

Gençleri temel ve uygulamalı bilimlerde araştırmaya teşvik etmek amacıyla TÜBİTAK tarafından 1969 yılından beri düzenlenmekte olan Orta Öğretim Öğrencileri Arası Araştırma Projeleri Yarışması, ülke geneline yayılarak 2005 yılından itibaren tek merkez yerine Türkiye'nin değişik bölgelerinde yapılmaya başlanmış ve 2004 yılında 528 olan proje başvuru sayısı 2005'te 744, 2006'da ise bir önceki yıla oranla %46'lık artışla 1092'ye ulaşmıştır. 2007 yılında bu sayının daha da artarak 1500'ü geçmesi beklenmektedir. İlk düzenlenme tarihi olan 1969 yılından bu yana bu yarışmalara hiç katılmamış olan Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerindeki illerimizde görev yapan 73 Fen Bilgisi öğretmenine Bilim Danışmanlığı Semineri verilmiştir. Ayrıca, bu tür eğitimlerin daha sonra TÜBİTAK desteği ile üniversitelerimiz aracılığı ile ülke genelinde yaygın olarak yapılması için "Eğiticilerin Eğitimi Çalıştayı" düzenlenmiştir Çalıştaya biyoloji, fizik, kimya ve matematik alanlarında çalışmalar yapan 30 farklı şehirden toplam 60 öğretim üyesi katılmıştır. Bu öğretim üyeleri 36 farklı üniversitede görev yapmaktadır. Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği çerçevesinde 10 bölge merkezinde İlk Öğretim Matematik ve Fen Bilgisi Proje Yarışmaları düzenlenmiştir.

2000-2006 yılları arasında TÜBİTAK Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı bünyesinde yürütülen destek programları hakkında ayrıntılı bilgi Tablo 3'te verilmiştir. İlk ve ortaöğretim öğrencilerine yönelik destekler ile ilgili veriler Tablo 4'te gösterilmektedir. BİDEB desteklerinden en çok yararlanan 10 üniversitenin yıllara göre dağılımı ise Tablo 5'te sunulmuştur.

Yeni TÜBİTAK BİDEB Destekleri

2007 yılında TÜBİTAK Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı (BİDEB) tarafından yeni bir destek programı daha uygulamaya konulmuştur. Lisans ve Lisans Öncesi, Öğretmen ve Öğrencilere Yönelik Bilimsel Etkinlikleri Destekleme Programının amacı; ilk ve ortaöğretim öğretmenlerine yönelik bilim danışmanlığı seminerleri ve benzeri toplantılar ile ilk, orta ve yükseköğretim öğrencilerinden üstün başarı gösterenlerin bilimsel ve akademik performanslarının artırılması ve geleceğin bilim insanı ve araştırmacılarının yetişmesine katkı sağlamak için Doğa Bilimleri, Mühendislik ve Teknolojik Bilimler, Sosyal ve Beşeri Bilimler alanlarında düzenlenecek olan bilim kampları, doğa eğitimleri, teorik ve uygulamalı yaz ya da kış bilim okullarını desteklemektir.

Tablo 3: TÜBİTAK BİDEB Tarafından 2000-2006 Yılları Arasında Sağlanan Lisans, Lisansüstü Öğrencileri ve Doktora Sonrası Araştırmacılara Yönelik Bilim İnsanı Destekleri

	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
	D*	DM*	D	DM	D	DM	D	DM	D	DM	D	DM	D	DM
Lisans Bursu	51	59.062	47	98.233	60	139.125	36	200.646	55	184.878	474	641.580	657	1.706.000
Üniversite Öğr. Yurtiçi-Yurtdışı Araş.Projeleri Destekleme Prog	19	1.849	22	5.247	18	15.264	17	15.828	9	18.658	17	29.390	47	90.738
Yurt İçi Yüksek Lisans Bursu	45	64.943	57	99.623	65	121.246	64	208.991	47	251.997	238	1.443.184	1420	5.342.182
Yurt İçi Doktora Bursu	16	28.275	47	63.512	51	141.954	47	244.060	42	303.837	178	1.625.389	754	3.156.288
Yurt İçi Yurt Dışı Bütünleştirilmiş Doktora Burs Programı	11	126.988	8	152.527	8	123.927	16	183.597	9	328.436	19	655.997	14	844.695
Yurt Dışı Doktora Bursu	19	79.285	14	175.273	-	-	-	-	-	-	12	145.862	42	966.808
Yurt Dışı Araştırma Bursu	34	92.790	34	227.939	28	209.834	23	191.358	41	250.581	60	396.434	108	1.036.882
Yabancı Uyruklular İçin Doktora Bursu	2	5.099	12	63.718	7	101.924	13	137.611	14	112.828	18	143.400	40	290.562
Yabancı Uyruklular İçin Araştırma Bursu	2	1.428	4	12.880	7	13.545	3	13.236	-	7.407	4	3.031	10	47.908
Lisansüstü Yaz Okulu Destekleme Programı	5	5.450	5	8.911	4	10.274	3	8.095	3	7.162	3	9.291	7	29.674
Yurt İçi Doktora Sonrası Bursu	4	6.350	8	18.203	11	34.700	1	15.875	6	12.226	35	137.100	29	142.500
Yurt Dışı Doktora Sonrası Bursu	74	278.495	72	535.654	82	710.105	80	768.469	124	557.948	157	1.273.366	158	1.697.913
Konuk Bilim İnsanı Destek Bursu	106	83.100	111	262.479	98	226.623	89	143.828	123	191.467	130	271.467	109	365.774
Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı	9	5.181	10	15.577	12	12.143	14	22.057	21	28.414	12	38.923	30	126.531
Yurt Dışı Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı	202	32.822	135	48.387	171	93.635	184	95.193	325	229.313	385	251.261	640	670.115
TÜBİTAK Almanya (DFG) Burs Programı	16	4.523	14	7.645	10	11.254	16	15.288	16	14.944	17	13.420	18	12.771
TÜBİTAK İngiltere (Royal Society) Burs Programı	8	4.863	3	9.314	4	1.479	6	4.378	7	6.994	8	5.214	9	3.076
TÜBİTAK Macaristan (HAS) Burs Programı	3	1.939	3	8.222	2	3.898	2	1.211	2	3.742	2	2.189	3	6.367
Son Sınıf Lisans Öğr. için Lisansüstü Burs Programı (Yüksek Lisans/Doktora)													642	
TOPLAM (İlk ve Ortaöğretime Yönelik Prog. Hariç)	626	882.442	606	1.813.344	638	1.970.930	614	2.269.721	844	2.510.832	1769	7.086.498	4737	16.536.783

* "D" desteklenen sayısını, "DM" ise destek miktarını (YTL) ifade etmektedir.

Tablo 4 : TÜBİTAK BİDEB Tarafından 2000-2006 Yılları Arasında İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerine Sağlanan Bilim İnsanı Destekleri

	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
	D*	DM*	D	DM	D	DM	D	DM	D	DM	D	DM	D	DM
2201-2202 Ulusal İlköğretim Matematik Olimpiyatı- Ulusal Bilim Olimpiyatları	289	64.316	306	97.292	279	142.072	295	193.873	283	241.328	286	282.472	321	522.280
2203 Uluslararası Bilim Olimpiyatları	34	345.668	33	940.029	47	424.253	39	470.248	39	585.671	35	624.948	29	697.977
2204 Ortaöğretim Öğrencileri Arası Araştırma Projeleri Yarışması	31	20.814	33	42.095	37	57.235	41	69.450	33	95.594	34	318.948	32	843.647
Eğitim Danışmanlığı Desteği													306	
TOPLAM	354	430.798	372	1.079.416	363	623.560	375	733.571	355	922.593	355	1.226.368	688	2.063.904

“D” desteklenen sayısını, “DM” ise destek miktarını (YTL) ifade etmektedir.

Tablo 5 : 2000-2006 Yılları Arasında TÜBİTAK BİDEB Desteklerinden En Çok Yararlanan 10 Üniversite

Sıra No	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
	Üniversite	Oran (%)	Üniversite	Oran (%)	Üniversite	Oran (%)	Üniversite	Oran (%)	Üniversite	Oran (%)	Üniversite	Oran (%)	Üniversite	Oran (%)
1	ODTÜ	19,5%	ODTÜ	18,2%	ODTÜ	17,1%	ODTÜ	12,4%	ODTÜ	15,3%	ODTÜ	18,6%	ODTÜ	18,5%
2	ANKARA Ü.	10,5%	HACETTEPE Ü.	10,1%	HACETTEPE Ü.	10,3%	HACETTEPE Ü.	10,9%	HACETTEPE Ü.	9,1%	BOĞAZIÇI Ü.	14,5%	BOĞAZIÇI Ü.	10,8%
3	EGE Ü.	9,1%	İTÜ	9,4%	ANKARA Ü.	8,8%	İTÜ	6,2%	EGE Ü.	5,1%	BİLKENT Ü.	8,5%	BİLKENT Ü.	7,2%
4	İTÜ	8%	ANKARA Ü.	7,9%	İTÜ	7,7%	ANKARA Ü.	5,7%	ANKARA Ü.	4,9%	İTÜ	6,0%	İTÜ	6,5%
5	HACETTEPE Ü.	7,5%	EGE Ü.	7,4%	EGE Ü.	4,4%	EGE Ü.	5,5%	İTÜ	4,9%	HACETTEPE Ü.	4,5%	HACETTEPE Ü.	5,0%
6	BİLKENT Ü.	6,5%	ÇUKUROVA Ü.	4,1%	KTÜ	4,1%	ÇUKUROVA Ü.	4,1%	BOĞAZIÇI Ü.	3,4%	ANKARA Ü.	3,3%	ANKARA Ü.	4,7%
7	BOĞAZIÇI Ü.	4,6%	GAZİ Ü.	4,0%	BİLKENT Ü.	3,1%	BOĞAZIÇI Ü.	3,9%	İSTANBUL Ü.	3,3%	KOÇ Ü.	3,0%	KOÇ Ü.	3,7%
8	ÇUKUROVA Ü.	3,7%	BİLKENT Ü.	3,6%	ÇUKUROVA Ü.	3,1%	DOKUZ EYLÜL Ü.	3,7%	ÇUKUROVA Ü.	3,1%	EGE Ü.	2,5%	EGE Ü.	3,7%
9	DOKUZ EYLÜL Ü.	2,6%	BOĞAZIÇI Ü.	3,6%	SELÇUK Ü.	3,1%	BİLKENT Ü.	3,4%	KTÜ	2,8%	ÇUKUROVA Ü.	2,1%	ÇUKUROVA Ü.	3,2%
10	İSTANBUL Ü.	2,6%	YILDIZ TEKNİK Ü.	3,3%	BOĞAZIÇI Ü.	3,0%	GAZİ Ü.	2,8%	DOKUZ EYLÜL Ü.	2,7%	İSTANBUL Ü.	2,0%	İSTANBUL Ü.	2,6%

Beyin Göçü ve Alınması Gereken Tedbirler

TÜBİTAK, bir yandan ülkemizin bilim ve teknoloji alanında gelişmesinde en kritik rolü oynayan insan gücünün yetiştirilmesi için çeşitli destek programları geliştirirken öte yandan yetişmiş insan gücümüzü yurt içinde tutmak ve yurtdışında bulunanları da yurda çekmek için neler yapılması gerektiği konusunda çalışmalar başlatmıştır.

“Beyin Göçü” ülkemizin de aralarında bulunduğu gelişmekte olan ülkelerin karşı karşıya bulunduğu temel bir sorundur. Genel olarak beyin göçünde, ekonomik ve siyasal kaygılar, uygun araştırma ve iş imkanlarının olmaması, daha iyi bir yaşam özlemi gibi faktörler etkin rol oynamaktadır. Yurt dışında bulunanlar da benzer kaygılar nedeniyle yurda dönmek istememekte ya da dönüşlerini ertelemektedirler.

Gelişmekte olan ülkelere bazıları aldıkları çeşitli önlemler sayesinde beyin göçünü durdurmayı hatta geri çevirmeyi başaramışlardır. Çin Halk Cumhuriyeti, Güney Kore ve Tayvan bu ülkelerin başında gelmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti

Uzun yıllar yurtdışına eğitim amacıyla gönderdiği öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun gittikleri ülkelere geri dönmemesi nedeniyle beyin göçüne maruz kalan Çin Halk Cumhuriyeti 1990'lı yılların ortalarında almaya başladığı önlemler sayesinde beyin göçünü önemli ölçüde tersine çevirmeyi başarmıştır. Kurulan 70'e yakın endüstri parkında faizsiz kredi ile iş kurma imkanları, vergi indirimleri, kiralanmış ofisler için bir yıl müddetle kiradan muafiyet gibi kolaylıkların yanısıra kalifiye elemanlara buldukları ülkelere aldıkları maaşların bir kaç katı fazla ücret teklifleri yurtdışındaki yetişmiş Çinli bilim insanlarının dönüşünü hızlandıran önlemlerin başında gelmektedir. Sağlanan bu ekonomik imkanlara paralel olarak “Çin Bilimler Akademisi” aracılığıyla Çinli akademisyenler konuk bilim insanı olarak ülkelere ders ve seminer vermeye davet edilmekte, Amerika'da bulunan Çinli akademisyen ve bilim insanları dernekleri kanalıyla bu insanların Çin'de yürütülen projelere katılımı sağlanmaya çalışılmaktadır. Çin'deki akademik kurumların gelişmiş ülkelere benzeri kurumlarla ilişki kurmalarını kolaylaştırmak için Çinli akademisyenlerin buldukları ülkelerin yanısıra Çin'de de akademik pozisyona sahip olmaları sağlanmış ve değişimli olarak her iki tarafta da ders vermeleri olanaklı kılınmıştır.

Güney Kore

Güney Kore'de, 1980'li yıllarda başlayan ve 1990'larda da devam eden hızlı ekonomik büyüme sonucu hem kamu sektörü hem de özel sektör yüksek teknoloji kullanımının ülke bazında küresel pazardaki rekabet payını arttırdığını farketmiştir. Bu gelişme, mevcut bilimsel altyapının iyileştirilmesi ve Ar-Ge faaliyetlerine yatırımın büyük ölçüde artırılmasını tetiklemiş ve bilim insanları için daha elverişli bir çalışma yapısı oluşmaya başlamıştır. Devlet ve özel sektör tarafından araştırma enstitüleri açılarak bilim insanları için Kore'de iş ve kariyer fırsatları yaratılmıştır. Araştırma enstitüleri, üniversiteler ve sanayi arasında bağ teşkil edecek bilim şehirleri kurulmuştur. Bunun yanısıra, yurtdışındaki bilim ve teknoloji üreten kurumlardaki Koreliler için kurulmuş olan “Kore Bilim ve Teknoloji Cemiyetleri Birliği” aracılığıyla ‘yurt dışındaki bilim insanlarını istihdam’ kampanyası başlatılmış bu kapsamda Kore Cumhurbaşkanı'nın talimatıyla yurtdışından gelecek araştırmacılara GSYMH'nin 10 katına varan maaşlar teklif edilmiştir.

İyileştirilmiş çalışma ve araştırma koşulları 1980'lerde Koreli araştırmacıları ülkeye geri döndürmeye başlamış, 1996 rakamlarıyla 2,500'e yakın bilim insanı hem kalıcı olarak hem de geçici süreler için Kore'ye dönüş yapmıştır.

Tayvan

Tayvan, beyin göçünü geriye çevirme çalışmalarına 1980'lerde başlamıştır. Bilişim teknolojisine dayalı sanayi oluşturarak işe başlayan ve bu amaçla bilim tabanlı endüstri parkları kuran Tayvan Amerika'da Honeywell, AT&T ve IBM gibi büyük firmalarda uzun yıllar çalışmış olan vatandaşlarını yeni oluşmakta olan firmalarda üst pozisyonlarda iş imkanları sağlamış, geri dönüş yapanların yararlanabilecekleri şekillerde çeşitli vergi indirimleri yapmıştır. ABD'de çalışmakta olan doktoralı Tayvanlı mühendislerin hem Tayvan hem de ABD'de değişimli dönemlerle çalışması için olanaklar sağlanmıştır. Bu kişiler sahip oldukları profesyonel bağlantılarla Tayvan'a teknoloji ve farklı işletme yönetimi modellerini taşımışlardır.

Türkiye’de durum

Son yıllara kadar üzerinde fazla düşünülmemeyen beyin göçü, gelişen ekonomimizle birlikte yetişmiş insan gücüne olan ihtiyacın artacağı düşünüldüğünde Türkiye için de çözüm bekleyen bir sorun olduğu şüphesizdir. Yurt dışında bulunupta dönmeyi düşünmeyen önemli sayıda Türkiye vatandaşı bilim insanı bulunmaktadır. Öte yandan yurt dışında eğitim görmeyi ve istihdam edilmeyi seçenlerin sayıları artarak devam etmektedir. NSF’in 2006 verilerine göre; Çin, Güney Kore, Tayvan ve Hindistan gibi ülkelerden ABD’ye Fen ve Mühendislik alanlarında doktora yapmak üzere giden öğrencilerin sayısı gittikçe azalırken Türkiye’den bu amaçla giden öğrencilerin sayısı hala artış eğilimindedir. Geri dönüşü özendirici önlemler yetersiz kaldığı müddetçe yurt dışında bulunan bilim insanlarımız dönmek yerine buldukları ülkelerde kalmayı tercih etmeye devam edeceklerdir. Yurtdışında doktora yapmış kişiler yurda döndüklerinde tecrübelerine uygun pozisyonlar bulmakta zorluk çektiklerinde geri dönüşü mümkün olduğunca erteleme eğilimi göstereceklerdir. Bazı üniversitelerde kurulu bulunan teknoparklarda şirket kurma olanakları bulunmakla birlikte bu konuda verilen teşviklerin yukarıda bahsedilen ülke örneklerine kıyasla yeterli olmadığı bir gerçektir. Dolayısıyla, teknoparklar geri dönüş konusunda yeterli etkiyi gösterememektedir.

Bu gerçeklerden hareketle, TÜBİTAK son bir kaç yıl içinde yürürlüğe koyduğu bazı uygulamalar ve sağladığı destek programları ile bir yandan yurt içinde kalmayı daha cazip hale getirmek bir yandan da yurt dışındaki yetişmiş insan gücümüzün yurda dönüşlerini teşvik etmek yönünde bazı önemli adımlar atmaya başlamıştır.

TÜBİTAK bünyesinde beyin göçüne durdurma ve tersine çevirme yönünde yürürlüğe konan uygulamalar ve sağlanan destekler özetle şu şekildedir.

- TÜBİTAK Başkanlık ve enstitülerinde doktoralı elemanlara istihdam önceliği tanınmaktadır. Ayrıca, çalışanlarını yüksek lisans ve doktora yapmaya teşvik etmekte ve bu yönde kolaylıklar sağlamaktadır.
- TÜBİTAK-TEYDEB (Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı) bünyesinde sağlanan sanayi Ar-Ge destekleri kapsamında, firmalar projelerinde doktoralı eleman çalıştırmaları halinde bu elemanların ücretleri %100 oranında desteklenmektedir.
- “Teknogirişim Programı” ile genç girişimcilerin, teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerine dayanan, nitelikli istihdam yaratma ve rekabet gücü potansiyeli yüksek iş kurma girişimlerinin desteklenmesine başlanmıştır.
- EVRENA (Evrensel Araştırmacı) Programı ile bilim insanlarının ülkemizde yürüttüğü çalışmalara yurt dışında istihdam edilen bilim insanlarının katılımı için destek sağlanmakta, bu kişilere yurt dışındaki tam zamanlı aylık ücretleriyle orantılı ücretler ve seyahat masrafları ödenmektedir.
- “Konuk Bilim İnsanı Destekleme Programı” ile üniversitelerin yanısıra kamu ve özel kuruluşlara yurt dışından seçkin bilim insanlarını davet ederek istihdam etmeleri için destek sağlanmaktadır.
- “Kariyer Programı” ile kariyerlerine yeni başlayan yurt dışı veya yurt içinde doktorasını henüz yeni tamamlamış başarılı genç bilim insanlarının ülkemizde çalışmalarını proje desteği vererek teşvik etmektedir.
- ABD, Japonya ve Avrupa ülkelerinin de aralarında bulunduğu çok sayıda ülke ile yapılan ikili antlaşmalar çerçevesinde bilim insanlarının değişimi desteklenmektedir.
- Avrupa Birliği Çerçeve Programları bünyesinde TÜBİTAK tarafından yürütülen “Kişiyi Destekleme Özel Programı” kapsamında Avrupa Birliği dışındaki gelişmiş ülkelerde çalışmakta bulunan bilim insanlarının Türkiye’deki kuruluşlarda araştırma projeleri başlatmaları halinde proje süresince personel maaşları ve diğer proje giderleri karşılanmaktadır.
- Yabancı uyruklu bilim insanlarının gerek doktora sırası gerekse doktora sonrasında Türkiye’deki üniversite ya da araştırma kurumlarında araştırma yapmaları için burs ve destek sağlanmaktadır.
- TÜBİTAK-BİDEB tarafından yürütülen “Bursun Hazır Programı” kapsamında üniversitelerimizde lisans eğitimi gören ve son sınıfının birinci yarısını tamamlamış üstün

başarılı öğrencilere mezuniyetlerinden sonra bir yüksek lisans programına kaydolmaları halinde yurt dışında doktoralarını tamamlayıncaya kadar burs verilmektedir.

- Doğa bilimleri, sosyal ve beşeri bilimler alanlarında bilim insanı yetişmesini teşvik amacıyla ÖSS’de ilk 5000 arasına girme başarısı gösteren ve bu alanlardan birinde eğitim görmeyi tercih ederek seçen öğrencilere uygulamaya konulan bir programla TÜBİTAK tarafından burs verilmekte ve gerekli koşulları sağlamaları halinde bu öğrencilerin yüksek lisans ve doktora eğitimleri süresince de bursları devam ettirilmektedir.
- “Yurtiçi Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı” ile doktorasını yurt dışında yapmış olan bilim insanlarımızın yurt içindeki üniversitelerimizde araştırma yapmaları desteklenmektedir.

TÜBİTAK’ın beyin göçünü yavaşlatmaya ve tersine çevirmeye yönelik aldığı yukarıdaki tedbirlerin yanısıra alınması gerekli diğer bazı tedbirler de şunlardır.

- Akademik kurumlardaki maddi imkanların düşük olması yurt dışındaki bilim insanlarımızda bu kurumlarda görev almaya karşı isteksizlik oluşturduğundan ücretlerin buldukları ülkelerdeki yaşam standartlarını Türkiye’de de sürdürebilecek seviyelere çıkarılması,
- Yurtdışında doktora yapan bilim insanlarımıza TÜBİTAK dışında, akademik kurum ve enstitülerde de istihdam önceliği tanınması ya da en azından bu şahıslar için belli oranlarda kontenjanlar ayrılması,
- Kamu ve özel şirketlerin işbirliği ile öncelikli sanayi ve teknoloji alanlarının oluşturulması,
- AR-GE’ye ayrılan payın artış oranının devam ettirilerek gelişmiş ülkelerdeki seviyeye ulaşma sürecinin hızlandırılması,
- Yurt dışından gelecek elemanların istihdamında karşılaşılan bürokratik işlemlerin kolaylaştırılması,
- Ülkemiz ile yurt dışındaki akademik ve araştırma kurumları arasında eleman değişiminin teşvik edilmesi.

Bu tedbirlerin ivedilikle alınması ve kararlılıkla sürdürülmesi sonucunda Türkiye’de de beyin göçünün durdurulması ve tersine çevrilebilmesi mümkün olabilecektir.

3. Sonuç Odaklı ve Kaliteli Araştırmaların Desteklenmesi

2006 yılının Haziran ayında gerçekleştirilen ve BTYK 14. toplantısında da raporlanan "Bilim, Teknoloji ve Yenilik Projeleri Paylaşım Konferansı" adlı etkinliğin ardından, 28 Kasım 2006 tarihinde sanayimizin 1995 yılından günümüze verilen desteklerle gerçekleştirdiği Ar-Ge projelerindeki başarıların, yenilik ve Ar-Ge faaliyetleriyle edindiği kazanımların ve ulaşılan teknolojik düzeyin kamuoyuyla paylaşılması ve yeni projelerin başlamasını özendirmek amacıyla, "Sanayi Yenilik ve Ar-Ge Günü" etkinliği düzenlenmiştir. Etkinliğe sanayi, üniversite ve kamu kurumlarından yaklaşık 800 kişi katılmıştır. Etkinlikte:

- 1995 yılından günümüze TÜBİTAK Sanayi Ar-Ge desteğinin genel değerlendirmesi,
- Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programındaki değerlendirme, karar alma ve izleme süreçlerinin aktarılması,
- Yeni açılım programlarının tanıtımı,
- Firmaların Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programından edindikleri kazanımların ve başarılarının paylaşımı

gerçekleştirilmiştir.

Gerek KAMAG gerek SAVTAG gerekse TEYDEB tarafından desteklenen tüm projeler bu amaca hizmet etmektedir. Ayrıca TÜBİTAK'a bağlı Merkez ve Enstitülerde ülkemizin ihtiyacı olan stratejik milli proje çalışmaları devam etmektedir. Bu bağlamda Ulusal Marker projesi, son dönemde kamuoyunda sözü çok edilen ve ülkemizin kronik bir probleminin çözülmesine katkı sağlayan çalışmalardan biri olmuştur.

EPDK - Ulusal Marker Projesi

Türkiye'nin coğrafi konumu nedeniyle akaryakıt kaçakçılığı ülkemizin önemli sorunlarından biridir. Bunun sonucunda oluşan vergi kaybı ve haksız kazancın önlenmesi devletimizin öncelikleri arasındadır. TBMM Araştırma Komisyonu Raporuna göre son "iki yılda 7 milyon 814 bin ton akaryakıt kaçakçılığı nedeniyle 10,7 milyar YTL vergi kaybı oluşmuştur."

1 Mayıs 2006 tarihli Başbakanlık Genelgesi ile, kamu düzeninin korunması, vergi kaybının önlenmesi, uygunsuz akaryakıttan dolayı zarar görecekt araç sayısının azaltılması, haksız kazançların önüne geçilmesi için gerekli tedbirlerin alınması amacıyla "Ulusal Marker" uygulamasına 1 Ocak 2007 tarihinden itibaren geçilmesine karar verilmiştir.

Anılan genelgedeki hedeflerin yerine getirilmesi amacıyla, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) ve TÜBİTAK Başkanlığı arasında 17 Mart 2006 tarihinde bir protokol imzalanmış ve Ulusal Marker Projesini gerçekleştirme görevi TÜBİTAK Araştırma Enstitülerine verilmiştir. Bu enstitüler, Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Enstitüsü, Ulusal Metroloji Enstitüsü ve Marmara Araştırma Merkezi Enerji Enstitüsüdür.

Ulusal Marker Projesi, kaçak akaryakıtın yasal olanından ayrılmasını sağlamak için yasal ürüne katılan bir işaret ile, bu işaretin varlığını algılayan cihazlardan oluşan sistemi kapsamaktadır. Ulusal Marker Projesi, TÜBİTAK enstitülerinin bilgi birikimi ve altyapısını kullanarak gerçekleştirilen, disiplinler arası çok kapsamlı bir projedir. 8 ay gibi kısa bir süre içerisinde Ulusal Marker'i, Ulusal Marker Kontrol Cihazını ve Ulusal Marker Üretim Tesisini oluşturmuştur. Ayrıca bu süre içerisinde Lisans sahibi Firma ve Tüzel kişilere 42 adet Kontrol K cihazı ve Saha Denetimlerinde Kullanılmak üzere 237 adet XP cihazı üretilmiştir. Ulusal Marker Projesi ulusal çıkarlar dikkate alınarak "Ulusal Marker" ve "Ulusal Marker'in Varlığını Kontrol Eden Cihaz" özgün teknoloji kullanılarak geliştirilmiştir.

Bu cihazlar ile, sahada basit ve kolayca kullanılabilen saha kontrol cihazı ile bir dakika içerisinde ölçüm yapılabilen ve ayrıca laboratuvarında yüksek hassasiyete sahip farklı yöntemle çalışan referans cihazlar ile kesin konsantrasyon tayini yapılabilmektedir.

Ulusal Markerin tespiti ve konsantrasyonun ölçülmesi için kullanılan cihazlar;

- Bilgisayar kontrollü hassas spektral ölçme metoduyla çalışır.
- Optik ölçüm metodu ve bu metod ile çalışan cihaz uluslararası patent no EP1649255 ile korunmaktadır.
- Ölçüm yeri kordinatlarını belirleme amacı ile kullanılan GPS uydu alıcısına sahiptir.

- GPRS bağlantısı sayesinde EPDK veritabanı ile çift yönlü bilgi alışverişinde bulunur. Sadece yetkilendirilmiş personel tarafından kullanılabilir.
- Ölçüm sonuçları anında raporlanıp, çıktısı alınmaktadır.
- Yapılan 100000 ölçümü aynı zamanda hafızada saklama kapasitesi vardır.

EPDK veri tabanı ile, ulusal marker konsantrasyon ve saha kontrol cihazlarından gelen bilgilerin toplanması istatistiksel olarak işlenmesi ve incelenmesi imkanı vardır. Raporlama işlemleri aşağıdakiler ve bunların kombinasyonları şeklinde yapılabilmektedir.

- Ölçüm sonucu bazında
- Akaryakıt türü bazında
- Ölçüm yeri bazında
- Cihaz bazında
- Denetleyeci bazında
- Tarih bazında
- EPDK Lisansı bazında

Siyasi ve idari kararlılık ile teknolojik ve uygulama uygulama yetkinliği ile sistemin ilk deneme uygulamaları Kasım-Aralık 2006'da yapılmıştır. Ve 1 Ocak 2007 tarihinden itibaren karayolu, denizyolu ve boru hatları ile gelen ham veya işlenmiş akaryakıtın ülkemize giriş noktaları olan rafineriler ve gümrük depolarından başlayarak yurt genelinde uygulanmaya başlamıştır. Özellikle Ulusal Marker'in ülkemizde geliştirilmiş ve üretilmesi olması denetimin güvenliği açısından son derece önemlidir. EPDK'nın bu konuda sergilediği güven ve desteğin diğer alanlarda da sergilenmesi halinde ülkemizdeki Ar-Ge faaliyetlerinin ekonomik ve sosyal gelişmede ne ölçüde katkı sağlayabileceğinin de bir göstergesidir.

Ulusal Marker uygulamasına başlandıktan sonra Kocaeli bölgesinde bazı benzin istasyonlarında yapılmış olan kontrollerde Ulusal marker konsantrasyonu kısa sürede istenen düzeylere ulaşmaktadır. Bu sonuçlar, en kısa süre de tüm ülke çapında kullanılan akaryakıtlarda belirlenen sonuçlara ulaşılacağına en somut işaretidir. Ayrıca akaryakıt dağıtımını yapan kuruluşlarımızın ana depolarındaki Ulusal Marker ölçüm sonuçları da yine standartlara uygun hale gelmeye başlamıştır.

Proje elde edilen kazanımlardan bazıları aşağıdaki gibi özetlenebilir.

- Elde edilen teknoloji sayesinde, Ulusal Markerin özellikleri istendiğinde kolayca değiştirilebilecektir.
- Bu proje ile kazanılan deneyim; gıda, ilaç, değerli kağıt v.b. ürünlerin işaretlenmesi ve izlenmesi amaçlı yeni uygulama alanları için bilgi birikimi ve altyapı oluşturmuştur.
- EPDK'ya verilen akaryakıt satış projeksiyonları 2007 yılında daha önceki yıllarda verilen projeksiyonlara göre daha fazla artmıştır. Bu da önemli oranda vergi geliri artışı olarak yansımaktadır.
- Proje kapsamında geliştirilecek yeni teknolojiler ve ürünler ülkemizin sürdürülebilir rekabet gücünü artıracak ve ülke insanının yaşam kalitesinin yükseltilmesine katkı sağlayacaktır.

4. Ulusal Bilim ve Teknoloji Yönetiminin Etkinleştirilmesi

Mevzuat Değişiklikleri

"Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Teknoloji ve Yenilik Destek Programlarına İlişkin Yönetmelik" 16 Ocak 2007 tarihli ve 26405 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik ile TÜBİTAK tarafından oluşturulan destek programları kapsamında, gerçek ve tüzel kişilerin bilimsel ve teknolojik bilgiyi ürüne, sürece, yönetime veya sisteme dönüştürme aşamalarında yapacağı, teknoloji ve yenilik odaklı araştırma, geliştirme, iyileştirme, işbirliği ve kümeleşme faaliyetlerine ilişkin proje önerilerinin değerlendirilmesi, bu kişilere ait kuruluşların projelerinin geri ödemesiz olarak desteklenerek izlenmesi, sonuçlandırılması ve sonuçların değerlendirilmesine ilişkin usul ve esaslarının düzenlenmesi amaçlanmıştır.

Yönetmelik, sektör ve büyüklüğüne bakılmaksızın katma değer yaratan Türkiye’de yerleşik kuruluşların, araştırma-teknoloji geliştirme, teknoloji yönetimi ve yenilik konularında uluslararası düzeyde rekabetçi bir yapıya ulaşmalarını sağlamak için;

- a) Proje esaslı araştırma-teknoloji geliştirme ve yenilik faaliyetlerinin,
- b) Kuruluşların kendi aralarında ve diğer araştırma kurumlarıyla teknoloji ve yenilik odaklı işbirliği ve teknoloji transfer mekanizmaları oluşturmalarına yönelik faaliyetlerinin,
- c) Araştırma-teknoloji geliştirme ve yenilik alanlarında girişimcilik faaliyetlerinin,
- ç) Araştırma-teknoloji geliştirme ve yenilik amaçlı bilinçlendirme faaliyetlerinin,
- d) Ülke ihtiyaçlarına yönelik ve/veya öncelikli alanlarda, sektörel veya bölgesel araştırma-teknoloji geliştirme ve yenilik faaliyetlerinin,

desteklenmesine ilişkin Teknoloji ve Yenilik Destek Programları’nın uygulamaya alınması hedeflenmiştir.

Yayımlanan Yönetmelik sonrasında, Sanayi Ar-Ge Projeleri Destek Programının “Uygulama Esasları” hazırlanarak yürürlüğe girmiştir. Uygulama Esasları ile projelerin değerlendirme, izleme süreçlerinde ve projelerin destek kapsamı ile destekleme oranlarında iyileştirmeler yapılmıştır.

Ayrıca, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Vergi Konseyi tarafından da özel sektörün Ar-Ge ve yenilikçilik çalışmalarını teşvik etmek üzere, mevcut kanunlarda değişiklik çalışmaları sürdürülmektedir.

Sınai Mülkiyet Hakları

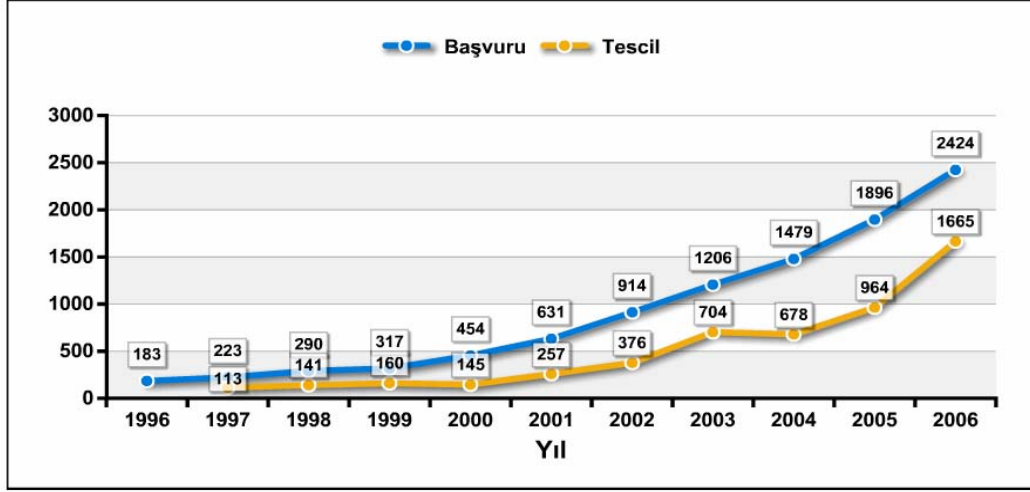
Ülkemizde sınai mülkiyet alanındaki eksikliklerin başında bilinç ve bilgi düzeyinin düşük olması gelmektedir. Bu amaçla, tanıtım ve bilinçlendirme stratejileri oluşturularak faaliyetlere büyük ivme kazandırılmış, tanıtım, Türk Patent Enstitüsü’nün (TPE) en önemli faaliyeti haline gelmiştir.

Bu kapsamda; 2004 yılı sonrasında ülke genelinde düzenlenen ulusal ve uluslararası seminer, sempozyum ve konferans gibi etkinliklerle bilgilendirilen kişi sayısı 30.000’e ulaşmıştır. Kurumlar arası işbirliği çerçevesinde, TPE ile TÜBİTAK, KOSGEB, MKE, ASELSAN, TAI, üniversiteler, TOBB ve OSTİM gibi kamu/özel kurum ve kuruluşların katılımıyla 1000’e yakın araştırmacı ve uzmana kapsamlı eğitim verilmiştir. Üreticilik ve yenilikçilik farkındalığının erken yaşlarda oluşturulması ve yaygınlaştırılması amacıyla, TPE ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında yapılan işbirliği neticesinde 6, 7 ve 8. sınıflarda okutulan "Tasarım ve Teknoloji" dersi ile yaratıcılığı teşvik eden, patent ve buluş yapma bilincini aşıl原因 konulara yer verilmesi sağlanmıştır.

Ayrıca, ülke genelinde hizmet veren bilgi ve doküman birimleri sayısının 29’a ulaşmasıyla TPE, sahip olduğu enformasyon birimi sayısı bakımından Avrupa’daki ulusal ofisler arasında ön sıralara yükselmiştir.

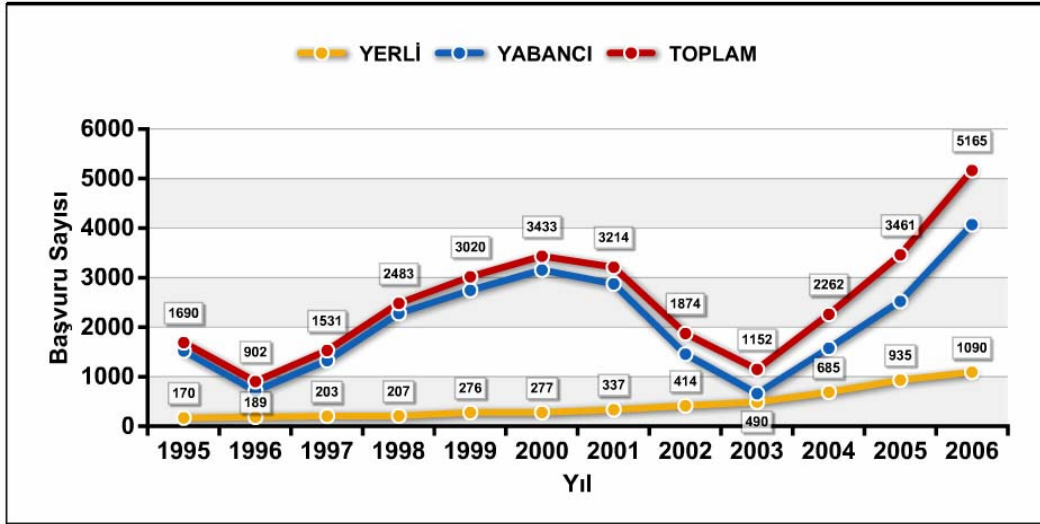
Türk Patent Enstitüsü, firmaların entellektüel sermayelerini değerlemek ve alınmış patentlerin değerlendirme sürecinde firmalara destek olmak amacıyla, idari olarak bağımsız, Patent Değerlendirme Ajansı kurma çalışmalarını da sürdürmektedir.

Şekil 5, 6 ve 7 TPE’ye yapılan faydalı model ve patent başvuruları ile tesciller gösterilmektedir.

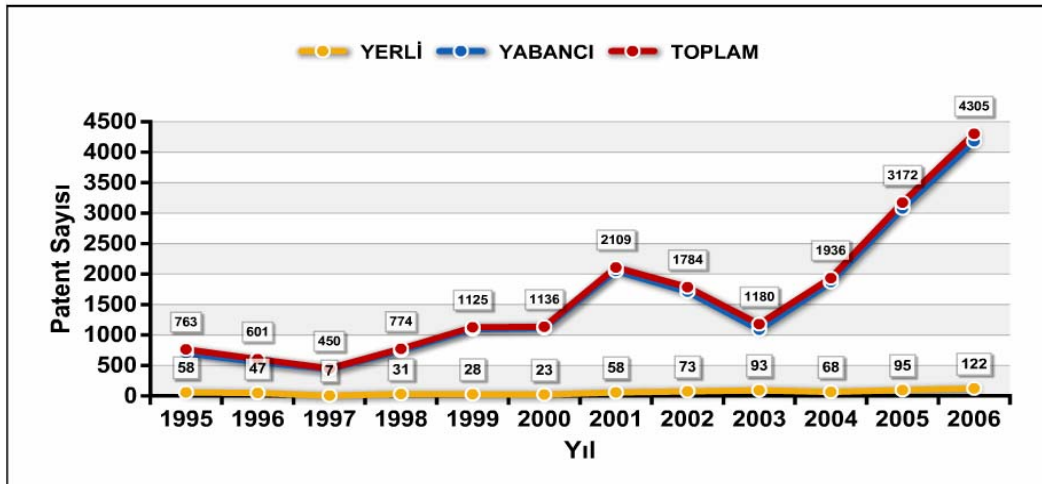
Kaynak: TPE

Şekil 5. Faydalı Model Başvurularının ve Tescillerinin Yıllara Göre Dağılımı

Kaynak: TPE

Şekil 6. Patent Başvurularının Yıllara Göre Dağılımı

Kaynak: TPE

Şekil 7. Patent Tescillerinin Yıllara Göre Dağılımı

Patent Teşvik Sistemine İlişkin Gelişmeler

23 Ağustos 2006 tarihinde TÜBİTAK ve TPE arasında imzalanan protokol çerçevesinde, ülkemizde özgün olarak gerçekleştirilen çalışmalar sonunda ortaya çıkan patentler için patent başvurularının yapılması teşvik edilmektedir. Bu bağlamda, TPE'ye yapılacak yurt içi ve belli koşullar altında yurt dışı patent başvurularının masraflarının destek kapsamındaki miktarları TÜBİTAK tarafından karşılanmaktadır. Tablo 6'da TÜBİTAK Fikri Haklar Ofisi'ne gönderilen patent teşvik başvurularının 2007 yılı Şubat ayı itibarıyla sayısı ve durumu görülmektedir.

Tablo 6. TÜBİTAK Fikri Haklar Ofisi'ne Gönderilen Patent Teşvik Başvuruları

	Kabul Edilen Başvuru Sayısı	İncelemesi Devam Eden Başvuru Sayısı	Reddedilen Başvuru Sayısı
Ulusal Geri Ödemesiz Patent Desteği	16	40	2
Uluslararası Geri Ödemesiz Patent Desteği	26	7	3
Uluslararası Geri Ödemeli Patent Desteği	1	3	1

TÜBİTAK ve TPE işbirliğinde gerçekleştirilen Patent Başvurusu Teşvik ve Destekleme Esasları'nda yapılan değişiklikler aşağıda belirtilmiştir.

Esasların "Teşvikten Yararlanacak Kişiler" başlığını taşıyan 5. maddesinde daha önce teşvikten yararlanacak kişiler kapsamında yer almayan üniversiteler ile kamu kurum ve kuruluşları, Bilim Kurulu'nun 13.01.2007 tarih ve 149 sayılı toplantısında kabul edilen esaslarla bu kapsama alınmıştır.

Esasların başvurularda sunulacak belgeler bölümünü içeren 6. maddesinde yapılan değişiklikle TÜBİTAK tarafından başvuru sahiplerine ödeme yapılabilmesi için, başvuruda sunulacak olan fatura ve dekontların asıllarının verilmesi şartı getirilmiştir.

KOBİ Bilgi ve Eğitim Fuarları

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), KOSGEB, TÜBİTAK, Türkiye Halk Bankası'nın ve Türk Patent Enstitüsü'nün girişimleri ile KOBİ Bilgi ve Eğitim Fuarları düzenlenmeye başlamıştır. Bu fuarların amacı, yeni girişimcilere yardımcı olmak ve mevcut girişimcilerin ufkunu açmak, KOBİ'lerin kurumsallaşmalarının güçlendirilerek uluslararası pazarda rekabet edebilmelerini temin, üretim, dış ticaret, markalaşma, belgelendirme, finansman, teknoloji, Ar-Ge, yenilikçilik, çevre, pazarlama, fuarlar, iç ve dış yatırım olanakları AB entegrasyonu, sosyal sorumluluk, işçi sağlığı ve iş güvenliği gibi konularda bilgi ihtiyaçlarını karşılamak ve bu hususta hizmet/destek aldıkları, işbirliği yapmak zorunda oldukları tüm kurum/kuruluşlarla aynı platformda buluşturaktır. Anılan fuarların açılışı 26-27 Ocak 2007 tarihlerinde Ankara'da yapılmış, açılışın ardından 9-10 Şubat tarihlerinde Antalya'da , 14-15 Şubat tarihlerinde Adana'da iki fuar gerçekleştirilmiştir. 2007 yılı içerisinde 17 değişik ilde de bu fuarların düzenlenmesi planlanmaktadır.

5. Özel Sektörün Bilim ve Teknoloji Performansının Güçlendirilmesi

18 Mayıs 1995 tarihli Para Kredi Koordinasyon Kurulu Kararı ve 1 Haziran 1995 tarihinde yürürlüğe konmuş olan Araştırma Geliştirme (Ar-Ge) Yardımına İlişkin Tebliğ ile TÜBİTAK seçme ve değerlendirmesi ile Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) kaynaklarından özel sektör ve sanayi kuruluşlarına teknoloji ve yenilik destekleri verilmeye başlanmıştır. Söz konusu desteklerin, %75'i TÜBİTAK, %25'i DTM kaynaklarıyla karşılanmaktadır.

Tablo 7'de yıllar itibarıyla Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı kapsamında TÜBİTAK Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı'na (TÜBİTAK-TEYDEB) yapılan proje başvuruları ve desteklenen proje sayıları verilmektedir. Tablo 8'de de destek miktarı gösterilmektedir.

Tablo 7. TÜBİTAY-DTM Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Verileri

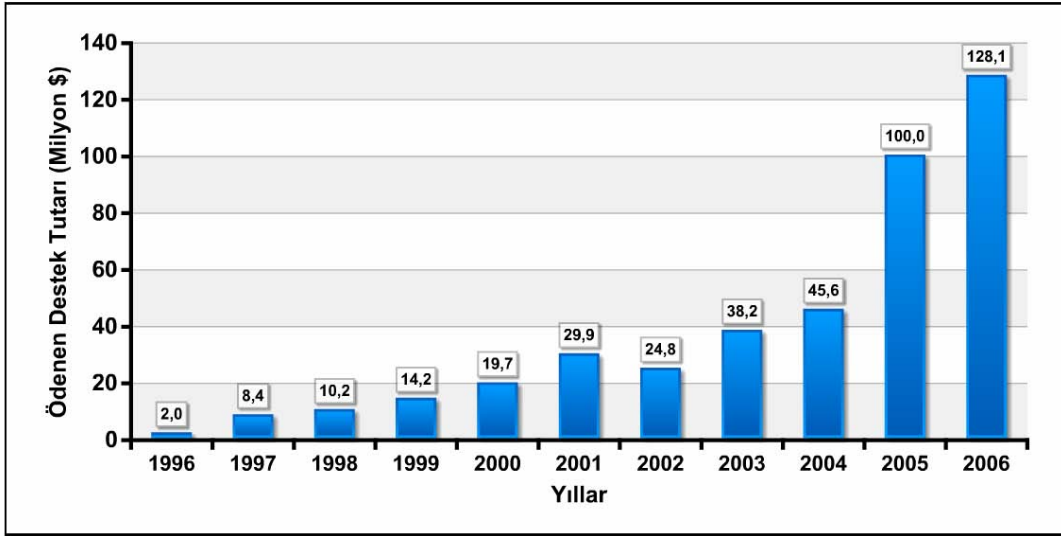
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Toplam
Proje Başvuru sayısı	121	274	266	271	251	260	333	374	418	503	595	711	4377
Karar Verilen Proje Sayısı	44	165	207	270	258	200	328	330	344	431	553	647	3777
Destek Kararı Verilen	41	141	179	220	217	180	275	286	279	374	449	534	3175
Geri Çevrilen	3	24	28	50	41	20	53	44	65	57	104	113	602
Tamamlanan Proje Sayısı	-	3	79	104	106	165	186	164	160	204	242	298	1711
Firma Sayısı	50	145	182	173	178	176	233	269	316	360	434	481	2997
Yeni Firma Sayısı	50	130	140	113	102	99	130	154	192	230	254	290	1884

Tablo 8. TÜBİTAK- DTM Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Kapsamında Yaratılan Ar-Ge Hacmi (Milyon \$)

Yıl	Ödenen Destek Tutarı (Milyon \$)	Sanayi Katkısı (Milyon \$)	Yaratılan Ar-Ge Hacmi (Milyon \$)
1995-1999	34,8	184,4	219,2
2000	19,7	71,7	91,4
2001	29,9	136,7	166,6
2002	24,8	81,0	105,8
2003	38,2	54,9	93,1
2004	45,6	56,4	102,0
2005	100	100	200
2006	128,1	199,4	327,5
Toplam	421,1	884,5	1305,6

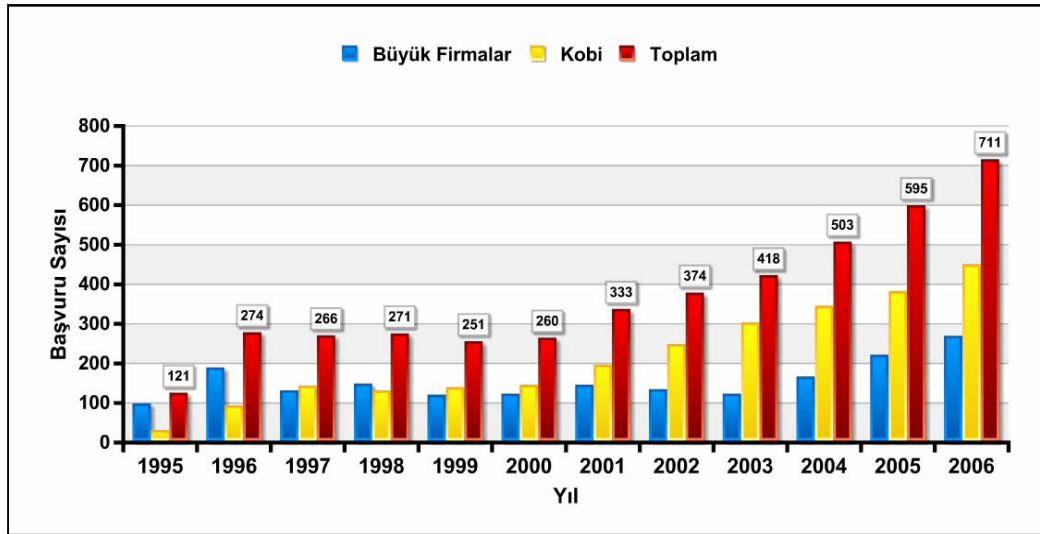
31 Aralık 2006 tarihi itibarıyla, Sanayi Ar-Ge Projeleri Destek Programı kapsamında 961 proje desteklenmeye devam edilmekte olup, 317 proje önerisinin değerlendirme süreci devam etmektedir.

Tablo 8'de de görülebileceği gibi 2006 yılında yürütülen Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı projeleri kapsamında 327,5 milyon ABD doları firmalar tarafından gerçekleştirilmiş olup, bu harcamaların değerlendirilmesi sonrasında 128,1 milyon ABD doları TÜBİTAK – DTM kaynaklarından sanayi kuruluşlarına hibe olarak aktarılmıştır. Sanayi Ar-Ge desteği 2006 yılı performansında 2005 yılına göre %28'lik bir artış gerçekleşmiştir.

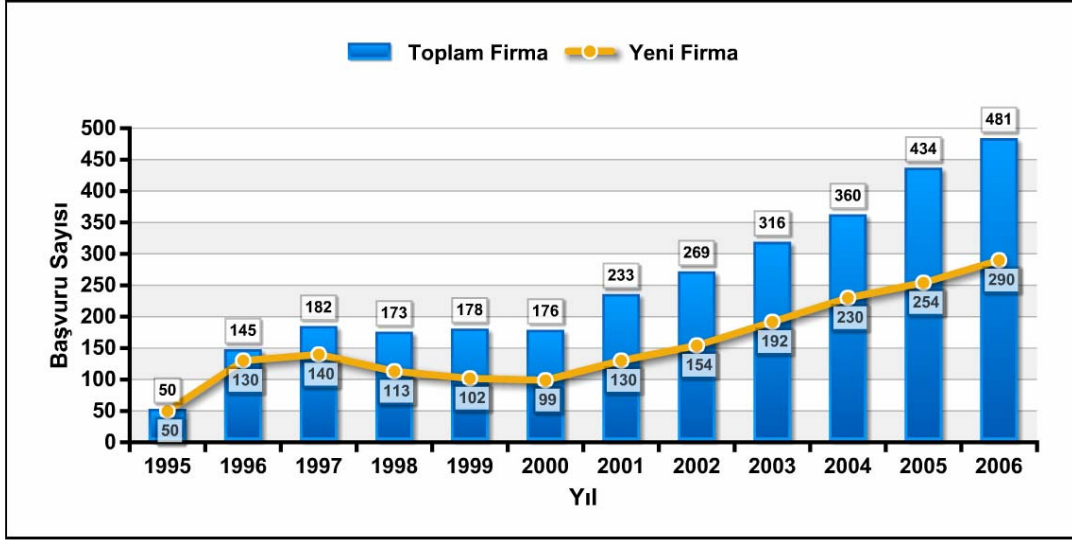
Şekil 8. TÜBİTAK- DTM Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Kapsamında Sağlanan Destek Miktarının Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar itibariyle proje başvuru sayılarındaki artışa bakıldığında da, 2005 yılında 595 adet olan proje başvuru sayısının 2006 yılında %19 artışla 711 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

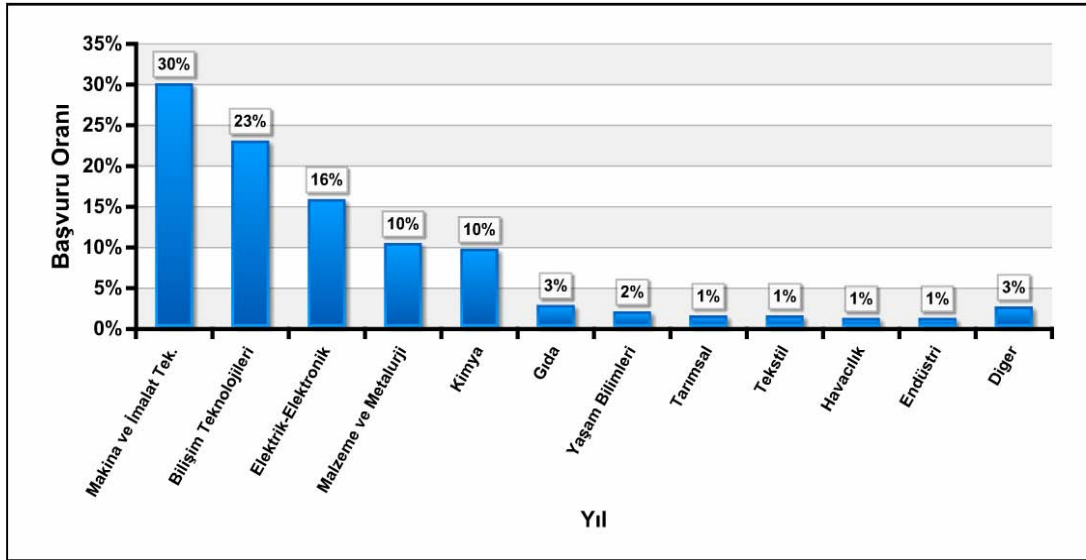

Şekil 9. TÜBİTAK- DTM Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Kapsamında Gelen Proje Başvurularının Yıllara Göre Dağılımı

Proje başvuru sayılarına paralel olarak destek programına başvuran firma sayılarında da artış gözlemlenmektedir. Şekil 10'dan da görülebileceği gibi 2006 yılında programa başvuruda bulunan firma sayısında da artış olduğu dikkati çekmektedir. Aynı şekilde programa ilk kez başvuruda bulunan firma sayısında da toplam firma sayısına paralel bir artış söz konusudur.

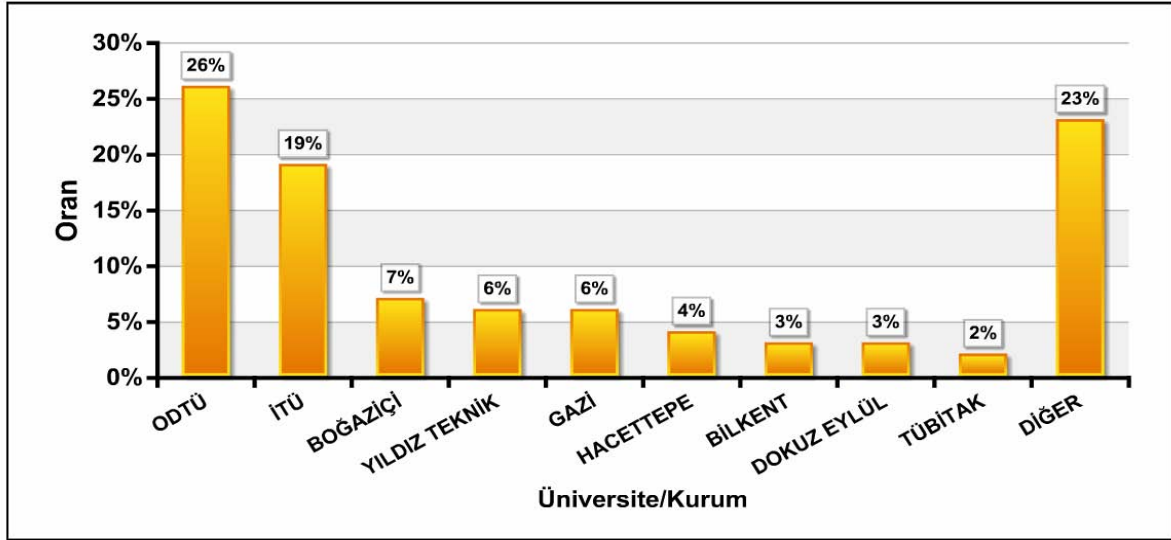
Şekil 10. TÜBİTAK- DTM Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programına Başvuran Firma Sayıları
2006 yılı itibarıyla proje başvurularının teknoloji alanlarına göre dağılımı Şekil 11’de gösterilmektedir.

Şekil 11. TÜBİTAK- DTM Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Kapsamında Gelen Proje Başvurularının Teknoloji Alanlarına Göre Dağılımı

Program kapsamında üniversite-sanayi işbirliği faaliyetleri:

Program kapsamında, proje önerilerinin değerlendirilmesi, desteklenen projelerin dönemsel faaliyetlerinin izlenerek değerlendirilmesi için genellikle akademisyenler görevlendirilmektedir. Bu amaçla üniversitelerden 1028 hakem ve izleyici 2006 yılı içerisinde söz konusu süreçlerde yer almıştır. Bu güne kadar ise toplan 70 üniversiteden 1740 farklı akademisyenden 11003 hakemlik alınmıştır. Hakemlerin üniversitelere göre dağılımı Şekil 12’den görülebilir.

Şekil 12. Sanayi Ar-Ge Projeleri Destek Programı Kapsamındaki Projelerin Değerlendirilmesi ve İzlenmesi Süreçlerinde Görev Alan Hakemlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Sanayi Ar-Ge Projeleri Destek Programı kapsamındaki projelerin değerlendirilmesi ve izlenmesi süreçlerinde görevlendirilen hakem ve izleyiciler ile üniversite–sanayi işbirliğine katkı sağlanmaktadır.

Yeni TÜBİTAK TEYDEB Destekleri

TÜBİTAK Sanayi Araştırma-Geliştirme, Teknoloji ve Yenilik Desteklerini düzenleyen “Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Teknoloji ve Yenilik Destek Programlarına İlişkin Yönetmelik” 16 Ocak 2007 tarih ve 26405 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yayımlanan yönetmelik sonrasında 2007 yılında aşağıda belirtilen iki program Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TEYDEB) tarafından uygulamaya alınmıştır.

1. KOBİ Başlangıç Ar-Ge Destek Programları: KOBİ Başlangıç Ar-Ge Destek Programı Ar-Ge nitelikli yeni bir ürün üretilmesi, ürün kalitesi veya standardının yükseltilmesi veya maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi konularında yürütülen ilk iki projenin TÜBİTAK tarafından desteklenmesi, izlenmesi, sonuçlandırılması ve sonuçların değerlendirilmesi uygulamalarını kapsamaktadır.

Programa, 18.11.2005 tarih ve 25997 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımlanmasına, Niteliklerine, Sınıflandırılmasına ve Uygulamalarına ilişkin Yönetmelik’te bulunan KOBİ tanımına uyan firmalar ile daha önceden TÜBİTAK’tan hiç destek almamış olan ya da en fazla bir projesi için destek almış olan KOBİ’ler başvurabilecektir.

Programa, en fazla 400.000 YTL bütçeye sahip ve süresi 18 aya kadar olan proje önerileri alınacak olup, proje giderlerinin %75’i hibe olarak desteklenecektir.

2. Teknogirişim Programı: Program ile genç girişimcilerin, teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerine dayanan, nitelikli istihdam yaratma ve rekabet gücü potansiyeli yüksek iş kurma girişimlerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Girişimcilik eğitimi aldıklarını belgeleyen veya TÜBİTAK’ın düzenleyeceği girişimcilik eğitimine katılanlar başvuruya hak kazanacaktır. Başvurular TÜBİTAK’ın ilan edeceği dönemler itibariyle yapılacaktır.

Destek kapsamında en fazla 100.000 YTL bütçeye sahip süresi 12 ay olan girişim planları proje giderlerinin %75’i hibe olarak desteklenecektir.

6. Araştırma Ortamının ve Altyapısının Geliştirilmesi

6.1. Akademik Ar-Ge Destek Programı

Ülkemizdeki araştırma altyapısının geliştirilmesi, akademik araştırma faaliyetlerinin desteklenmesi ve uygun araştırma ortamının sağlanabilmesi için üniversitelere, özel ve kamu Ar-Ge kuruluşlarına verilmekte olan TÜBİTAK desteklerine ilişkin bilgiler Tablo 9'da yer almaktadır. Tablo 10'da ise 2006 yılında TÜBİTAK'a sunulan projelerin destek bütçelerine göre yapılan sıralamada ilk 10'u oluşturan üniversitelere ait önerilen, desteklenen ve yürürlükte olan proje sayıları ile destek bütçeleri verilmektedir.

Tablo 9. TÜBİTAK Tarafından Üniversitelere Verilen Ar-Ge Destekleri

Yıllar	Yürürlükte Olan Proje Sayısı	Yürürlükteki Projelerin Destek Bütçeleri *	Ortalama Proje Bütçesi**	Sonuçlanan Proje Sayısı	Yıllık Harcama*	Proje Başına Ortalama Yıllık Harcama**
2000	843	13,2	15,6	297	9,6	11,3
2001	1.001	15,7	15,7	242	10,1	10,1
2002	1.242	22,5	18,1	263	12,5	10,1
2003	1.227	28,8	23,4	370	7,4	6
2004	1.353	35,6	26,3	337	11,5	8,5
2005	2.353	142,8	60,7	426	78,8	33,5
2006	3.091	272,7	88,2	559	108,5	35,1

* Milyon YTL, 2005 sabit fiyatlarıyla, ** Bin YTL, 2005 sabit fiyatlarıyla,

Tablo 9'da görüldüğü üzere son beş yılda (2001-2006) yürürlükte olan proje sayısında yaklaşık 3 kat, yıllık harcamada 10 kat, yürürlükteki projelerin destek bütçesinde ise 17 kat artış gerçekleşmiştir.

Tablo 10'daki sıralamaya göre 2006 yılında Ankara Üniversitesi, Ege Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden önerilen proje sayıları birbirine oldukça yakındır ve 2006 yılında üniversitelerden önerilen toplam proje sayısı içinde her birinin oranı yaklaşık %6'dır. Bunun yanında, desteklenen proje sayısına bakıldığında ise 112 proje ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi ilk sırada yer almakta ve üniversitelerden desteklenen projelerin yaklaşık %9'unu oluşturmaktadır. Yukarıda adı geçen ilk 10 üniversiteden desteklenen toplam proje sayısının, 2006 yılında üniversitelerden desteklenen toplam proje sayısına oranı ise yaklaşık %43'tür.

Tablo 10. Destek Bütçesine Göre İlk 10 Üniversite (2006)

ÜNİVERSİTELER	2000				2001				2002				2003				2004				2005				2006				TOPLAM		
	Ö	D	DB	Y	Ö	D	DB	Y	Ö	D	DB	Y	Ö	D	DB	Y	Ö	D	DB	Y	Ö	D	DB	Y	Ö	D	DB	Y	Ö	D	DB
ORTA DOĞU TEKN. Ü.	74	41	551.455	111	96	58	1.904.750	132	77	53	1.950.702	147	70	40	1.078.745	132	107	44	1.420.073	128	291	129	19.179.881	204	220	112	14.146.079	269	935	477	40.231.685
İSTANBUL TEKNİK Ü.	51	32	258.886	76	37	26	426.898	79	48	29	597.967	91	36	17	551.644	84	64	16	493.807	80	181	69	4.413.159	126	175	71	11.269.839	173	592	260	18.012.200
HACETTEPE Ü.	90	38	235.936	84	82	36	300.745	82	87	49	1.035.991	101	72	30	547.201	91	120	47	982.232	111	293	101	4.525.015	168	150	71	7.933.795	174	894	372	15.560.915
EGE Ü.	72	24	134.403	63	69	31	188.150	80	112	46	634.431	93	63	20	260.600	88	136	32	772.903	87	175	91	5.998.155	148	222	67	7.100.902	180	849	311	15.089.544
ANKARA Ü.	101	37	187.005	80	101	39	276.238	89	99	45	607.725	97	65	32	405.023	96	103	40	1.313.238	99	330	111	7.073.876	171	228	74	6.996.762	188	1027	378	16.859.867
BİLKENT Ü.	13	9	69.905	22	15	7	94.080	23	15	15	451.204	28	14	10	402.836	31	31	10	738.436	37	70	35	4.201.355	59	56	43	6.807.775	86	214	129	12.765.591
BOĞAZİÇİ Ü.	14	7	62.082	21	5	5	100.403	22	21	14	326.742	26	16	10	339.979	33	43	12	237.727	37	65	42	3.463.505	61	50	33	5.267.354	85	214	123	9.797.792
SABANCI Ü.	3	2	12.408	2	9	4	77.812	8	7	4	75.759	10	11	5	157.141	13	21	5	306.649	17	65	21	2.144.137	28	46	22	4.168.239	49	162	63	6.942.145
ÇUKUROVA Ü.	37	11	44.800	33	49	18	127.196	37	34	15	295.151	42	31	7	86.850	37	46	20	427.441	50	87	38	1.515.151	72	102	30	3.632.721	85	386	139	6.129.310
ATATÜRK Ü.	12	3	51.844	6	35	3	77.496	9	19	8	240.504	13	5	4	99.338	16	11	0	0	14	88	28	2.167.705	34	122	31	3.569.146	58	292	77	6.206.033

Ö : Önerilen Proje Sayısı
D : Desteklenen Proje Sayısı
DB : Desteklenen Bütçe (YTL)
Y : Yıl Sonu İtibarıyla Yürürlükte Olan Proje Sayısı
KAMAG ve SAVTAG dahil edilmemiştir.

Yeni TÜBİTAK ARDEB Destekleri

TÜBİTAK Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB) tarafından yürütülen destek programlarına 2007 yılında üç yeni program daha eklenmiştir.

1. *Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ağları ve Platformları Kurma Girişimi Projeleri (İŞBAP) Destekleme Programı:* Ulusal ve uluslararası kurum, kuruluş, birim ve gruplar arasında temel bilimler, mühendislik, sağlık bilimleri, sosyal bilimler ve ilgili teknoloji dallarında, özellikle ülkemizin bilim ve teknoloji öngörülerini doğrultusunda gelişmesini sağlamak üzere, ilgili taraflar arasında işbirliğini oluşturmak, artırmak ve bunların somut çıktılara yönelecek şekilde gelişmesini sağlamak üzere önerilecek işbirliği ağlarının ve platformların kurulmasını desteklemeye yönelik bir programdır. Programa sanayi ve iş dünyasından kurum ve kuruluşlar, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları ile bunların oluşturduğu konsorsiyumlar başvuruda bulunabilir.

2. *Evrensel Araştırmacı (EVRENA) Programı:* Bilim insanlarının ülkemizde yürüttüğü çalışmalara yurt dışından meslektaşlarının katılmasına destek veren Konuk Bilim İnsanı Destekleme Programı'na ek olarak, araştırmacılarımızın TÜBİTAK destekleriyle yürüttüğü projelerin uluslararası boyutlarını zenginleştirmek amacıyla oluşturulmuş bir programdır. Programa üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, özel kuruluşlar başvuruda bulunabilir.

3. *Uluslararası Bilimsel Araştırma Projelerine Katılma Programı:* Bilim insanlarımızın bilimsel çalışmaları için yurtdışında görevlendirilmesine destek sağlayan Yurt Dışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı ve ikili işbirliği anlaşmaları kapsamındaki karşılıklı ziyaret/değişim programlarına ek olarak, birçok ulusun araştırmacılarının ve kuruluşlarının ortaklığıyla yürütülen uluslararası projelere (üst/şemsiye proje), ülkemizde istihdam edilen araştırmacıların katılması için gerekli desteğin sağlanması amacıyla oluşturulmuş bir programdır. Programa üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, özel kuruluşlar başvuruda bulunabilir.

6.2. Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanındaki Araştırma Destekleri

Akademik Ar-Ge Projeleri

2006 yılında TÜBİTAK'a önerilen projeler içinde Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Grubu (SOBAG), 483 proje ile önerilen proje sıralamasında dördüncü sıraya yükselmiştir. Bu durum TÜBİTAK tarafından sosyal ve beşeri bilimler alanında daha fazla proje gelmesini sağlamak için yürütülen çabaların olumlu sonucuna işaret etmektedir. Bu anlamda sosyal ve beşeri bilim insanları tarafından henüz pek bilinmeyen destekler, Ocak 2006 tarihinden itibaren Araştırmacı Bilgi Sistemi (ARBİS) yardımıyla da duyurulmaya başlanmıştır. Talep eden üniversiteler proje hazırlama ve TÜBİTAK olanakları hakkında bilgilendirilmektedir ve önümüzdeki dönemde de bu etkinliklere devam edilecektir.

2000 yılından itibaren Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Grubu'na gelen ve desteklenen projelerle bunlara ait harcamalar Tablo 11'de verilmektedir. 2006 yılında önerilen proje sayısının 2005'e göre yaklaşık iki katına çıkması üniversitelere yapılan bilgilendirme ziyaretlerinin bir sonucudur.

Tablo 11. Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Grubu'na Sunulan ve Kabul Edilen Projeler ile Bütçeleri (2005 sabit fiyatlarıyla)

Yıllar	Önerilen Proje Sayısı	Kabul Edilen Proje Sayısı	Kabul Edilen Projelerin Toplam Bütçesi (YTL)	Gerçekleşen Proje Harcamaları (YTL)
2000	13	6	345 601	41 298
2001	68	21	256 428	77 471
2002	36	14	196 479	172 450
2003	40	9	168 292	110 122
2004	183	73	5 098 283	1 079 267
2005	272	91	7 599 453	3 143 825
2006	483	157	11 493 861	8 674 842
Toplam	1095	371	25 158 397	13 299 275

Hızlı Destek Projeleri

2006 yılında SOBAG'a 102 adet Hızlı Destek başvurusu alınmıştır. Bu önerilerden 58'i desteklenmiştir. 17 başvurunun değerlendirilmesine devam edilmektedir.

Bilimsel Yayınlar Destekleri

TÜBİTAK Bilim Kurulu'nun 10 Aralık 2005 tarih ve 137 sayılı kararıyla sosyal bilimlerdeki endeksler tarafından taranan (SSCI ve AHCI) dergilerdeki yayınlar, TÜBİTAK Uluslararası Yayınları Teşvik Programına SCI'deki dergilerin iki misli teşvikle alınmıştır. 2006 yılında 289 yayın ile 406 yazar desteklenmiştir.

Bilimsel Toplantı Destekleri

Bilimsel Toplantı Destekleme Programı kapsamında SOBAG'a 2006 yılında yapılan 78 adet başvurunun 23'ü desteklenmiştir.

6.3. Ulusal Akademik Site Lisansı

TÜBİTAK Bilim Kurulu'nun 11.02.2006 tarih ve 139 sayılı Kararı ile Ulusal Akademik Site Lisansı projesinin kapsamı Sağlık Bakanlığı'na bağlı Eğitim ve Araştırma Hastaneleri'ni de içerecek şekilde geliştirilmiştir. Tablo 12'de kapsama dahil olan Eğitim ve Araştırma Hastanelerinin listesi yer almaktadır.

Bu kapsamda Sağlık Bakanlığı'nın istekleri doğrultusunda aşağıdaki lisanslar imzalanmıştır ve lisans toplamı 1.532.000 \$'dır.

- 1) Thomson Web of Science Veri Tabanı
- 2) EMBASE Veri Tabanı
- 3) Lippincott Williams and Wilkins LWW Veri Tabanı (Tam Metin)
- 4) Elsevier Health ve Medicine Veri Tabanı (Tam Metin)
- 5) Springer Link Veri tabanı (Tam Metin)

Ulusal Lisans Kapsamında ülkemizdeki bütün üniversitelere ilaveten:

- Gülhane Askeri Tıp Akademisi
- Harp Akademileri Komutanlığı
- Kara Harp Okulu Komutanlığı
- Deniz Harp Okulu Komutanlığı
- Hava Harp Okulu Komutanlığı
- Polis Akademileri
- KKTC'de bulunan bütün üniversiteler

yer almaktadır.

Ulusal Lisans Kapsamında Springer, Wiley yayınevleri ile bütün üniversiteler için, BMJ yayınevi ile de tıp fakülteleri bulunan üniversiteler için; Blackwell-Wiley yayınevi, BMJ yayınevi ve GEMINI firması ile de Sağlık Bakanlığı Eğitim ve Araştırma Hastaneleri kapsamında görüşmeler devam etmektedir.

Tablo 12. Ulusal Lisans Kapsamına Giren Eğitim ve Araştırma Hastaneleri

Adana Numune EAH	İstanbul EAH
Ankara Atatürk EAH	İstanbul Fatih Sultan Mehmet EAH
Ankara Atatürk Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi EAH	İstanbul Göztepe EAH
Ankara Dışkapı Çocuk Hastalıkları EAH	İstanbul Haseki EAH
Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt EAH	İstanbul Haydarpaşa Numune EAH
Ankara Dr. Sami Ulus Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları EAH	İstanbul Kartal Dr.Lütfi Kırdar EAH
Ankara Dr.A.Yurtarlan Onkoloji EAH	İstanbul Kartal Koşuyolu Yüksek İhtisas EAH
Ankara Dr.Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı EAH	İstanbul Okmeydanı EAH
Ankara EAH	İstanbul Prof.Dr. N.Resat Belger Beyoğlu Göz EAH
Ankara Etlik Doğumevi ve kadın Hastalıkları EAH	İstanbul Şişli Etfal EAH
Ankara Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon EAH	İstanbul Süleymaniye Kadın ve Çocuk Hastalıkları EAH
Ankara Keçiören EAH	İstanbul Süreyyapaşa Göğüs ve Kalp-Damar Hastalıkları EAH
Ankara Numune EAH	İstanbul Taksim EAH
Ankara Refik Saydam Hıfzı Sıhha Başkanlığı	İstanbul Ümraniye EAH
Ankara Türkiye Yüksek İhtisas EAH	İstanbul Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi EAH
Ankara Ulucanlar Göz Hastanesi	İstanbul Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Hastalıkları EAH
Bursa Yüksek İhtisas EAH	İzmir Atatürk EAH
İstanbul 70. Yıl Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon EAH	İzmir Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi EAH
İstanbul Bakırköy Dr. Sadi Konuk EAH	İzmir Dr.Suat Seren Göğüs Hastalıkları ve Cerrahisi EAH
İstanbul Bakırköy Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları EAH	İzmir Ege Doğumevi ve Kadın Hastalıkları EAH
İstanbul Bakırköy Ruh Sağlığı ve Hastalıkları EAH	İzmir EAH
İstanbul Baltalimanı Kemik Hastalıkları EAH	İzmir Tepecik EAH
İstanbul Bezm-i Alem Valide Sultan Vakıf Gureba EAH	Kayseri EAH
İstanbul Dr.Siyami Ersek Göğüs Kalp ve Damar Hastalıkları EAH	Trabzon Numune EAH

Tablo 13. Çeşitli Veritabanlarının Ulusal Akademik Site Lisansı Öncesi ve Sonrası Üye Sayıları ve Kullanım Miktarları

Yayınevi / Veri Tabanı		Önceden	Ulusal Lisans Sonrası	Artış Oranı
IEEE Yayınevi IEEE-IEE-IEL Veri Tabanı	Üye Kurum Sayısı	39	89	128,20%
	Ödenen Para Miktarı	1.263.024 \$	1.401.755 \$	11,00%
	Makale İndirme Sayısı	223.843	803.729	259,10%
Thomson Yayınevi ISI (Web of Science) Veri Tabanı	Üye Kurum Sayısı	60	89	48,30%
	Ödenen Para Miktarı	920.000 \$	1.135.000 \$	23,40%
	Makale İndirme Sayısı	1.673.772	2.259.655	35,00%
ITS Yayınevi EV 2 (Engineering Village 2) Veri Tabanı	Üye Kurum Sayısı	17	89	423,50%
	Ödenen Para Miktarı	337.860 \$	750.000 \$	122,00%
	Makale İndirme Sayısı	83.632	140.573	68,10%
Thomson Scientific Yayınevi CAB (Comprehensive Agriculture and Applied Science Research) Veri Tabanı	Üye Kurum Sayısı	7	28	300,00%
	Ödenen Para Miktarı	73.695 \$	91.560 \$	24,40%
	Makale İndirme Sayısı	9.982	27.579	176,30%
Elsevier Yayınevi Science Direct Veri Tabanı	Üye Kurum Sayısı	66 ¹	72 ²	112%
	Ödenen Para Miktarı	5.370.000 \$ ³	6.070.000 \$ ⁴	13,10%
	Makale İndirme Sayısı	2008 yılı Ocak ayında belli olacaktır.		

¹ 32 kurum ulusal lisansa katılmamıştır.² Önceden abone olan 34 kurum ve 38 yeni kurum³ 66 kurumun önceden ödediği miktar⁴ 72 kurum için yeni lisans: 3.200.000 \$ (Katılan kurum olduğu takdirde kurumun şu anda ödediği miktarı geçmemek şartı ile eklenecektir) 72 + 32 (104) kurum olması durumunda Lisans miktarı: 6.070.000 \$

7. Ulusal ve Uluslararası Bağlantıların Etkinleştirilmesi

7.1. Uluslararası Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği

a. İkili İşbirliği Etkinlikleri

Ekim 2006'da, 26 Haziran 2006 tarihli "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının 2006-2009 Yılları için Birinci Uygulama Programı" çerçevesinde, ortak proje önerileri için çağrıya çıkmıştır.

26 Ekim 2006 tarihinde Hindistan Büyükelçiliği Müsteşarı S.K. VERMA, Hindistan ve Türkiye arasındaki bilimsel ve teknolojik işbirliğini artırmak amacıyla TÜBİTAK'ı ziyaret etmiştir.

2 Kasım 2006 tarihinde Ankara'da "TÜBİTAK- Moğolistan Bilimler Akademisi Arasında Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşması" imzalanmıştır.

6 Kasım 2006 tarihinde Pakistan Federal Bakanı ve Pakistan Yüksek Öğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Atta-ur-RAHMAN Türkiye ve Pakistan arasındaki bilimsel ve teknolojik işbirliği hakkında görüş alışverişinde bulunmak amacıyla TÜBİTAK'ı ziyaret etmiştir.

20-22 Kasım 2006 tarihlerinde MAM'da, TÜBİTAK ile Belarus Ulusal Bilimler Akademisi arasında mevcut "Bilim ve Teknoloji Alanında İşbirliği Anlaşması" çerçevesinde TÜBİTAK-Belarus Ulusal Bilimler Akademisi 2. Ortak Komite Toplantısı yapılmıştır. Türkiye ve Belarus'ta gerçekleştirilen bilimsel ve teknolojik gelişmeler hakkında görüş alışverişinde bulunulmuş, toplantının ardından bir toplantı tutanağı imzalanmıştır.

22-24 Kasım 2006 tarihlerinde Gebze'de Türk ve İngiliz bilim insanları, kurum ve kuruluşları arasında uzay alanında ortak faaliyetler geliştirmek, projeler üretmek ve bilgi alışverişinde bulunmak amacıyla "Türkiye – Birleşik Krallık Uzay Bilimleri ve Teknolojileri İşbirliği Çalıştayı" düzenlenmiştir. Çalıştaya Türkiye'den TÜBİTAK'ın yanısıra üniversitelerden, sanayii kuruluşlarından ve Bakanlıklardan toplam 60'ın üzerinde katılım sağlanmıştır. Çalıştayda çıkan ortak proje olasılıklarının yanı sıra ilerde iki ülke arasında uzay alanında bir anlaşma imzalanması için çalışmalar başlatılması konusunda mutabakat sağlanmıştır.

13-15 Aralık 2006 tarihlerinde TÜSSİDE'de "Türk-Alman Bilim, Teknoloji ve Araştırma Strateji Çalıştayı" yapılmıştır. Çalıştaya Türkiye'den TÜBİTAK'ın yanısıra üniversitelerden ve sanayi kuruluşlarından, Almanya'dan üniversite, sanayi ve devlet kuruluşlarından toplam 150'nin üzerinde katılım sağlanmıştır. Çalıştayda çıkan ortak proje olasılıklarının yanı sıra ilerde iki ülke arasında yeni işbirliği araçlarının geliştirilmesine yönelik bir anlaşma imzalanması için çalışmalar başlatılması konusunda mutabakat sağlanmıştır.

10 Ocak 2007 tarihinde bir Çin Halk Cumhuriyeti Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (MOST) heyeti, TÜBİTAK ve MOST arasında imzalanacak olan "Bilim ve Teknolojide İşbirliği Anlaşması" üzerinde görüşmeler yapmak üzere TÜBİTAK'ı ziyaret etmiştir. Anlaşmanın 2007 yılı içerisinde imzalanması öngörülmektedir.

17 Ocak 2007 tarihinde bir Romen heyeti TÜBİTAK'ı ziyaret etmiş, ziyaret sırasında Türkiye ve Romanya'daki bilimsel ve teknolojik gelişmeler hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur.

7 Şubat 2007 tarihinde Ankara'da TÜBİTAK ve Arnavutluk Eğitim ve Bilim Bakanlığı Arasında "Bilim ve Teknolojide İşbirliği Anlaşması" imzalanmıştır.

b. Çok Taraflı İşbirliği Etkinlikleri

Çok Taraflı İşbirliği çerçevesinde aşağıda belirtilen bölgesel ve uluslararası kuruluşların Eylül 2006-Şubat 2007 döneminde gerçekleştirilen faaliyetlerine ve periyodik toplantılarına ilgili TÜBİTAK temsilcileri katılmıştır:

COST (European Cooperation in the field of Scientific and Technical Research - Bilimsel ve Teknik Araştırma Alanında Avrupa İşbirliği): COST Yüksek Düzeyli Temsilciler Komitesi ve Alan Komiteleri Toplantıları

ESF (European Science Foundation- Avrupa Bilim Vakfı): Daimi Komite Toplantıları

INTAS (The International Association for the Promotion of Co-operation with Scientists from the New Independent States (NIS) of the Former Soviet Union - Yeni Bağımsızlığına Kavuşan Eski Sovyetler Birliği ülkelerinden Biliminsanlarının İşbirliğini Teşvik Etmeye Yönelik Uluslararası Birlik): Genel Kurul Toplantısı

INWRDAM (Inter-Islamic Network on Water Resources Development and Management- İslam Ülkeleri Su Kaynakları Geliştirme ve İşletme Ağı): Bölgesel Eğitim Çalıştayı

IEA (International Energy Agency-Uluslararası Enerji Ajansı): ECES (Energy Conservation Through Energy Storage) Uygulama Anlaşmasının İcra Komitesi Toplantısı

KEİ (Karadeniz Ekonomik İşbirliği): Bilim ve Teknoloji Çalışma Grubu Toplantısı

NATO (North Atlantic Treaty Organization): NATO Barış ve Güvenlik için Bilim Komitesi (SPS) Toplantısı

UNESCO

27-29 Eylül 2006 tarihlerinde Slovenya'da UNESCO Venedik Ofisi, Slovenya Yüksek Öğretim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı ve Ljubljana'daki Avusturya Bilim ve Araştırma Bağlantı Ofisi'nin ortaklaşa düzenlediği "Güney Doğu Avrupa'da Neden Bilime Yatırım Yapılmalı?" konulu Uluslararası Konferans ve Yüksek Düzey Yuvarlak Masa Toplantısına Prof. Dr. Nüket YETİŞ katılmıştır. Prof. YETİŞ, Yüksek Düzey Yuvarlak Masa Toplantısı'nda Türkiye'nin Ulusal Bilim, Teknoloji ve Yenilik İnsiyatifi'nden ve bilime yatırımın gerekliliğinden söz eden bir sunum yapmıştır.

ASTC (Association of Science-Technology Centers - Bilim-Teknoloji Merkezleri Birliği)

18 Kasım 2006 tarihinde TÜBİTAK ASTC'ye üye olmuştur.

ESA (European Space Agency-Avrupa Uzay Ajansı)

22 Eylül 2006 tarihinde yürürlüğe giren "Türkiye Hükümeti Ve Avrupa Uzay Ajansı Arasında Dış Uzayın Barışçıl Amaçlarla İncelenmesi Ve Kullanılması Konusunda İşbirliği Anlaşması" çerçevesinde işbirliği olanaklarını görüşmek üzere, ESA yetkilileri Micheline TABACHE ve Dr. Jean BRUSTON 18-19 Aralık 2006 tarihlerinde TÜBİTAK'ı ziyaret etmiştir. Toplantıda işbirliği alanları ve araçları belirlenmeye çalışılmış ve 2007 yılı için bir eylem planı oluşturulmuştur.

UNIDO (United Nations Industrial Development Organization - Birleşmiş Milletler Endüstriyel Kalkınma Örgütü):

UNIDO tarafından düzenlenen Teknoloji Öngörüsü Eğitimleri'nin ilk modülü olan "Organizatörler için Teknoloji Öngörüsü Eğitimi" UNIDO, TÜBİTAK, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) işbirliği ile 20-24 Kasım 2006 tarihleri arasında TÜSSİDE, Gebze'de gerçekleştirilmiştir. Eğitime Türkiye'den 7 kişi olmak üzere toplam 30 kursiyer katılmıştır.

c. Diğer Faaliyetler

Uluslararası Bilim ve Araştırma Günü

TÜBİTAK tarafından ilki geçen yıl düzenlenen "Uluslararası Bilim ve Araştırma Günü'nün ikincisi, bu yıl 8 Kasım 2006 tarihinde Ankara, TÜBİTAK Feza Gürsey Konferans Salonunda gerçekleştirilmiştir.

II. Uluslararası Bilim ve Araştırma Günü'nde; OECD, EDA (European Defense Agency – Avrupa Savunma Ajansı), NSF (National Science Foundation - ABD Ulusal Bilim Vakfı), ARRS (Slovenya Araştırma Kurumu) gibi önemli uluslararası örgüt ve araştırma kurumlarından ve yeni kurulan ERC (European Research Council - Avrupa Araştırma Konseyi) ve AB Fikri Mülkiyet Hakları Yardım Masası'ndan (IPR Helpdesk) üst düzey yetkililer sunumlar yapmışlar ve araştırmacılarımızın sorularını yanıtlamışlardır.

Dışişleri Bakanlığı Bilgilendirme Toplantısı

TÜBİTAK'ın bilim ve teknoloji alanlarında Türkiye'yi temsil ettiği uluslararası işbirliği programlarına katılımlarda, ülkemizin en iyi şekilde temsil edilmesi ve söz konusu programlardan en üst düzeyde faydalanılması amacıyla, yurtdışı temsil görevi olan TÜBİTAK çalışanlarına ve uluslararası kuruluşlardaki temsilcilerimize yönelik bir bilgilendirme toplantısı düzenlenmiştir. Bu amaçla 5 Şubat 2007 tarihinde TÜBİTAK Feza Gürsey Konferans Salonu'nda Dışişleri Bakanlığı tarafından aşağıdaki konuları içeren bir sunum yapılmıştır.

- Genel Dış Politika
- Türkiye'nin Dış Politikası
- Müzakere Teknikleri
- Protokol Kuralları

Ulusal Bilim Teknoloji Politikaları İncelemesi- Türkiye Raporu

26 Ocak 2007 tarihinde OECD Bilim ve Teknoloji Politikaları Komitesi (CSTP) Başkanı Dirk Pilat, Sekreteryaya yetkilileri, OECD Türkiye Daimi Temsilcisi Uzmanı ve TUBİTAK BTYPD Başkanı'nın katılımı ile Paris'te bir toplantı yapılmıştır. Toplantıda, en son 1995 yılında OECD tarafından hazırlanan Ulusal Bilim Teknoloji Politikaları İncelemesi- Türkiye başlıklı çalışmaya benzer bir incelemenin OECD ve TÜBİTAK ortaklığı ile başlatılması konusu görüşülmüştür. Toplantı sonunda, öncelikle daha dar kapsamlı olan ve kısa sürede bitirilebilecek olan Innovation Policy Mix incelemesinin (peer review) 2007 yılı ilk yarısında başlamasına karar verilmiştir. İkinci aşamada, geniş kapsamlı olan, Ulusal Yenilikçilik Politikaları-Türkiye incelemesinin 2007 yılı sonunda başlatılabileceği öngörülmüştür.

EK

• -

KARAR

2005/11 Deprem Araştırmaları Koordinasyonu

Bayındırlık ve İşkan Bakanlığı'nın üniversiteler ve Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Merkezi ve TÜBİTAK ile işbirliği içinde depremle ilgili araştırma çalışmalarının koordinasyonunu yapmasına ve "Ulusal Deprem Araştırmaları Programı"nı hazırlayarak Eylül 2005'te yapılacak BTYK toplantısına sunmasına karar verilmiştir.

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

-

DAHA ÖNCE GELİŞME RAPORLANAN TOPLANTI

- Eylül 2005; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 12. Toplantısı

SORUMLU KURULUŞLAR

- Bayındırlık ve İşkan Bakanlığı
- TÜBİTAK
- Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Merkezi
- Üniversiteler

İLGİLİ KURULUŞLAR

- TARAL Kapsamındaki Kuruluşlar

GELİŞME

8 Eylül 2005 tarihinde yapılan BTYK 12. Toplantısı'na sunulan Ulusal Deprem Araştırma Programı kapsamında bugüne kadar TÜBİTAK Kamu Araştırmaları Grubu'na 4 proje önerilmiştir. Bu projelerden 3 tanesi yürürlüğe konmuş, 1 tanesi ise halen incelenmektedir. Tablo 1'de yürürlüğe konan projelere ilişkin bilgiler sunulmaktadır. Programın Bayındırlık ve İşkan Bakanlığı öncülüğünde ilgili diğer kuruluşlarla uygulamaya aktarılmasına devam edilmektedir.

Tablo 1: Ulusal Deprem Araştırma Programı Kapsamında Yürürlüğe Konan Projeler

Müşteri Kamu Kurumu	Proje Adı	Yürütücü Kuruluşlar	Yürütücü Kuruluşların Bütçeleri (YTL)	Toplam Bütçe (YTL)
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI Afet İşleri Genel Müdürlüğü	Ulusal Kuvvetli Yer Hareketi Şebekesi Veri Tabanının Uluslararası Ölçütlere Göre Derlenmesi	ODTÜ	4.345.811	4.345.811
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI Afet İşleri Genel Müdürlüğü	Türkiye'nin Deprem Riski Yüksek Jeo-Stratejik -Ancak Tektonik Rejimleri Farklı-Bölgelerinde Deprem Davranışının Çok Disiplinli Yaklaşımlarla Araştırılması	TÜBİTAK MAM 1. Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul 2. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas 3. Çukurova Üniversitesi, Adana 4. Dicle Üniversitesi, Diyarbakır 5. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir 6. Ege Üniversitesi, İzmir 7. Fırat Üniversitesi, Elazığ 8. Hacettepe Üniversitesi, Ankara 9. İnönü Üniversitesi, Malatya 10. İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul 11. Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir 12. Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta 13. Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş 14. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul	4.800.000	15.845.000

Müşteri Kamu Kurumu	Proje Adı	Yürütücü Kuruluşlar	Yürütücü Kuruluşların Bütçeleri (YTL)	Toplam Bütçe (YTL)
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü	Kuzey Batı Anadolu'nun Derin Kabuk Yapısının Jeofizik Yöntemlerle Araştırılması Ve Bölgenin Depremelliği Açısından Yorumlanması	ANKARA ÜNİV.	1.320.377	7.626.952
		CUMHURİYET ÜNİV.	890.217	
		MTA GENEL MD.	5.416.358	

KARAR

2005/202 2006 – 2008 Kamu Ar-Ge Ödeneği

BTYK'nın 2004/1 nolu kararının gereğini yerine getirebilmek için 2006-2008 yılları arasında 2005 yılında ayrılan ek Ar-Ge kaynağının Türkiye Araştırma Alanının geliştirilmesinde kullanılmak üzere her yıl artırılarak TÜBİTAK bütçesine eklenmesine devam edilmesine karar verilmiştir.

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- 2004/1 Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları Uygulama Planı 2005- 2010

DAHA ÖNCE GELİŞME RAPORLANAN TOPLANTI

- Mart 2006; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 13. Toplantısı
- Eylül 2006; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 14. Toplantısı

SORUMLU KURULUŞLAR

- Maliye Bakanlığı
- Devlet Planlama Teşkilatı

İLGİLİ KURULUŞLAR

- TARAL Kapsamındaki Kuruluşlar

GELİŞME

8 Eylül 2004 tarihli 10. BTYK Toplantısı'nda alınan 2004/1 no'lu kararda "ülkemizdeki Ar-Ge harcamalarının GSYİH içindeki payının 2010 yılına kadar %2'ye yükseltilmesi için gerekli ek kamu kaynaklarının 2005 Yılı Bütçesi ile başlayarak tahsis edilmesine karar verilmiştir" denilmektedir.

Bu karar gereğince, 2005 yılında 346 Milyon YTL sermaye transferi ödeneği, TARAL için ek kaynak olarak tahsis edilmiş olup, sermaye giderleri için tahsis edilen 70 milyon YTL ile birlikte TÜBİTAK'a tahsis edilen sermaye ödeneği toplam 416 milyon YTL'ye ulaşmıştır. Ayrıca, aynı yıl 30 milyon YTL ek kaynak diğer kamu kurum ve kuruluşları için Ar-Ge harcamalarında kullanılmak üzere tahsis edilmiştir.

Bunu takiben, BTYK 8 Eylül 2005 tarihli 12. Toplantısı'nda aldığı 2005/202 nolu kararla 2005 yılında ayrılan kaynağın 2006-2008 döneminde de artırılarak TÜBİTAK bütçesine eklenmesine devam edilmesine karar vermiştir.

Alınan bu karar gereğince, 2006 yılında 415 milyon YTL sermaye transferleri ve 26,4 milyon YTL de burslar için cari ödenek olmak üzere toplam 441,4 milyon YTL, 2007 yılında ise 425 milyon YTL Türkiye Araştırma Alanı (TARAL) için kullanılmak üzere TÜBİTAK'a tahsis edilmiştir.

Bu kaynaktan 2006 yılında yapılan harcamalar ile yürürlükte olan projeler için 2007 yılı için taahhüt edilen harcamalar Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. TÜBİTAK TARAL Bütçesi 2006 Yılı Gerçekleşmeleri ve 2007 Yılı Bütçesi (Milyon YTL)

	2006 Ödenek	2006 Harcama	2007 Kullanılabilir Tutar	Yürürlükteki Projeler için 2007 Yılı Taahhüdü
Akademik Ar-Ge	80	145	133	94
Sanayi Ar-Ge	215	128	246	241
Savunma ve Uzay	60	44	98	36
Kamu Ar-Ge	50	45	95	46
Bilim İnsanı Yetiştirme	5	-	35	47
Bilim ve Teknoloji Farkındalığını Geliştirme	5	-	11	-
Toplam	415	362	618	464

2006 yılında burslar için tahsis edilen cari ödenekten yaklaşık 20 milyon YTL harcanmış olup, 2007

yılında TARAL bütçesinde 35 milyon YTL ile birlikte burslar için toplam 63 milyon YTL kullanılabilir olacaktır. TARAL bütçesi dışında bilim ve toplum etkinlikleri için 2006 yılında 6.6 milyon YTL cari ödenek tahsis edilmiş ve 4.4 milyon YTL harcama gerçekleşmiştir. 2007 yılında TARAL bütçesinde kullanılabilir 11 milyon YTL ödenekle birlikte bilim ve toplum proje ve etkinlikleri için toplam 21.3 milyon YTL kullanılabilir olacaktır.

Tablo 2. Doğrudan Bilim, Teknoloji ve Yenilik Kamu Destekleri (2005 Sabit Fiyatlarıyla Milyon YTL)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
TÜBİTAK ¹	2.5	3.1	1.9	2.1	2.6	346.0	392.3	383.7
DTM Kaynaklarından Sanayi Ar-Ge Desteği için Aktarılan Tutar	45.3	71.2	46.0	67.6	72.3	67.2	40.3	64.7
Avrupa Birliği 6, Çerçeve Programı Aidatları				48.1	100.9	35.5	161.8	45.1
DPT Teknolojik Araştırma Sektörü Ödenekleri	64.1	57.3	109.9	198.0	154.5	225.4	211.3	247.5
Üniversite Bilimsel Araştırma Projeleri Ödenekleri (BAP) ²	58.8	53.9	96.7	181.1	229.9	254.7	352.5	329.6
TTGV Destekleri	15.6	21.2	14.1	23.6	23.3	15.9	21.8	42.6
KOSGEB Destekleri				8.0	14.3	25.0	5.7	23.5
Toplam	186.3	206.7	268.6	528.5	597.8	969.6	1185.7	1136.7

¹ 2000-2004 yılları arasında rakamlar TÜBİTAK tarafından verilen bilim insanı destekleridir. Bu dönemde, araştırma projeleri için verilen destekler DPT Teknolojik Araştırma Sektörü Ödenekleri içinde yer almaktadır. 2005, 2006 ve 2007 yılındaki rakamlar TÜBİTAK tarafından verilen tüm destekleri kapsamaktadır.

² 2000-2005 arası dönem için harcamalar, 2006 ve 2007 yılları için ise özel ödenekler dahil başlangıç ödenekleri alınmıştır.

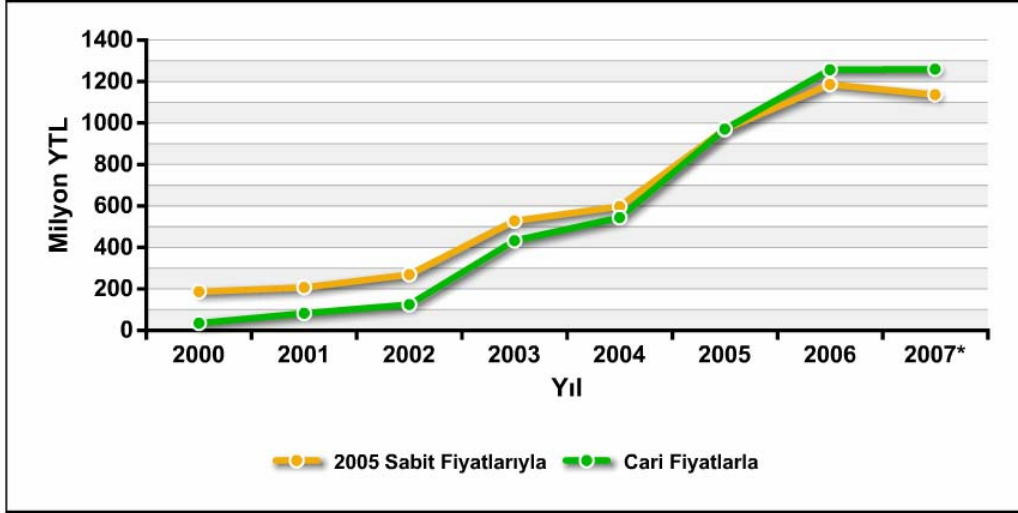
Tablo3. Doğrudan Bilim, Teknoloji ve Yenilik Kamu Destekleri (Cari Fiyatlarla Milyon YTL)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
TÜBİTAK ¹	0,7	1,7	1,5	1,7	2,4	346	415,8	425
DTM Kaynaklarından Sanayi Ar-Ge Desteği için Aktarılan Tutar	13	39,4	36,2	55,3	65,7	67,2	42,7	71,7
Avrupa Birliği 6, Çerçeve Programı Aidatları				39,4	91,6	35,5	171,5	50
DPT Teknolojik Araştırma Sektörü Ödenekleri				162	140,3	225,4	224	274,1
Üniversite Bilimsel Araştırma Projeleri Ödenekleri (BAP) ²	16,9	29,8	76,2	148,2	208,8	254,7	373,7	365,1
TTGV Destekleri	4,5	11,8	11,2	19,4	21,3	16	23,1	47,2
KOSGEB Destekleri				6,5	13	25	6	26
Toplam	35,1	82,7	125,1	432,5	543	969,8	1256,8	1259,2

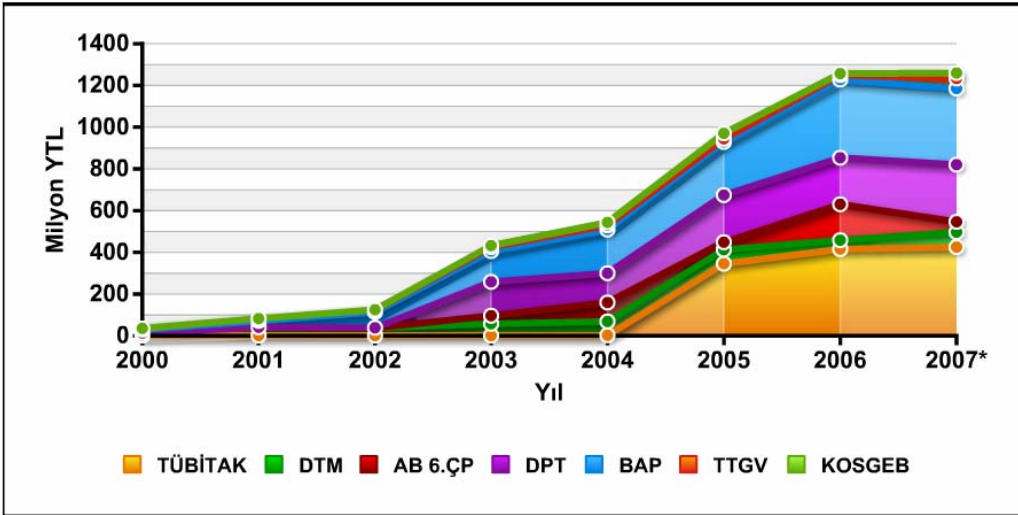
¹ 2000-2004 yılları arasında rakamlar TÜBİTAK tarafından verilen bilimsel destekleridir (BAYG-NATO bursları hariç). Bu dönemde, araştırma projeleri için verilen destekler DPT Teknolojik Araştırma Sektörü Ödenekleri içinde yer almaktadır. 2005, 2006 ve 2007 yılındaki rakamlar TÜBİTAK tarafından verilen tüm destekleri kapsamaktadır.

² 2000-2005 arası dönem için harcamalar, 2006 ve 2007 yılları için ise özel ödenekler dahil başlangıç ödenekleri alınmıştır.

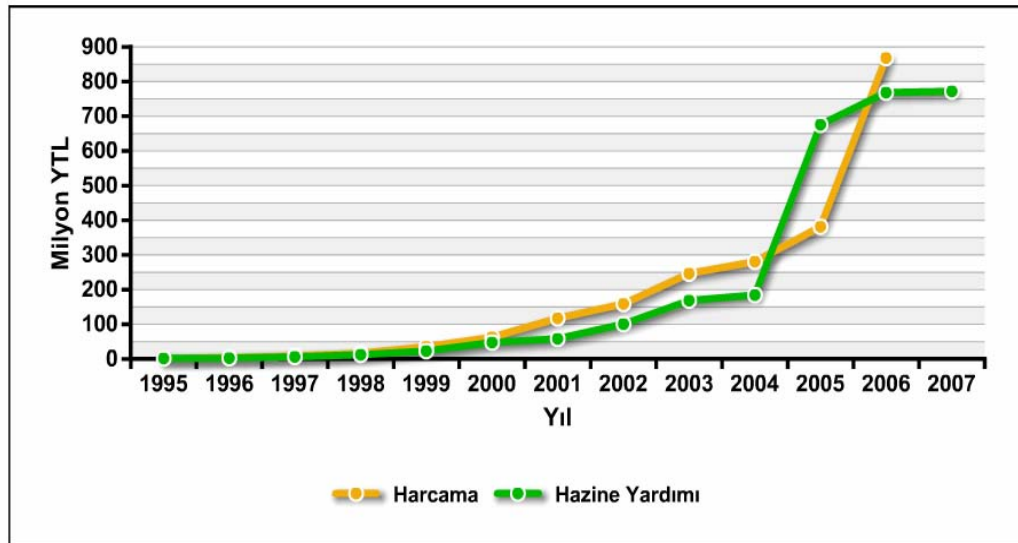

Şekil 1. Doğrudan Bilim, Teknoloji ve Yenilik Kamu Destekleri (2005 Sabit Fiyatları ve Cari Fiyatlarla Milyon YTL)

Şekil 2. Doğrudan Bilim, Teknoloji ve Yenilik Kamu Desteklerinin Fon Kaynaklarına Göre Dağılımı (Cari Fiyatlarla Milyon YTL)

Şekil 3. Yıllar İtibarıyla TÜBİTAK Gelir ve Harcamaları

KARAR

2005/203 AB Çerçeve Programlarına Katılım

AB 7. Çerçeve Programı'na Türkiye'nin katılım konusunun karara bağlanması sürecinde, muhtemel katılım payının belirlenmesi ve ilgili diğer hususlarda, TÜBİTAK'ın Dışişleri Bakanlığı, AB Genel Sekreterliği ve Devlet Planlama Teşkilatı ile işbirliği içinde Avrupa Komisyonu ile müzakereleri yürütmekle görevli sorumlu kuruluş olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- 2001/1 Avrupa Birliği 6. Çerçeve Programına Katılım
- 2000/02 Avrupa Birliği Programlarına Katılım

DAHA ÖNCE GELİŞME RAPORLANAN TOPLANTI

- Mart 2006; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 13. Toplantısı
- Eylül 2006; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 14. Toplantısı

SORUMLU KURULUŞLAR

- TÜBİTAK
- Maliye Bakanlığı
- AB Genel Sekreterliği
- Dışişleri Bakanlığı
- DPT

İLGİLİ KURULUŞLAR

- TARAL Kapsamındaki Kuruluşlar

GELİŞME

Türkiye, Çerçeve Programlarına altıncısından itibaren asosye aday ülke olarak katılmıştır. 6. Çerçeve Programı boyunca ülkemizin performansı değerlendirildiğinde, programa katılım sağlayan kuruluşlarımızın performansının her yıl bir önceki yıla göre artış gösterdiği gözlenmektedir. Aralık 2002 ile Nisan 2004 tarihleri arasında % 10,5 olan ülkemiz kuruluşlarının yer aldığı proje konsorsiyumlarının kabul oranı, Nisan 2004 ile Aralık 2006 tarih aralığı döneminde % 18,7'ye yükselerek, tüm dönemler dikkate alındığında toplamda % 15,4 olarak gerçekleşmiştir.

6. Çerçeve Programı 2006 yılı sonunda tamamlanmış olup, 7. Çerçeve Programı 2007-2013 yıllarını kapsayacaktır. Türkiye'nin 7. ÇP'ye resmi katılımı, imzalanacak Mutabakat Zaptı'nı müteakip Bakanlar Kurulu kararının Resmi Gazete'de yayınlanmasıyla mümkün olabilecektir. 7. ÇP ile ilgili mali konular Devlet Bakanı ve Başmüzakereci Sn. Ali Babacan'ın uhdesindedir. Mutabakat zaptı ise hükümetimizin sorumluluğundadır. Mali olmayan diğer konuların müzakeresinde ise TÜBİTAK görevlendirilmiştir. 7. ÇP'nin koordinasyon görevini üstlenen TÜBİTAK ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği içerisinde bu programların etkin ve verimli kullanılabilmesi için AB Komisyonu ile birlikte bir "eylem planı" hazırlığı içerisinde.

TÜBİTAK, 7.ÇP hazırlıkları bağlamında çalışmalarını 5 ana stratejik hedefe yönelik olarak yürütülmektedir. Bunlar sırası ile; idari altyapıyı güçlendirmek, bilgilendirme ve eğitim, işbirliklerini güçlendirmek, yurtdışına yönelik girişimler ve müzakerelerin teknik düzeyde yürütülmesidir. Ülkemizin 7.ÇP hazırlıklarıyla ilgili gelişmeler ekte daha kapsamlı olarak sunulmaktadır

EK

- Ek-1: Türkiye'nin Ocak 2007 İtibariyle 6. Çerçeve Programı Performansı ve TÜBİTAK'ın 7. Çerçeve Programı Hazırlıkları

2005 / 203 Ek-1

TÜBİTAK

**Türkiye'nin Ocak 2007 İtibariyle 6.
Çerçeve Programı Performansı
ve
TÜBİTAK'ın 7. Çerçeve Programı
Hazırlıkları**

Şubat 2007

Özet

7.Çerçeve Programı 22 Aralık 2006 tarihinde açılan ilk çağrılarla resmen başlamıştır. Bir anlamda Ar-Ge'nin şampiyonlar ligi olan bu program, kuruluşlarımızın uluslararası pazarlara açılmak, teknolojik yetkinlikleri üst seviyelere taşımak ve rekabetçi üstünlük kazanmak anlamında büyük önem taşımaktadır.

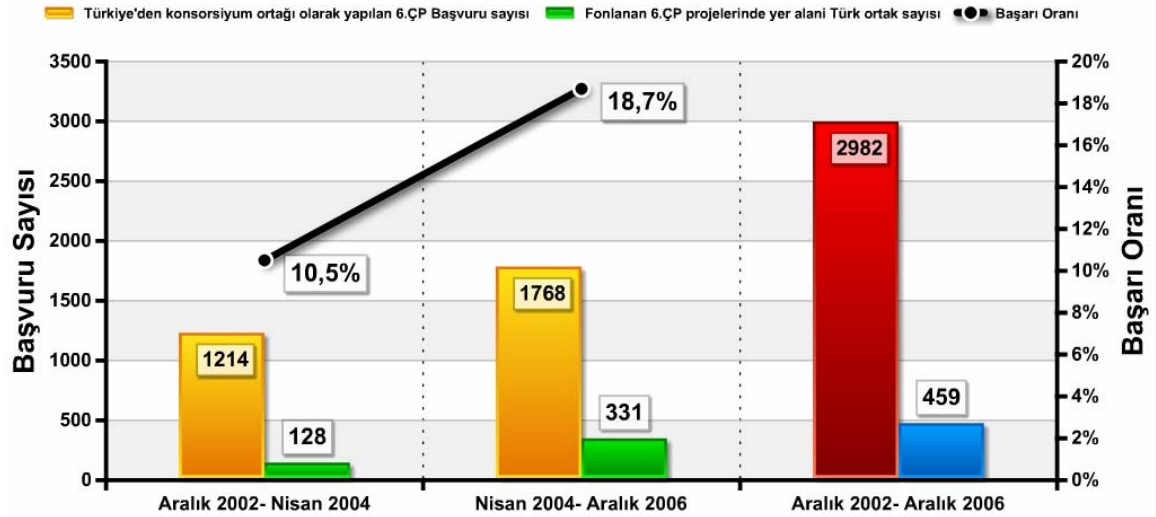
Bilindiği üzere araştırma ve teknoloji geliştirme faaliyetlerini sürdürülebilir kılamayan kuruluşlar rekabetçi üstünlüklerini koruyamamaktadır. Üstelik bu faaliyetler artık kuruluşların fiziki sınırları içerisinde sürdürülmeyip çoklu ağ yapılarına taşınmaktadır. Etkin Ar-Ge yapabilmek de daha çok işbirliği gerekmektedir. Bugün dünyanın büyük şirketlerinin bir araya gelerek Ar-Ge işbirliğine dayalı çok oyunculu platformlar kurdukları gözlemlenmektedir. Bu noktada AB Çerçeve Programları kuruluşlara sunduğu işbirliği fırsatları ve hedeflenen teknolojik mükemmeliyet seviyesi ile ülkemiz kuruluşlarına önemli fırsatlar sunmaktadır. AB Çerçeve Programları da en az 3-5 yıl sonrasının teknolojilerinin tasarlandığı ve geliştirildiği işbirliği mecralarının oluşumunu desteklemektedir. Özetle, bu program fon sağlayan bir program olmanın yanında, dünyanın en önde gelen kuruluşlarıyla geleceğin teknolojilerinin geliştirilmesine olanak sağlayan bir program olarak algılanmalıdır.

TÜBİTAK ulusal koordinasyonundan sorumlu olduğu AB ÇPler kapsamında 7.ÇP hazırlıklarını bu bütünsel bakışla 2005 yılından bu yana sürdürmektedir. Bu çalışmalar beş başlık altında toplanmaktadır: idari altyapıyı güçlendirme, bilgilendirme ve eğitim, işbirliklerini güçlendirme, yurtdışına yönelik girişimler ve müzakerelerin teknik düzeyde yürütülmesi.

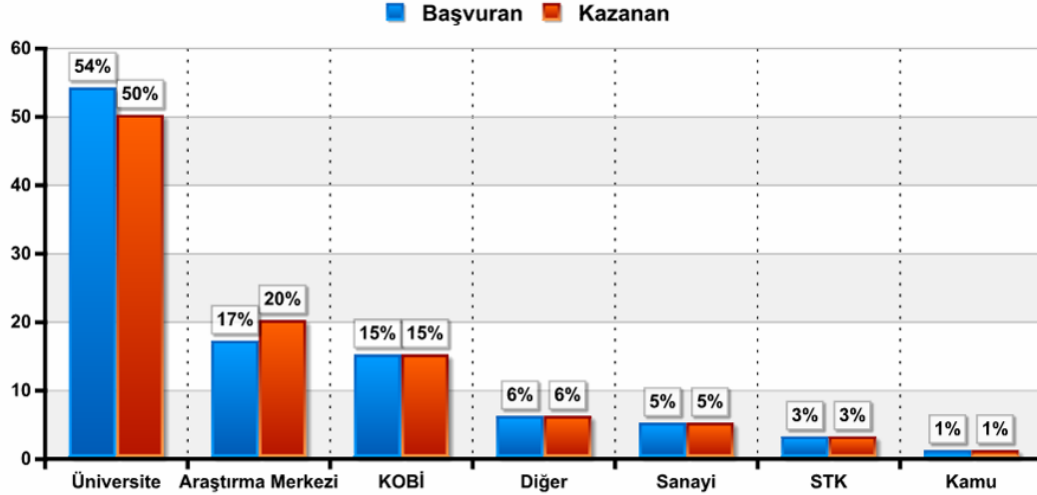
TÜRKİYE'NİN 6. ÇP PERFORMANSI

6. Çerçeve Programı boyunca ülkemizin performansı değerlendirildiğinde, programa katılım sağlayan kuruluşlarımızın performansının her yıl bir önceki yıla göre artış gösterdiği gözlenmektedir. Aralık 2002 ile Nisan 2004 tarihleri arasında % 10,5 olan ülkemiz kuruluşlarının yer aldığı proje konsorsiyumlarının kabul oranı, Nisan 2004 ile Aralık 2006 tarih aralığı döneminde % 18,7'ye yükselerek, tüm dönemler dikkate alındığında toplamda % 15,4 olarak gerçekleşmiştir.

TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi tarafından Ocak 2007 tarihi itibariyle derlenen ve ülkemiz kuruluşlarının 6.ÇP'deki durumunu içeren sayısal veriler takip eden grafiklerde sunulmaktadır. (Başarı durumu, organizasyon türüne göre dağılım, Katılımcı sayılarına göre öncelikli alanlar, En çok fon dönüşü sağladığımız alanlar, İşbirliği yapılan ülkeler listesi ve işbirlikleri sayısı)

Şekil 1: Ülkemizin 6.ÇP'deki Başarı Durumu

Şekil 2: Organizasyon Türüne Göre Dağılım

Türkiye'nin 6. Çerçeve Programına aktif olarak katılım sağladığı ilk üç öncelikli alan sırasıyla "Sürdürülebilir Kalkınma", "Bilgi Toplumu Teknolojileri", ve "Uluslararası İşbirliği" alanlarıdır. Yapılan proje başvuruları ve kazanan projeler genel olarak değerlendirildiğinde, 6. Çerçeve Programı'na ülkemizde en fazla ilgi gösteren kurumların üniversitelerimiz olduğu görülmektedir. Üniversiteler, tüm öncelikli alanlarda tutarlı biçimde en fazla proje başvurusunda yer alan ve dolayısıyla en fazla desteklenen organizasyon türüdür (% 54 ve %50). 2004 yılı istatistiklerine göre¹, ülkemizdeki tam zamanlı Ar-Ge personelinin % 61.9'u üniversitelerimizde, % 22.1'i sanayi sektöründe ve % 16.0'sı devlet kuruluşlarımızda görev yapmaktadır. Türkiye'de 2004 yılında yapılan toplam Ar-Ge harcamaları içinde üniversitelerimizin, sanayi kesiminin ve kamu kesiminin payları ise sırasıyla % 67.9, % 24.2 ve % 8'dir. Bu istatistikler göz önünde bulundurulduğunda, 6. Çerçeve Programı katılım verilerinin ülkemiz istatistikleri ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

TÜBİTAK Enstitüleri başta olmak üzere kamu araştırma enstitülerinin başvurular içindeki payı %17 iken, kabul oranı %20'dir. Buralarda çalışan Ar-Ge personelinin ülkemiz genline oranının %16, toplam harcamalar içindeki

¹ T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu, Ar-Ge İstatistikleri

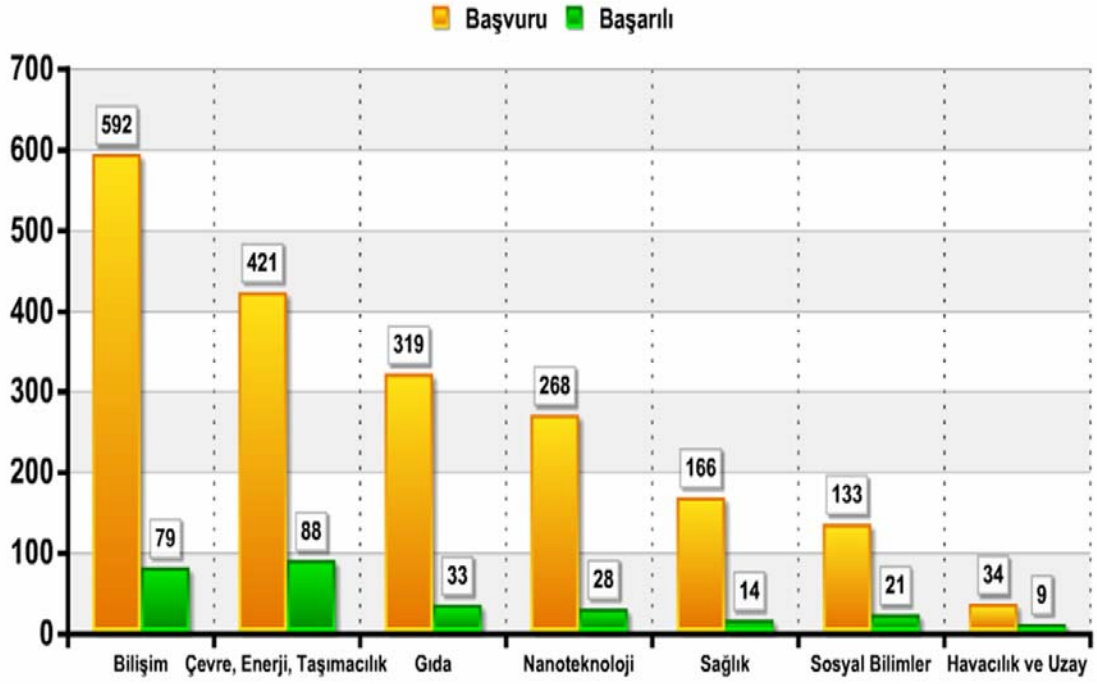
payının %8 olduğu gözönüne alınırsa, kamu araştırma enstitüleri en verimli kesim olmuştur.

6. Çerçeve Programı projelerinde yer alan endüstri kuruluşlarımız ve KOBİ'ler bir arada değerlendirildiğinde, genel olarak sanayinin katılımının % 20 seviyesine ulaştığı görülmektedir. 2003 yılı verilerine göre 6.ÇP'nin araştırma ve teknoloji geliştirme faaliyetlerinde yer alan KOBİ'lerimizin sayısı 7 iken, 2006 yılı sonu itibari ile bu rakam 73'e çıkmıştır.

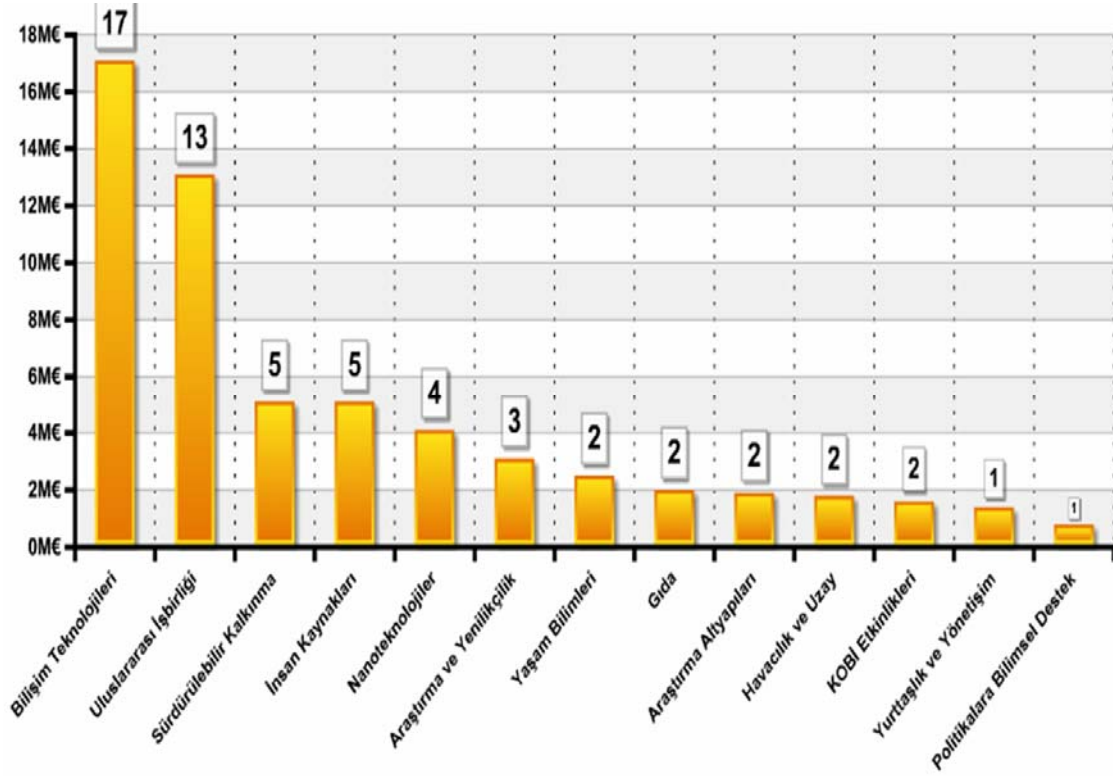
Kamu araştırma enstitüleri dışında kalan devlet kuruluşlarımızın 6. Çerçeve Programı'nda görece en az temsil edilen organizasyon türü olduğu görülmektedir (% 1). Hali hazırda sürdürülen Kamu Farkındalık Programı aracılığı ile kamu kurumlarımızı 7. ÇP'ye hazırlamak üzere kurumlara göre özelleştirilmiş eğitimler sürdürülmektedir. Bu kapsamda çeşitli bakanlıklarımız bünyesindeki 16 Kamu kuruluşu ile yapılan çalışmalar tamamlanmıştır.

Sonuç olarak, Türkiye'nin ilk defa katıldığı 6.ÇP için yatırılan miktarın %25'ler civarında geri dönüşü olmuştur. Ama, bu program sayesinde 2 milyar avroluk bir proje havuzunda bulunma ve bilgiye erişim olanağı elde edilmiştir. Bu kapsamda öne çıkan bir başka hususta kuruluşlarımızın bu süreçte maddi olmayan kazanımlarıdır:

- Projelerde yer alan 500'e yakın Türk ortaktan 2000'e yakın araştırmacı AB ÇP projelerinde aktif olarak görev almaktadır.
- TÜBİTAK ve AB Komisyonu destekli 27 teknolojik mükemmeliyet merkezi kurulmuştur.
- Bilim ve Araştırma alanı, müzakereleri tamamlanan ve geçici olarak kapatılan ilk fasıl olmuş, ÇP'ye katılım bu süreçte önemli bir yer teşkil etmiştir.
- Kuruluşlarımız gelecekte pazara sunulabilecek yeni teknolojilerin geliştirilmesinde görev almaktadır. bu teknolojiler proje sonrası süreçte ülkemizin ekonomik ve sosyal refah seviyesinin artışına ivme kazandıracaktır (üç boyutlu televizyon geliştirme gibi).
- Program Türkiye'nin AB katılım sürecine ve imajına olumlu katkı yapmıştır.

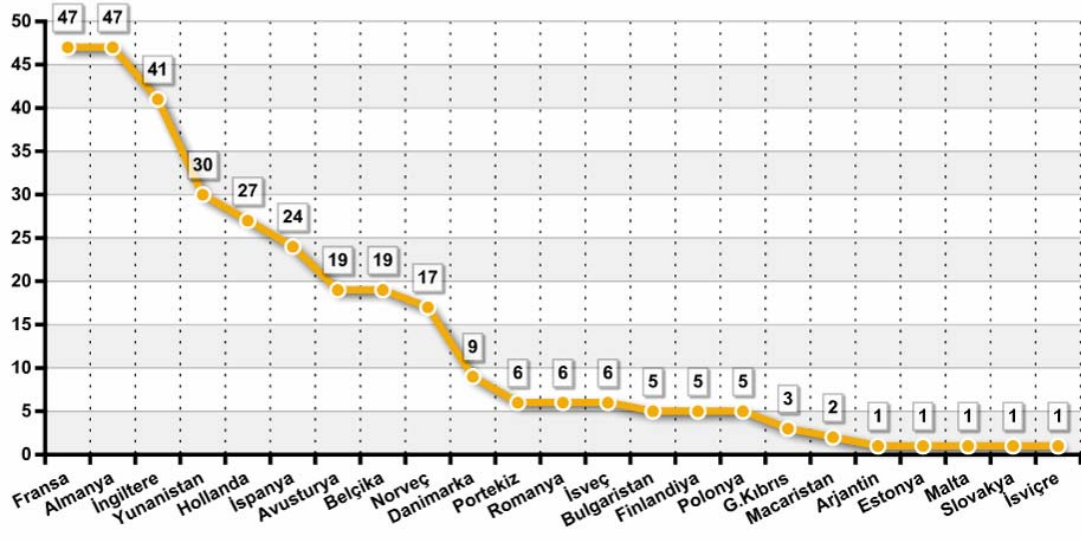

Şekil 3: Katılımcı sayılarına göre öncelikli alanlar

Şekil 4: En Çok Fon Dönüşü Sağladığımız Alanlar

Şekil 5: İşbirliği yapılan ülkeler listesi ve işbirlikleri sayısı

TÜBİTAK'ın 7. ÇP Hazırlıkları

Ülkemizin 6.ÇP deneyimi de gözönünde bulundurularak, 7.Çerçeve Programına yönelik hazırlıkları Nisan 2005 tarihinden itibaren planlı bir şekilde sürdürülmektedir. Halen çalışmalar 5 ana stratejik hedefe yönelik olarak yürütülmektedir. Bunlar sırası ile:

- İdari altyapıyı güçlendirmek
- Bilgilendirme ve eğitim
- İşbirliklerini güçlendirmek
- Yurtdışına yönelik girişimler
- Müzakerelerin teknik düzeyde yürütülmesi

İdari Altyapıyı Güçlendirmek

Misyonunu, “Araştırmacıların ve Ar-Ge faaliyetleri yürütülmekte olan sanayi kuruluşlarının Çerçeve Programlarına katılımını artırmak” olarak belirleyen TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi, ülkemiz araştırmacılarının artan ilgisi ve ihtiyaçlarını karşılamak üzere idari olarak güçlendirilmiştir. Halen ofiste 34 tam zamanlı personel görev yapmaktadır. UKO ekibi 20’si lisans, 11’i yüksek lisans ve 3’ü doktora derecesine ve Avrupa Birliği Teknoloji Geliştirme Programları konusunda 7 yıla varan tecrübe birikimine sahip dinamik bir kadrodan oluşmaktadır.

Yine ülkemizin değişen ihtiyaçları gözönünde bulundurularak 7. ÇP’de delege ve uzman yapısı yaygınlaştırılmıştır. Halen 38 kurumdan 54 yetkili delege ve uzman olarak görev yapmaktadır.

Buna ek olarak tüm TÜBİTAK enstitüleri ve Başkanlık birimlerinin katılımı ile 36 uzmandan oluşan 7.Çerçeve Programı Çalışma Grubu oluşturulmuştur. Anılan grup öncelikle tüm TÜBİTAK birimlerinin Çerçeve Programına katılımlarını arttırmak üzere stratejiler geliştirmeyi ve bu konuda insan kaynağının tüm TÜBİTAK birimlerinde oluşturulmasını hedeflemektedir. Ayrıca üniversitelerimiz ve sanayi kuruluşlarıyla da işbirlikleri yaparak,

deneyimlerini onlara aktarmaktadır. Onları da yanlarına alarak, 7.ÇP programına birlikte başvurmak için öncülük etmektedir.

7.ÇP İlk Çağrılar Kapsamında Yürütülen Bilgilendirme ve Eğitim Faaliyetleri

Hedef Kitlenin Bölümlendirilmesi

Yapılan analizler yıllar içinde AB Çerçeve Programları'yla ilgilenen araştırmacı kitlesinin çeşitlendiğini göstermektedir. Dolayısıyla herkese aynı hizmeti sunmak yerine, farklı kesimler yönelik özel hizmet ve uygulamalar geliştirmenin gerekliliği görülmüş, bu çerçevede programla ilgilenen hedef kitle bölümlendirilmiştir:

1.Grup, Program hakkında temel düzeyde bilgiye ihtiyaç duyanlar:

Bu gruba yönelik Adım Adım 7. Çerçeve Programı Eğitimi, Bilgi Günleri, Tematik Konferanslar düzenlenmektedir. Ayrıca, Kamu Kuruluşları Farkındalık Programı, Sanayi Farkındalık Programı'nı geliştirilmiştir.

2.Grup, Programı tanıyan, ancak proje sunma konusunda desteğe ihtiyaç duyanlar:

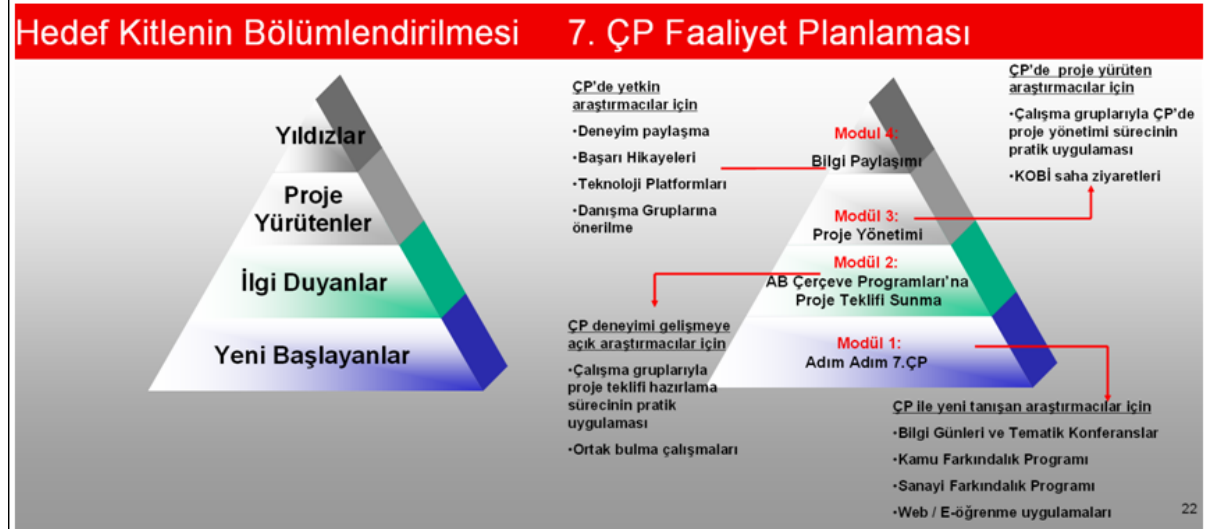
Bu kesime yönelik uygulamalı proje teklifi sunma eğitimleri geliştirilmiştir. Bu gruptan öne çıkma potansiyeli olanlara ise ortak arama faaliyetlerinde destek olunmaktadır. Benzer şekilde, yurtdışındaki toplantılara katılma konusunda da araştırmacılarımıza destek olunmaktadır.

3.Grup, Halen en az bir Çerçeve Programı projesinde yer alan, ancak proje yürütme konusunda destelere ihtiyaç duyanlar:

Bu gruba yönelik olarak proje yönetimi eğitimleri ve saha ziyaretleri düzenlenmektedir. Ayrıca, programdan yararlanan katılımcı kuruluşların sorunlarına yerinde çözüm bulunmaya çalışılmaktadır.

4.Grup, Çerçeve Programında ülkemizin yıldızları olarak nitelendirebileceğimiz araştırmacılar ve kuruluşlar:

Dört yıllık Çerçeve Programı deneyimimiz ülkemizin yüzüğü olarak değerlendirebileceğimiz başarılı kuruluşlarımız ortaya çıkarmıştır. Bu grubun başarı hikayeleri, başarı kervanına yenilerini katabilmek açısından önem arz etmektedir. Özellikle Brüksel merkezli Ar-Ge İrtibat Ofisi TURBO-ppp'yi köprü olarak kullanarak bu kuruluşlarımızın AB'nin ilgili merkezlerinde tanıtmak, daha başarılı projelerde yer almalarına katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

7. Çerçeve Programı Türkiye Forumu: Ulusal Açılış Konferansı

TÜBİTAK, TOBB ETÜ ve TURBO-ppp işbirliğiyle, 12-13 Şubat 2007 tarihlerinde Ankara'da "7. Çerçeve Programı Türkiye Forumu: Ulusal Açılış Konferansı" düzenlenmiştir. Üniversite, sanayi ve kamu kurumlarından 1200'ün üzerinde katılımın gerçekleştiği konferansta, 7.ÇP'nin sanayi ve akademik boyutu ile ilgili konular ayrıntılı bir şekilde ele alınmış ve katılımcılar arasında işbirlikleri kurulmasına katkı sağlanmıştır. 10 Avrupa Komisyonu yetkilisinin konuşmacı olarak katıldığı konferansın açılış konuşmalarını Devlet Bakanı ve Başmüzakereci Sn. Ali BABACAN, TOBB Başkanı Sn. M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU, AB Komisyonu Araştırma Genel Müdürü Sn. José Manuel Silva RODRÍGUEZ, TÜBİTAK Başkan Vekili Prof. Dr. Nüket YETİŞ ve TOBB ETÜ Rektörü Prof. Dr. Tahsin KESİCİ yapmıştır. Avrupa Komisyonu'ndan üst

düzyer yetkililerin yanı sıra Avrupa Teknoloji Platformları'nın, Avrupa çapındaki araştırma kurumlarının, Brüksel'de faaliyet gösteren Ar-Ge irtibat ofislerinin ve 6.ÇP'de başarılı olan Türk kuruluşlarının yetkilileri de katılımcılarla bilgi ve deneyimlerini paylaşmıştır. İki günde 20'ye yakın oturumun düzenlendiği ve katılımcılara 7.ÇP'deki yeniliklerin aktarıldığı konferansta, programa katılımı kolaylaştıracak faydalı bilgiler de verilmiştir. Katılımcılara Avrupa Komisyonu yetkilileri ile yüz yüze görüşme ve yetkililerden bilgi alma fırsatının da verildiği konferansta temel olarak Türkiye Araştırma Alanı'nın (TARAL) paydaşlarını oluşturan; üniversite, sanayi, kamu ve sivil toplum kuruluşlarının, 7.ÇP'ye katılımının teşvik edilmesi hedeflenmiştir.

Sanayi Farkındalık Programı

TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi (UKO) tarafından Haziran 2006 tarihinde başlamış olan "Sanayi Farkındalık Programı" özel sektör kuruluşlarımızın 2007-2013 yıllarını kapsayan 7.ÇP'na ilk çağrılar öncesi farkındalığının artırılması ve proje yazma yetkinliklerinin geliştirilmesini hedeflemektedir. Program boyunca halen 16 etkinlik tamamlanmış olup bu kapsamda 1400 sanayi temsilcisi eğitilmiştir.

Kamu Farkındalık Programı

6.ÇP'deki katılım verileri incelendiğinde ülkemiz kamu kurumlarının programa katılımlarının hızla artırılması ihtiyacı görülmektedir. Bu amacı gerçekleştirmek üzere 2006 yılının ikinci yarısından itibaren Kamu Farkındalık Programı hayata geçirilmiştir. Programın amacı, 7.ÇP'ye ilişkin kamu kurumlarımızın farkındalığının oluşturulması, çift yönlü bilgi aktarımı ve uluslararası işbirliği fırsatlarının ortaya çıkarılmasıdır. Program kapsamında 16 farklı kamu kurumu yerinde ziyaret edilerek 500'ün üzerinde katılımcı ile işbirliği olanakları incelenmiştir.

Adım Adım 7. Çerçeve Programı Eğitimleri

Avrupa Komisyonu tarafından 22 Aralık 2006 tarihinde yayınlanan 7. Çerçeve Programı ilk çağrılarına yönelik başvuruları artırmak amacıyla başlatılan "Adım Adım 7. Çerçeve Programı Eğitimleri" kapsamında; AB Çerçeve Programları ve 7. Çerçeve Programı, proje teklifi hazırlama ve sunma, proje

değerlendirme süreci, proje yönetimi, bütçeleme modelleri, hakemlik ve ortak bulma konularında eğitim verilmektedir. Programın hedef kitlesi AB Çerçeve Programları ve 7. Çerçeve Programı ile yeni tanışan araştırmacılar olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda 33 eğitim düzenlenmiş ve yaklaşık 4.000 araştırmacımıza ulaşılmıştır.

AB 7. Çerçeve Programı Türkiye Forumu

TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi tarafından, 6–7 Aralık 2006 tarihlerinde İstanbul'da "AB 7. Çerçeve Programı Türkiye Forumu" gerçekleştirilmiştir. 2007 yılında başlayıp 2013 yılına kadar sürecektir olan 7. Çerçeve Programı'ndan proje desteği almayı hedefleyen üniversite, sanayi ve kamu kurumlarından yaklaşık 800 araştırmacı katılmıştır. Türk araştırmacılarını AB 7. Çerçeve Programı hakkında bilgilendirmeyi ve programa yönelik farkındalık yaratmayı hedefleyen geniş kapsamlı bu etkinliğe üniversite, sanayi ve kamu kurumlarından pek çok üst düzey yetkili de konuşmacı olarak katılmıştır.

Avrupa Bilgi ve İletişim Teknolojileri Araştırma ve Teknoloji Geliştirme Konferansı

TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi tarafından 29-30 Ocak 2007 tarihlerinde İstanbul'da "Avrupa Bilgi ve İletişim Teknolojileri Araştırma ve Teknoloji Geliştirme Konferansı" düzenlenmiştir. Türkiye'nin 29 ülkeden 430 araştırmacı ve 200'den fazla bilişim KOBİ'sine ev sahipliği yaptığı konferans TÜBİTAK; Türkiye Bilişim Vakfı, TAGES ve Avrupa Komisyonu işbirliği ile düzenlenmiştir. Amacı, Türkiye ve Avrupa'nın önde gelen bilişim KOBİ'lerini bir araya getirerek 7. Çerçeve Programı kapsamında proje fikirlerinin tartışılmasını sağlamak olan etkinlik, Avrupa'nın farklı ülkelerinden gelen çok sayıda katılımcının ilgi odağı olmuştur. İki gün süren konferansta Avrupa Komisyonu, Avrupa Bilgi ve İletişim Teknolojileri alanının öncüleri ve Avrupa Teknoloji Platformları'ndan çok sayıda önemli konuşmacıya yer almıştır. Etkinlik programında etkileşimli paralel ağ kurma oturumları, bilgilendirme toplantıları ve eğitimlere de yer verilmiş olup, söz konusu etkinlik, 7. Çerçeve Programı kapsamında Avrupa'da gerçekleştirilen ilk büyük

etkinlik niteliğindedir. Özet olarak konferansta; Türkiye'nin ve Avrupa'nın önde gelen bilişim KOBİ'leri, birbirlerine Ar-Ge çalışmalarını anlatmış, 14 ağ kurma oturumu gerçekleştirilmiş, toplamda 87 proje fikri sunulmuş ve KOBİ'lerin yenilikçilik sürecindeki temel aktörler olduğu bir kez daha vurgulanmıştır.

Ulusal Tematik Konferanslar

Yine bu dönemde ek olarak 5 alanda da ulusal konferans düzenlenmiştir, diğer alanlarda da önümüzdeki günlerde düzenlenmesi ön görülmektedir.

- 9 Kasım 2006 tarihinde, İstanbul'da düzenlenen "AB 7. Çerçeve Programı (ÇP) Gıda, Tarım ve Biyoteknoloji Tematik Konferansı"na Türkiye'de gıda, tarım, hayvancılık ve biyoteknoloji konularında faaliyet gösteren araştırmacılar katılmıştır.
- 12 Ocak 2007 tarihinde İstanbul'da düzenlenen "Sağlık Tematik Konferansı"na 300'ü aşkın araştırmacımız katılmıştır.
- 26 Ocak 2007 tarihinde düzenlenen "AB 7. Çerçeve Programı'nda Sosyo-ekonomik ve Beşeri Bilimler (SSH) Tematik Konferansı"na ise, yaklaşık 90 araştırmacı katılmıştır.
- Aynı tarihte, TÜBİTAK UKO ve Türk Havayolları Teknik A.Ş. işbirliği ile İstanbul'da düzenlenen "AB 7. Çerçeve Programı Ulaştırma Alanı Konferansı" ise "Ulaştırma" alanının Türkiye'deki sektör temsilcilerini bir araya getirmiştir.
- 30-31 Ekim 2006 tarihlerinde İstanbul'da AB Komisyonu Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü yöneticilerinin de katılımıyla ICT Alanında 7.Çerçeve Programı'na hazırlık konferansı düzenlenmiştir. TÜBİTAK, İTO ve TBV işbirliği ile düzenlenen ve 2 gün süren etkinliğe 250'nin üzerinde üniversite, araştırma enstitüsü, sanayi ve kamu Kurumu temsilcisi katılmıştır. Söz konusu etkinlik, Avrupa Komisyonu'nun 7. Çerçeve Programı kapsamında, ICT alanı ile ilgili Avrupa'da bilgi verdiği ilk etkinlik olma özelliğini taşımaktadır.

İşbirliklerini Güçlendirmek

TÜBİTAK Ulusal Koordinasyon Ofisi yeni açılımı çerçevesinde, ulusal yada uluslararası yürüttüğü faaliyetlerde stratejik iş birlikleri yürütme kararı almıştır.

Bu kapsamda, çeşitli illerde sanayi ve ticaret odaları ile, sektörel medya kuruluşlarıyla, özellikle sanayiye yönelik programlar yürüten kamu kurum ve kuruluşları ile, sektör dernekleri ile, Sivil Toplum Kuruluşları ile ve ekosistemlerinde KOBİ'lerin yer aldığı büyük sanayi kuruluşları ile işbirlikleri geliştirilmiştir.

Bu kapsamda özellikle eko-sistemlerinde KOBİ'lerin faaliyet gösterdiği özel sektör kuruluşları ile kalıcı işbirlikleri hayata geçirilmiştir. Oracle, Siemens, Turkcell ve Ericsson vb kuruluşlarla bu firmaların değer zincirinde yer alan KOBİ'lere özelleştirilmiş hizmetler sunulmuştur. Amaç bu kuruluşların kümeler halinde 7.ÇP'de aktif olarak yer almalarının sağlanmasıdır.

Yurtdışına Yönelik Girişimler

Genişleme Ülkeleri İstanbul Gündemi

TÜBİTAK tarafından düzenlenen ve 9 ülkeden 25 kişinin katıldığı "AB Genişleme Ülkeleri'nin Avrupa Araştırma Alanı ile Bütünleşmesi: AB 7. Çerçeve Programı'na Katılım" Çalıştayı TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi (UKO) tarafından 7-8 Aralık 2006 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenmiştir. Arnavutluk, Avusturya, Bosna-Hersek, Hırvatistan, Karadağ, Makedonya, Romanya, Sırbistan ve Türkiye'nin AB Çerçeve Programları ulusal koordinatörleri ile uzmanlarından oluşan 25 kişilik bir grubun yanı sıra Avrupa Komisyonu Araştırma Genel Müdürlüğü Genişleme ve Entegrasyon Birimi Temsilcisi de çalıştayda yer almıştır. AB Genişleme Ülkeleri'nin Avrupa Araştırma Alanı ile bütünleşmesini ve 7. Çerçeve Programı'na katılımı artırmayı amaçlayan söz konusu çalıştay sonucunda hazırlanan "AB 7. Çerçeve Programı İstanbul Gündemi" başlıklı eylem planı Komiser Potocnik'e, Dışişleri Bakanlığı ve Avrupa Birliği Daimi Temsilcimiz aracılığıyla 12 Ocak 2007 tarihinde iletilmiştir.

AB Çerçeve Programları ile ilgili sorunları ve bunlara yönelik çözüm önerilerini içeren eylem planında, politika ve stratejilerin desteklenmesi için bölgedeki ülkeler ile düzenli toplantılar yapılması, söz konusu ülkelerde düzenlenecek 7.

Çerçeve Programı açılış etkinliklerine Avrupa Komisyonu'nun destek vermesi, ülkelerin ortak araştırma konularının tanımlanması ve bunların güçlendirilmesi, 6. Çerçeve Programı'ndaki gibi bu ülkelere özel işbirliği faaliyet olanaklarının sağlanması, araştırmacıların dolaşımı konusunda farkındalığı artırmaya yönelik bölgeye özel etkinliklerin düzenlenmesi, bölgedeki KOBİ'leri hedef alan özel proje pazarı etkinliklerinin düzenlenmesi, KOBİ'lere özel çağrılar açılması ve verilecek eğitimlere destek sağlanması, bölgedeki mükemmeliyet merkezlerinin görünürlüğünün artırılması ve güçlendirilmesine destek sağlanması, bölgedeki ülkelerin 7.ÇP projelerine daha fazla katılımının sağlanması ve teşvik edilmesi, AB Ortak Araştırma Merkezi (JRC)'nin AB Genişleme Ülkeleri için sunduğu özel programın devamının sağlanması, bölgedeki ülkelerde bilimin toplumda daha popüler hale getirilmesi ve bölgedeki ülkeler arasında var olan ağların aracılığıyla diyalogun artırılması gibi başlıklar dikkat çekmektedir.

Bilişim Firmaları Almanya'da!

1 Şubat 2007'de Köln'de gerçekleşen ve ICT Alanında Proje teklifi verecek araştırmacıları bir araya getirmeyi hedefleyen etkinliğe, Almanya-Türkiye arasındaki ikili işbirliği anlaşması kapsamında 10 Türk Araştırmacısının katılımı sağlanmıştır. Katılımcıların seçimi sırasında KOBİ temsilcilerinin katılımı desteklenmiş ve adaylar 8 Mayıs 2007 tarihinde kapanacak ilk ICT çağrısına teklif verecek kişiler arasından profil formları toplanarak seçilmiştir. Etkinliğe katılan 10 Türk araştırmacısından 5'i KOBİ, 3'ü üniversite, 1'i araştırma merkezi ve 1 tanesi de sanayi kuruluşu mensubudur. Katılımcılarımız projelerine potansiyel ortaklar bulmanın yanı sıra oluşmakta olan diğer proje konsorsiyumlarına da davet almışlardır.

JRC Ziyareti

27-29 Eylül 2006 tarihinde üniversitelerden, bakanlıklardan, araştırma kurumlarından ve sanayiden 26 üst düzey yetkilinin yer aldığı Türk Heyeti Ortak Araştırma Merkezi (JRC)'nin ISPra merkezini ziyaret etmiştir. Türk araştırmacılarının çalışmalarını JRC yetkililerine tanıtmaları, JRC ile işbirliği alanlarının belirlenmesi ve planlanması, JRC 7ÇP Çalışma Programı'nın oluşum safhasında Türk Araştırma Kurumlarının önceliklerinin iletilmesi hedefi

ile yola çıkan Türk heyeti, ziyaret sonucunda 21 aksiyon planı saptamıştır. Aksiyon Planı, JRC tarafından Türkiye’de düzenlenecek çalışmaları, eğitimleri; ortak projeleri, burs ve ulusal uzman pozisyonlarını içermektedir. 7ÇP’deki JRC çalışmalarına Türk araştırmacılarının etkin katılımına katkıda bulunulmuştur.

Bilimsel ve Teknik Araştırma Komitesi-CREST

Ülkemiz Bilim ve Araştırma faslındaki tarama sürecinden sonra Bilimsel ve Teknik Araştırma Komitesi-CREST’in toplantılarına düzenli olarak temsil edilmeye başlamıştır. Ayrıca ülkemiz bu Komite bağlamında oluşturulan, Ar-Ge’yi desteklemek üzere Yapısal Fonlar ve Çerçeve Programları’nın eşgüdümlü kullanımı, hizmet sektöründe yenilikçilik, Ar-Ge’nin uluslararasılaştırılması konularında oluşturulan çalışma gruplarında da temsil edilmektedir. Bahsi geçen çalışma grupları Lizbon Stratejisi hedeflerinin gerçekleştirilmesine katkı yapmak üzere oluşturulan Açık İşbirliği Yöntemi’nin teşvik edilmesi amacıyla kurulmuştur.

Avrupa Araştırma Altyapıları Strateji Forumu (ESFRI)

Avrupa Araştırma Altyapıları Strateji Forumu (ESFRI) 2002 yılında AB’nin gelecekte sahip olması gereken araştırma altyapıları konusunda oluşturulan bir danışma platformu olup, AB’nin resmi bir organı değildir. Üyeleri AB üyesi ve ilişkili hükümetler tarafından belirlenen delegelerden oluşan bir kuruldur. Kurulda ülkemizi TÜBİTAK temsil etmektedir. ESFRI önümüzdeki 10-20 yıllık perspektifte Avrupa Araştırma Alanı’nın dünya çapında yetkinlik kazanması için önemli bir strateji belgesi olan Yol Haritası’nı Ekim 2006’da kabul etmiştir. Yol Haritası’na girecek proje önerileri Avrupa genelindeki araştırma kuruluşlarından talep edilmiştir. Teklifler daha sonra ülkemizden katılımcıların da bulunduğu 1000 civarında uzmanın çalışmasıyla değerlendirilmiş ve mevcut projeler belirlenmiştir.

Yol Haritası AB’nin araştırma altyapılarına verdiği desteklerde bir referans belgesi olma özelliği taşımaktadır. AB Komisyonu 7. Çerçeve Programı desteklerinde bu yol haritasına büyük önem verecektir. ESFRI Yol Haritası’nda yer alan projelerin tasarım maliyetlerinin %100’ünün 7. Çerçeve

Programı kapsamında karşılanması öngörülmektedir. ESFRI hem mevcut yol haritasının güncellenmesi ve hayata geçirilmesi, hem de yeni proje önerileri geliştirme rollerini sürdürmeye devam etmekte olup ülkemizin bu alandaki aktif katılımı sürmektedir.

TURBO-ppp'nin Faaliyetleri

TOBB, TÜBİTAK, KOSGEB ve TESK tarafından Kamu ve Özel Sektör Ortaklığı (ppp) şeklinde kurulan Türkiye Araştırma ve İş Dünyası Kuruluşları (TURBO) Ofisi 2004 yılının Mart ayında Brüksel'de faaliyetine başlamıştır. TURBO, Avrupa Birliği'nin Lizbon stratejisi kapsamındaki bilim, teknoloji ve özel sektöre yönelik programlarında Türkiye'nin başarısının en yüksek noktaya varmasına yardımcı olmayı hedeflemektedir.

TURBO, 22 ülkenin Brüksel konumlu Ar-Ge İrtibat Ofislerinin oluşturduğu ve üyesi olduğu IGLO bünyesindeki etkinliklerde aktif görev alarak sekreteryaya seçilmiş, halen Eğitim, Araştırmacıların Serbest Dolaşımı ve Güvenlik Çalışma Gruplarında liderliği yürütmektedir. Ofis çalışmaları 3 ana stratejik hedefe yönelik olarak sürdürülmektedir.

Bilgilendirme ve iletişim bağlamında Ofis, Brüksel'de düzenlenen toplantı, konferans, bilgi günü, seminer vb. faaliyetlere katılarak ilk elden bilgi toplamakta, benzeri faaliyetler düzenleyerek Türk araştırma ve iş dünyası hakkında Avrupa'da farkındalık oluşturmakta, işbirlikleri kurmaktadır. Bu çerçevede 7.Çerçeve Programı'yla alakalı ortaklık duyuruları Türkiye Araştırma Alanı'yla paylaşılmaktadır.

Danışmanlık ve eğitim faaliyetleri çerçevesinde TURBO, proje ortaklıkları oluşumunda araştırmacılara ve KOBİ'lere rehberlik etmekte, IGLO ofisleriyle işbirliği yaparak eğitim seminerleri düzenlemektedir. Bu çerçevede 2006 yılında Brüksel'de IGLO üyeleriyle işbirliği halinde 2 eğitim etkinliği düzenlenmiş ve 40 kişiye ulaşılmıştır.

İşbirliği ve lobi çalışmaları Ofisin 2006 yılında en çok yoğunlaştığı hedefidir. Bu çerçevede, AB Komisyonu yetkilileri plan dahilinde ziyaret edilerek işbirliği

alanları belirlenmekte ve girişimlere destek istenmekte, 12-13 Şubat 2007 tarihlerinde Ankara’da düzenlenen “7. Çerçeve Programı Türkiye Forumu: Ulusal Açılış Konferansı”, 6–7 Aralık 2006 tarihlerinde İstanbul’da gerçekleştirilen “AB 7. Çerçeve Programı Türkiye Forumu” veya 29-30 Ocak 2007 tarihlerinde İstanbul’da yapılan “Avrupa Bilgi ve İletişim Teknolojileri Araştırma ve Teknoloji Geliştirme Konferansı” örneklerinde olduğu gibi kurucu kurum faaliyetlerine planlama ve yabancı konuşmacı temini desteği verilmekte, AB Komisyonu’yla yürütülen 7.Çerçeve Programı Eylem Planı görüşmelerine katılım sağlanmakta ve idari destek verilmektedir. Ayrıca, TURBO-ppp içinde ülkemizden katılımcı kuruluş bulunan Çerçeve Programı için konsorsiyum oluşturma ya da halen yürütülmekte olan Çerçeve Programı projelerinin toplantılarına ev sahipliği yapmaktadır. Ofis ayrıca Güneydoğu Avrupa ülkelerine yönelik kurulan NIROC isimli Ar-Ge işbirliği ağının başkan yardımcılığı görevini yürütmektedir.

AB Komisyonu’nun Bilim ve Araştırma’dan Sorumlu Üyesi Janez Potocnik’in Türkiye Ziyareti

Avrupa Komisyonu’nun Bilim ve Araştırma’dan Sorumlu Üyesi Sn. Janez Potocnik, TÜBİTAK’ın davetiyle 6-8 Eylül 2006 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Ziyaret çerçevesinde Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener, Komiser Potocnik ve heyetini kabul etmiştir. Görüşmede Dışişleri Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı ve TÜBİTAK yetkilileri hazır bulunmuşlardır.

Potocnik’in ziyareti sırasında 7 Eylül 2006 tarihinde Ankara’da TÜBİTAK-TOBB ortaklığında “Avrupa Teknoloji Platformları Konferansı”, 8 Eylül 2006 tarihinde de İstanbul’da TÜBİTAK-TÜSİAD ortaklığında “AB Yolunda Bilim ve Araştırma Konferansı” düzenlenmiştir. Her iki etkinliğe, kamu kurumları, üniversiteler, sanayi ve sivil toplum kuruluşlarından 700’e yakın yönetici ve uzman katılmıştır.

Potocnik ve heyeti ayrıca TÜBİTAK Gebze Yerleşkesi’nde araştırmacılarla bir araya gelmiş, Marmara Araştırma Merkezi enstitülerinden Gıda ve Enerji Enstitüleri’yle, Ulusal Metroloji Enstitüsü’nde incelemelerde bulunmuştur.

Komiser Potocnik'in ziyaretinde TÜBİTAK Başkan Vekili Prof. Dr. Nüket Yetiş ve heyeti Avrupa Komisyonu yetkilerine eşlik etmiştir.

Ziyaret sırasında ülkemizin muhtemel katılımda gündeme gelecek olan katılım payına ilişkin detaylar ve ülkemizin programdan yararlanmasında öne çıkan mali olmayan hususlar ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Müzakerelerin Teknik Düzeyde Yürütülmesi

7. ÇP ile ilgili mali konular Devlet Bakanı ve Başmüzakereci Sn. Ali Babacan'ın uhdesindedir. Mutabakat zaptı ise hükümetimizin sorumluluğundadır. Bu bağlamda 7.Çerçeve Programı'nın müzakereleri TÜBİTAK'ın koordinatörlüğünde Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ve Devlet Planlama Teşkilatı'yla eşgüdüm halinde yürütülmektedir.

AB Komisyonu'yla yürütülen 7.Çerçeve Programı müzakerelerinde, ülkemizin ödeyeceği katkı payında önemli bir indirim elde edilmiştir. Bu bağlamda, ülkemizin ödemesinin öngörüldüğü toplam katılım payı, AB Komisyonu'nun 6.ÇP yöntemleri ile belirleyeceği rakamın üçte biri mertebesine indirilmiştir. İndirim oranları ilk dört yıl için daha yüksektir. 7.ÇP için ilk dört yılda ödenecek toplam miktarın, 6.ÇP için dört yılda toplam olarak ödenen miktarın üçte ikisi mertebelerinde olması öngörülmektedir. Ayrıca ülkemizin programa katılımını artırmak üzere mali olmayan hususları içeren bir eylem planı hazırlanması üzerine hemfikir kalınmıştır.

İlk çerçevesi AB Komisyonu'nun Araştırmadan Sorumlu Üyesi Janez Potocnik'in TÜBİTAK'ın davetiyle Türkiye'ye yaptığı 7-8 Eylül 2006 tarihinde ziyarette oluşturulan Eylem Planı görüşmeleri 13 Aralık 2006 ve 5-6 Şubat 2007 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleştirilmiş, planın kapsamı netleştirilmiştir. Bu görüşmelere TÜBİTAK'ın yanısıra Başbakanlık, Dışişleri Bakanlığı, AB Daimi Temsilciliği, DPT ve AB Genel Sekreterliği yetkililerinin de katkılarıyla hazırlıklar yapılmış, ülkemiz açısından önem arzeden hususlar ele alınmış ve AB Komisyonu'na iletilmiştir. TÜBİTAK bu gibi çalışmalarının yanı sıra Sn.

Başmüzakereci'nin çalışmaları için ihtiyaç duyabileceği bilgilerin temini ve bu bilgilerin Sn. Başmüzakereci'nin görüşlerine arzı için de çalışmaktadır.

Diğer Bazı Çalışmalar

Yeni Destek Programları

TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi, Türk araştırmacıların AB Çerçeve Programları'na katılımını teşvik etmek amacıyla yürütmekte olduğu destek programlarına 7. Çerçeve Programı süresince de devam etmektedir. Destek programlarımız, araştırmacılarımızın ihtiyaçları göz önüne alınarak yenilenmiş ve sayısı artırılmıştır. Türk araştırmacıların 7.ÇP'ye katılımını desteklemek amacıyla oluşturulan yeni destek programlarımız: Konsorsiyum oluşturma amaçlı yurtdışı seyahat desteği, proje önerisi ön-değerlendirme destek programı, koordinatörlük özel ödülü programı, Türkiye'den çoklu ortaklık teşvik ödülü programı ve konsorsiyum anlaşması özel desteği programıdır.

Yayınlar

Ülkemiz kuruluşlarına AB 7. Çerçeve Programı'nda örnek olması ve onların katılımlarını artırmak amacıyla, AB 6. Çerçeve Programı'nda desteklenen projeler içerisinde yer alan başarılı kurum ve kuruluşlarımız, "Başarı Hikâyeleri" kitapçığında bir araya getirilmiştir. Kitapçıkta araştırmacılarımız proje fikrinin oluşumu, konsorsiyuma dâhil olma şekilleri, projenin yönetimi, karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların nasıl aşıldığı konusundaki tecrübelerini paylaşmaktadırlar. Bu deneyimlerin, ülkemiz kuruluşlarının Avrupa'daki kuruluşlarla işbirliği kurma süreçlerinde, ülkemiz kuruluşlarına cesaret verici bir unsur olacağı düşünülmektedir. Bu bilgiler elektronik ortamda www.fp7.org.tr adresinden paylaşılmaktadır.

Teknoloji Platformlarına Yönelik Faaliyetler

Avrupa Teknoloji Platformları (ATP), sanayinin liderliğinde seçilen teknoloji alanında ilgili tüm paydaşların (özel sektör, kamu ve düzenleyici kuruluşlar, araştırmacılar, finans kuruluşları ve sivil toplum temsilcileri, tüketiciler ve

kullanıcılar) ortak bir teknolojik vizyon oluşturmak amacı ile bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. Bu bağlamda Teknoloji Platformları'nın temel görevi; orta ve uzun vadeli Stratejik Araştırma Planı'nın ortaya konması ve bu programların uygulanabilmesi için gerekli olan etkin kamu-özel sektör ortaklığının kurulmasıdır. Avrupa Birliği Çerçeve Programları'nın ulusal koordinasyonundan sorumlu kuruluş olan TÜBİTAK'ın da faaliyetleri neticesinde, 17 Avrupa Teknoloji Platformu'nda yaklaşık 20 Türk kuruluşu yer almaktadır. Bu sayı her geçen gün artmaktadır. TÜBİTAK tarafından yeni başlatılan "İşbirliği Ağları Destekleme Programı (ISBAP) ve yine TÜBİTAK rehberliğinde başlatılan "Teknoloji Platformları"nın bu tür işbirliklerinin gelişmesinin hızlanacağını beklenmektedir.

"Ortak Olma Yöntemleri" Çalışması

Çerçeve Programları'nda uygun ortakların bulunması ve konsorsiyum oluşturulması, başarılı bir proje teklifine ve nihai bir projeye sahip olmanız için kilit niteliktedir. Ortak arama AB Çerçeve Programları'na yeni katılanlar için aşılması gereken en zor süreçlerden biridir. Ülkemiz araştırmacılarının bu konudaki ihtiyaçları dikkate alınarak 11 farklı yöntem haritası çıkartılmış ve araştırmacılarımızla paylaşılmaya başlanmıştır.

Çerçeve Programları'nda Uzmanlık Görevi

Avrupa Komisyonu'na sunulan ÇP proje önerilerinin değerlendirilmesi, bağımsız uzmanlar tarafından yapılmaktadır. Halen yurtdışında görev yapmakta olan araştırmacılarımız da dahil olmak üzere ülkemiz araştırmacılarının AB Çerçeve Programları'nın değerlendirme sürecinde görev almaları mümkündür. Avrupa Komisyonu tarafından yol ve konaklama masrafları karşılanan değerlendirici uzmanlar, değerlendirme sürecinde kendileriyle aynı alanda çalışan araştırmacılarla tanışma ve fikir alışverişinde bulunma imkânına sahip olurlar. Böylece diğer araştırmacılarla ortak proje fikirlerinin yaratılması veya varolan projelere ilgili alanlarda deneyimli ortaklarının bulunması da gerçekleşebilir. Ayrıca, ÇP'da uzmanlık görevi süresince, AB Çerçeve Programları'na sunulan projelerin değerlendirilirken geçtiği aşamalara aşinalık kazanmak ve proje yönetiminde karşılaşılabilecek problemlerle nasıl başa çıkılacağı konularında deneyim edinmek de

mümkündür. Komisyon değerlendirme süreçlerinde Türk hakemlerinin sayısının artırılması TÜBİTAK'ın amaçlarından birini oluşturmaktadır. Bu hedef doğrultusunda öncelikle bir bilgi dokümanı hazırlanmış ve araştırmacılarımıza farklı kanallar aracılığı ile sunulmuştur. Neticede, Komisyon veritabanlarında Türk araştırmacılarımızın uzmanlık başvuruları hızla artış göstermiştir.

KARAR

2006/203 AB Çerçeve Programları Ulusal İrtibat Kuruluşunun Görevlendirilmesi

Türkiye'nin 7. Çerçeve Programı ve EURATOM'a muhtemel katılımı halinde, 6. Çerçeve Programı'nın ülkemizdeki koordinasyonunu üstlenen TÜBİTAK'ın AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Kuruluşu olarak görevlendirilmesine, Ulusal İrtibat Noktaları, Program Delege ve Uzmanlarının TÜBİTAK Başkanlığı'nca görevlendirilmesine karar verilmiştir.

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- 2005/203 AB Çerçeve Programlarına Katılım
- 2001/1 Avrupa Birliği Altıncı Çerçeve Programı'na Katılım
- 2000/2 Avrupa Birliği Programlarına Katılım

DAHA ÖNCE GELİŞME RAPORLANAN TOPLANTI

- -

SORUMLU KURULUŞLAR

- TÜBİTAK

İLGİLİ KURULUŞLAR

- Dışişleri Bakanlığı
- Maliye Bakanlığı
- Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
- Devlet Planlama Teşkilatı

GELİŞME

. Bu kararla ilgili gelişmeler 2005/203 nolu karara ilişkin gelişmelerde sunulmaktadır.

EK

- -

Ek Kararlar

KARAR

2005/5 Ulusal Kamu Araştırma Programları Hazırlık Çalışmaları

Kamu kuruluşlarımızın Ar-Ge'ye dayalı ihtiyaçlarının karşılanması ve toplumsal düzeyde Ar-Ge talebi oluşturmak için, ihtiyaçlara bağlı araştırma programlarını oluşturmalarına; bu programların zaman, maliyet ve içeriklerini detaylandırarak en geç 30 Mayıs 2005 tarihine kadar TÜBİTAK'a göndermelerine karar verilmiştir.

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- -

SORUMLU KURULUŞLAR

- TÜBİTAK
- İlgili Kamu Kuruluşları

İLGİLİ KURULUŞLAR

- TARAL Kapsamındaki Kuruluşlar

GELİŞME

Kamu Araştırma Programlarının Hazırlanması Çalışmaları:

BTYK toplantısı kararı gereği kamu kuruluşlarının hazırlamaları gereken araştırma programlarının oluşturulmasında TÜBİTAK kolaylaştırıcı görevi üstlenmiş, bu anlamda bakanlıklar başta olmak üzere birçok kamu kuruluşu ile araştırma programları oluşturulmuştur.

Kabul Edilen Programlar:

Kamu Araştırma Programlarının hazırlanması amacıyla öncelikle Ulusal Savunma ve Uzay Araştırma Programları hazırlanmıştır. Daha sonrasında ilk olarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile bir çalışma yapılmıştır. 14-16 Nisan 2005 tarihleri arasında TÜBİTAK - TÜSSİDE'de, Bakanlık uzmanları, akademisyenler, özel sektör temsilcileri ve ilgili diğer kamu uzmanlarından 108 kişinin katıldığı bir ortak akıl toplantısı düzenlenmiştir. Buradan çıkan sonuçlara göre Bakanlık, üniversiteler, özel sektör ve TÜBİTAK Başkanlık ve enstitüleri uzmanlarından oluşan 20 kişilik odak grup tarafından gerçekleştirilen 2 tam günlük çalışma sonucunda, "Ulusal Kamu Tarım Araştırma Programı" hazırlanmıştır. Hazırlanan program 12. BTYK Toplantısı'na sunulurken kabul edilmiştir.

Sağlık Bakanlığı ile "Ulusal Kamu Sağlık Araştırma Programı" hazırlamaya yönelik olarak Bakanlık uzmanları, üniversiteler, ilgili özel sektör uzmanları ve diğer ilgili paydaşlardan 106 kişinin katılımı ile TÜBİTAK - TÜSSİDE'de 12-14 Mayıs 2005 tarihlerinde ortak akıl toplantısı yapılmıştır. Toplantı sonucunda elde edilen verilere göre; Bakanlık, üniversiteler, özel sektör ve TÜBİTAK Başkanlık ve enstitüleri uzmanlarından oluşan odak grup tarafından araştırma programı hazırlanmıştır. Hazırlanan program 12. BTYK Toplantısı'na sunulurken kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, karar kapsamında "Enerji ve Tabii Kaynaklar Kamu Araştırma Programı"nı kendi bünyesinde hazırlayarak TÜBİTAK'a iletmiştir. Hazırlanan program 12. BTYK toplantısına sunulurken kabul edilmiştir.

Çevre ve Orman Bakanlığı ile "Ulusal Kamu Çevre ve Ormancılık Araştırma Programı"nı hazırlamak için 18-20 Aralık 2005 tarihlerinde TÜBİTAK - TÜSSİDE'de Bakanlık mensupları, ilgili üniversiteler, TÜBİTAK Başkanlık ve enstitüleri, sanayi kesimi ve sivil toplum kuruluşlarından 120 kişinin katılımı ile ortak akıl toplantısı yapılmıştır. İlgili tüm kesim uzmanlarından oluşturulan 25 kişilik odak grup, ortak akıl toplantısı çıktılarına göre araştırma programına son şeklini vermiştir. Hazırlanan program 14. BTYK Toplantısı'na sunulurken kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığı ile 4-6 Ocak 2006 tarihlerinde TÜBİTAK - TÜSSİDE'de Bakanlık mensupları, ilgili üniversiteler, TÜBİTAK Başkanlık ve enstitüleri ve adalet konusuna paydaş diğer kuruluş temsilcilerinden 110 kişinin katılımı ile ortak akıl toplantısı yapılmıştır. Bu toplantı sonucuna göre, adalet ve hukuk alanlarında yapılacak çalışmalara yönelik "Türkiye Hukuk Kamu Araştırma Programı"

oluşturulmuş ve hazırlanan program 14. BTYK Toplantısı'nda kabul edilmiştir.

Emniyet Genel Müdürlüğü ile 1-3 Mart 2006 tarihlerinde TÜBİTAK - TÜSSİDE'de Emniyet Genel Müdürlüğü mensupları, ilgili üniversiteler, TÜBİTAK Başkanlık ve enstitüleri, sanayi kesimi ve diğer paydaş kuruluş temsilcilerinden 130 kişinin katılımıyla, aynı kapsamda bir ortak akıl toplantısı düzenlenmiştir. Bu toplantı sonucunda emniyet ve iç güvenlik konularında araştırma alanları ve projeler belirlenmiştir. Ortak akıl toplantısını takiben oluşturulan 30 kişilik odak grup, 21 Nisan 2006 tarihinde "Ulusal Emniyet ve İç Güvenlik Kamu Araştırma Programı"na son şeklini vermiş ve hazırlanan program 14. BTYK Toplantısı'nda kabul edilmiştir.

Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü ile "Ulusal Aile ve Sosyal Araştırmalar Kamu Araştırma Programı"ni oluşturmaya yönelik olarak 26-28 Nisan 2006 tarihlerinde TÜBİTAK - TÜSSİDE'de bir ortak akıl toplantısı gerçekleştirilmiştir. Açılışını Devlet Bakanı Sayın Nimet Çubukçu'nun yaptığı ve kamu, üniversiteler, TÜBİTAK Başkanlık ve enstitüleri, özel kuruluşlar ile sivil toplum örgütleri ve meslek kuruluşlarından 88 uzmanın katılımı ile program oluşturulmuştur. Hazırlanan program 14. BTYK Toplantısı'na sunularak kabul edilmiştir.

Ulaştırma Bakanlığı ile "Ulusal Ulaştırma Kamu Araştırma Programı" oluşturmak amacıyla TÜBİTAK - TÜSSİDE'de 28-30 Nisan 2006 tarihlerinde ortak akıl toplantısı düzenlenmiştir. Açılışını Ulaştırma Bakanı Sayın Binali Yıldırım'ın yaptığı toplantıya Bakanlık mensupları, ilgili üniversiteler, TÜBİTAK Başkanlık ve enstitüleri, sanayi kesimi ve diğer paydaş kuruluş temsilcilerinden 132 kişi katılmıştır. Ortak akıl toplantısı sonucu oluşan öneriler TÜBİTAK ve Bakanlık uzmanlarınca gözden geçirilerek araştırma programına son şekli verilmiştir. Hazırlanan program 14. BTYK Toplantısı'na sunularak kabul edilmiştir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü ile "Ulusal Vakıflar Kamu Araştırma Programı"nın belirlenmesi amacıyla TÜBİTAK - TÜSSİDE'de 15-17 Haziran 2006 tarihlerinde Genel Müdürlük yetkilileri, ilgili üniversiteler, TÜBİTAK Başkanlık ve enstitüleri ve diğer paydaş kuruluş temsilcilerinden 60 kişinin katılımıyla ortak akıl toplantısı düzenlenmiştir. Ortak akıl toplantısı sonucu oluşan öneriler TÜBİTAK ve Genel Müdürlük uzmanlarınca gözden geçirilerek araştırma programına son şekli verilmiştir. Hazırlanan program 14. BTYK Toplantısı'na sunularak kabul edilmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile "Ulusal Çalışma ve Sosyal Politikalar Kamu Araştırma Programı"ni oluşturmaya yönelik olarak 29 Haziran – 1 Temmuz 2006 tarihlerinde TÜBİTAK - TÜSSİDE'de Bakanlık mensupları, ilgili üniversiteler, TÜBİTAK Başkanlık ve enstitüleri, sanayi kesimi ve çalışma, sosyal güvenlik konusuna paydaş diğer kuruluş temsilcilerinden 128 kişinin katılımı ile ortak akıl toplantısı gerçekleştirilmiştir. Açılışını Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Murat Başesgioğlu'nun yaptığı toplantı sonucunda ortaya çıkan proje önerileri, Bakanlık ve TÜBİTAK uzmanlarınca gözden geçirilerek, araştırma programı haline dönüştürülmüştür. Hazırlanan program 14. BTYK Toplantısı'na sunularak kabul edilmiştir.

Yeni Hazırlanan ve Önerilen Programlar:

Kamu kurumlarına yönelik Kamu Araştırma Programlarının hazırlanmasına ilişkin çalışmalar kapsamında Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ve TÜBİTAK işbirliğiyle 7-9 Aralık 2006 tarihlerinde TÜBİTAK Gebze yerleşkesindeki TÜSSİDE'de ortak akıl toplantısı düzenlenmiştir. Açılışını Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürü Sayın Mustafa Döner'in yaptığı toplantıya kamu kurumları, üniversiteler, özel kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve meslek kuruluşları uzmanlarından 106 kişi katılmıştır. Ortaya çıkan proje önerilerinin Genel Müdürlük ve TÜBİTAK uzmanlarınca gözden geçirilmesi sonucu ortaya çıkan Ulusal Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Kamu Araştırma Programı BTYK'nın bu toplantısında karara sunulmaktadır.

Kamu kurumlarına yönelik Kamu Araştırma Programlarının hazırlanmasına ilişkin çalışmalar kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığı ve TÜBİTAK işbirliğiyle 30 Kasım-2 Aralık 2006 tarihleri arasında TÜBİTAK TÜSSİDE'de ortak akıl toplantısı düzenlenmiştir. Açılışını Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı Sayın Mustafa İsen' in yaptığı toplantıya kamu kurumları, üniversiteler, özel kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve meslek kuruluşlarından 100 civarında uzman katılmıştır. Hazırlanan program BTYK'nın bu toplantısında karara sunulmaktadır.

31 Aralık 2006 tarihi itibarıyla kamu kurumları tarafından hazırlanan araştırma programlarının detayları Tablo 1'de verilmektedir.

Bu dönem içinde gerçekleştirilen ortak akıl toplantılarında Frascati Kılavuzu anlatılarak Ar-Ge konusunda kurumlarımız arasında dil ve kavram birliği oluşturulması amaçlanmıştır.

Tablo 1. 31 Aralık 2006 İtibariyle Hazırlanan Araştırma Programları

Kurum	Program	Toplantı Tarihi	Katılımcı Sayısı	Onay Durumu
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Ulusal Kamu Tarım Araştırma Programı	14-16 Nisan 2005	108	12. BTYK
Sağlık Bakanlığı	Ulusal Kamu Sağlık Araştırma Programı	12-14 Mayıs 2005	106	12. BTYK
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Enerji ve Tabii Kaynaklar Kamu Araştırma Programı	-	-	12. BTYK
Çevre ve Orman Bakanlığı	Ulusal Kamu Çevre ve Ormanlık Araştırma Programı	18-20 Aralık 2005	120	14. BTYK
Adalet Bakanlığı	Türkiye Hukuk Kamu Araştırma Programı	4-6 Ocak 2006	110	14. BTYK
Emniyet Genel Müdürlüğü	Ulusal Emniyet ve İç Güvenlik Kamu Araştırma Programı	1-3 Mart 2006	130	14. BTYK
Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü	Ulusal Aile ve Sosyal Araştırmalar Kamu Araştırma Programı	26-28 Nisan 2006	88	14. BTYK
Ulaştırma Bakanlığı	Ulusal Ulaştırma Kamu Araştırma Programı	28-30 Nisan 2006	132	14. BTYK
Vakıflar Genel Müdürlüğü	Ulusal Vakıflar Kamu Araştırma Programı	15-17 Haziran 2006	60	14. BTYK
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Ulusal Çalışma ve Sosyal Politikalar Kamu Araştırma Programı	29 Haziran – 1 Temmuz 2006	128	14. BTYK
Kültür ve Turizm Bakanlığı	Ulusal Kültür ve Turizm Kamu Araştırma Programı	30 Kasım-2 Aralık 2006	100	15. BTYK (onay için)
Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü	Ulusal Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Kamu Araştırma Programı	7-8-9 Aralık 2006	106	15. BTYK (onay için)

Hazırlanan araştırma programları, bakanlıklar ve ilgili genel müdürlüklerce Ar-Ge çalışmalarında proje yürütücüsü rolü alabilmesi muhtemel üniversite, kamu Ar-Ge birimleri ve özel sektör kuruluşlarına iletilecektir. ilgili kamu ve özel sektör kuruluşlarına iletilecektir. Ayrıca ilgili kamu kuruluşların ve TÜBİTAK'ın web sayfasında araştırma programlarına ait bilgiler yayınlanmaktadır. Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının talebi halinde TÜBİTAK uzmanları ortak akıl toplantılarındaki kolaylaştırıcılık görevini sürdürecektir.

Bu çalıştaylar gerek Ar-Ge kavramlarının yaygınlaştırılması, gerekse ülkemizdeki mevcut Ar-Ge politikaları ve destekleri konusunda kamu kuruluşlarımızı bilgilendirme açısından büyük yararlar getirmektedir. Kuruluş temsilcilerimiz kurumlarının güçlü ve zayıf yönlerini irdelemekte, Ar-Ge ile çözülebilecek ihtiyaçlarını bu tartışmalar sonucunda belirlemekte ve üniversite ve sanayi ile etkileşimde bulunarak çözümler geliştirmektedir. Bu açıdan çalıştaylar aynı zamanda ülkemizdeki farklı tarafların işbirliği yapmalarına da katkı sağlamaktadır.

Tanıtım Çalışmaları:

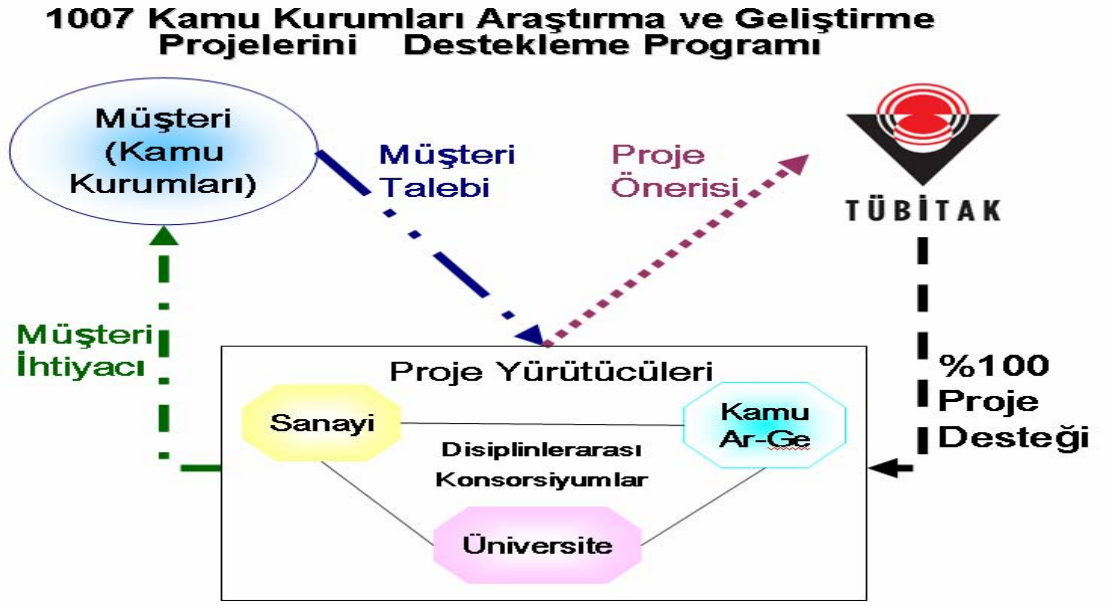
İlk proje çağrıları Mart 2005 tarihinde yapılan TÜBİTAK Kamu Kurumları Araştırma Projelerini Destekleme Programı gerek başvuru koşulları, gerekse projelerin içeriği itibariyle Türkiye için yeni bir programdır. Gelen talepler doğrultusunda ve programın daha iyi anlaşılması amacıyla özel kuruluşlar, üniversiteler ve kamu kuruluşlarla bilgilendirme toplantıları düzenlenmekte ve programın tanıtımı yapılmaktadır. Sağlık Bakanlığı ve tıbbi cihaz üreticileri meslek örgütlerinin ortak düzenlediği toplantıda program tanıtılmıştır. Özel sektör firma temsilcilerinin programı tanıma amacıyla ziyaretleri ile karşılıklı toplantılar yapılmıştır. Mevcut ortak akıl toplantılarının sürekliliğini sağlamak ve programa uygun ve içerikli proje başvuru sayısını arttırmak amacıyla önümüzdeki günlerde ortak akıl toplantısı yapılmış kamu kuruluşları ile odak toplantıları yapılması planlanmaktadır. Ayrıca sanayi ve ticaret odalarıyla temas kurularak üniversite, kamu, sanayi etkileşimiyle oluşturulacak proje önerilerine destek toplantıları planlanmaktadır.

Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini Destekleme Programı:

10 Mart 2005 tarihinde yapılan 11. Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Toplantısında (BTYK), kamu kuruluşlarımızın Ar-Ge'ye dayalı ihtiyaçlarının karşılanması ve toplumsal düzeyde Ar-Ge talebi oluşturmak için, ihtiyaçlara bağlı araştırma programlarını oluşturmaları yönünde karar alınmıştır. Program kapsamında kamu kuruluşları Ar-Ge ile çözülebilecek sorunlarını veya giderilebilecek

ihtiyaçlarını üniversiteler, kamu araştırma birimleri veya özel kuruluşlarla projelendirerek TÜBİTAK'a sunmaktadırlar. Kimin yürütücü olacağı ve projenin hazırlanmasında hangi konuların ele alınacağı kararları tamamen Müşteri Kamu Kurumunun yetkisindedir. Bu süreçte TÜBİTAK'ın herhangi bir yetki, sorumluluk ve tercihi yoktur. TÜBİTAK'ın sorumluluk ve yetkisi: önerilen projelerin değerlendirilmesi sürecinde başlar. Desteklenmesi ve proje ömrü boyunca proje performansının izlenmesi ile devam eder. Proje sonuçlandıktan sonra Müşteri tarafından taahhüt edilen Proje Sonuçları Uygulama Planının hayata geçirilmesi ile TÜBİTAK yetki ve sorumluluğu sonlanır. TÜBİTAK bu yeni destek mekanizmasının daha etkin işleyebilmesi amacıyla yönelik Kamu Araştırmaları Grubu'nu (KAMAG) oluşturmuştur. Programa ilişkin özel yönetmelik, idari ve mali esaslar, sözleşme, başvuru formu ve değerlendirme kriterleri belirlenmiştir. (www.tubitak.gov.tr/kamu)

Programın İşleyişi

Program kapsamında 20 Şubat 2007 tarihi itibarıyla kamu kuruluşlarından 210 proje önerisi yapılmış, bu projelerden 192 tanesi değerlendirilerek 56 tanesinin desteklenmesine karar verilmiştir. 25 projenin ise revizyonuna karar verilmiştir. Ayrıca 18 proje değerlendirme aşamasındadır. 111 proje gerek format ve gerekse içerik olarak yeterli olmadıklarından, reddedilmiş ya da geri çekilmiştir. Proje ve alt proje sayılarının yürütücü kurumlara göre dağılımı Tablo 2'de, bütçeleri ise Tablo 3'te verilmektedir. Kamu Araştırmaları Grubu'na (KAMAG) önerilen projelerin genel durumu Tablo 4'te verilmektedir. Ayrıca KAMAG'da yürürlükte olan projelerin bütçesi Ek'te verilmiştir.

Tablo 2. Proje ve Alt Proje Sayılarının Yürütücü Kurumlara Göre Dağılımı

Yürütücü Kurum	Yürürlükte				Revizyon				Yeni Önerilen		Toplam			
	Ana Proje	%	Alt Proje	%	Ana Proje	%	Alt Proje	%	Ana Proje	%	Ana Proje	%	Alt Proje	%
Üniversite	20	36%	48	35%	11	44%	16	48%	4	22%	35	35%	68	36%
Kamu Kur.	24	43%	68	50%	5	20%	7	21%	13	72%	42	42%	88	47%
TÜBİTAK Enst.	12	21%	17	13%	8	32%	8	24%	1	6%	21	21%	26	14%
Özel Kuruluş	-	-	3	2%	1	4%	2	6%	0	0%	1	1%	5	3%
Toplam	56	100%	124	100%	25	100%	33	100%	18	100%	99	100%	187	100%

Tablo 3. Yürütücü Kurumlara Göre Proje Bütçelerinin Dağılımı

Yürütücü Kurum	Yürürlükte		Revizyon		Yeni Önerilen		Toplam	
	Bütçe	%	Bütçe	%	Bütçe	%	Bütçe	%
Üniversite	37,6	27%	23,9	27%	11,3	13%	72,8	23%
Kamu Kur.	40,6	29%	22,3	26%	62,1	70%	12	39%
TÜBİTAK Enst.	61,8	44%	37,6	43%	15,4	17%	114,8	36%
Özel Kuruluş	0,9	1%	3,4	4%	0	0%	4,3	1%
Toplam	140,9	100%	87,2	100%	88,8	100%	316,9	100%

Tablo 4. KAMAG Projeleri Genel Durumu

	2005		2006		2007*		Toplam	
	SAYI	BÜTÇE (milyon YTL)	SAYI	BÜTÇE (milyon YTL)	SAYI	BÜTÇE (milyon YTL)	SAYI	BÜTÇE (milyon YTL)
Önerilen Projeler	132	-	69	-	9	-	210	527.8
Değerlendirilen Projeler	-	-	-	-	-	-	192	439.0
Yürürlükte Olan Projeler	7	24.2	42	54.7	7	12.4	56	140.9
Revizyondaki Projeler	-	-	-	-	25	87.2	25	87.2
Reddedilen Projeler	65	114.2	21	23.8	-	-	86	138.0
Geri Çekilen Projeler	9	4.2	4	15.9	12	52.8	25	72.9
Henüz Değerlendirilmemiş Olan Projeler	-	-	-	-	18	88.8	18	88.8

EK KARAR

BTYK'nın 2005/5 nolu kararı gereği, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve program ayrıntıları <http://www.tubitak.gov.tr/kamu/kamu> adresinde bulunan;

- Ulusal Kültür ve Turizm Kamu Araştırma Programı
- Ulusal Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Kamu Araştırma Programı'nın

onaylanmasına ve uygulamaya geçilmesine karar verilmiştir.

EK

- Ek-1: Kamu Araştırmaları Grubu (KAMAG) Tarafından Desteklenen Projeler

2005/5 Ek-1: Kamu Araştımları Grubu (KAMAG) Tarafından Desteklenen Projeler

Sayı	Proje Adı	Yürütücü Adı	Müşteri Kuruluş	Yürütücü Kuruluş
1	Düşük Masraflı Arıtma Teknolojilerinin Türkiye Şartlarına Göre Geliştirilmesi ve Marmara Bölgesi İçin Örnek Uygulama	Dr.Selma Ayaz	Çevre ve Orman Bakanlığı	Tübitak Marmara Araştırma Merkezi (MAM)
2	Endüstriyel Tesis Emisyonlarını Bilgisayar Destekli Raporlandırma ve Değerlendirme Otomasyonu	Dr.Bilgin Hilmioğlu	Çevre ve Orman Bakanlığı	TÜBİTAK MAM
3	Bazı Doğal Bitkilerin Kültüre Alınması, Yeni Tür ve Çeşitlerin Süs Bitkileri Sektörüne KazandırılmasıBazı Doğal Bitkilerin Kültüre Alınması, Yeni Tür ve Çeşitlerin Süs Bitkileri Sektörüne Kazandırılması	Erdal Kaya	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Atatürk Bah. Kült. Mrkz. Araş. Enst.
4	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kompost Tesislerinde Üretilen Kompostun Bitki Yetiştiriciliğinde ve Çim Sahalarda Gübre Olarak Kullanılabilirliğinin Araştırılması	Prof. Dr. İsmail Çakmak	İstanbul Büyük Şehir Belediyesi	Sabancı Ü. Mühendislik ve Doğa Bilimleri F.
5	Gölbaşı Gölleri Sulak Alan Ekosistemi Yönetim Planı	Yrd. Doç. Dr.Mehmet Gürbüz	Çevre ve Orman Bakanlığı	Kahramanmaraş Sütçü İmam Ü. Fen-Edeb. F.
6	Evsel Atıkların Birlikte Arıtımı Yoluyla Yenilenebilir Enerji (Biyometan) Geri Kazanım Teknolojilerinin Araştırılması	Prof. Dr. İzzet Öztürk	Çevre ve Orman Bakanlığı	İstanbul Teknik Ü. İnşaat F. Çevre Mühendisliği B.
7	Meteoroloji/Oşinografi Mükemmeliyet Ağı (MOMA) Pilot Projesi: Uydu ve Yer Gözlem, Veri Asimilasyonu, Öngörü, Erken Uyarı Sistemleri ve Kullanıcı Hizmetleri'nin Geliştirilmesi	Prof. Dr. Emin Özsoy	Çevre ve Orman Bakanlığı	ODTÜ İçel-Erdemli Deniz Bilimleri Enstitüsü
8	Toprak Kirliliği Ve Kirlenmiş Sahalar İle İlgili Ulusal Program Hazırlanması Projesi	Prof. Dr. Kahraman Ünlü	Çevre ve Orman Bakanlığı	ODTÜ Mühendislik F. Çevre Mühendisliği B.
9	Lucilia Sericata'nın larvaları ile Zor İyileşen Yaraların Tedavisi	Prof. Dr. Turgut İpek	Sağlık Bakanlığı	İstanbul Ü. Cerrahpaşaa Tıp F. Cerrahi Tıp Bilimleri B. Genel Cerrahi ABD.
10	Gerı Dönüşümlü Plastik Atıkların Granül Ürüne Dönüştürülmesi ve Gerı Dönüştürülemeyen Diğer Atıkların Çimento Fabrikalarında Ek Yakıt Olarak Kullanılabilirliğinin Araştırılması	Şenol Yıldız	İstanbul Büyük Şehir Belediyesi	İSTAÇ A.Ş.
11	RNA "Splicing" Hatalarının Neden Olduğu Kalıtsal hastalıklarda İlaç Araştırma-Geliştirme Çalışmaları	Prof. Dr. Hayat Erdem Yurter	Sağlık Bakanlığı	Hacettepe Ü. TIP F. Temel Tıp Bilimleri B. Tıbbi Biyoloji ABD.
12	Çevre ve Orman Bakanlığına Bağlı Çevre Referans Laboratuvarlarını Yeterliliği için Genel Şartlar	İşıl Ataçoğlu	Çevre ve Orman Bakanlığı	TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi (MAM)
13	Hepatit B Enfeksiyonunun Tanısında Kullanılacak Yöntemlerin Geliştirilmesi ve Tedavisinde Kullanılacak Proteinlerin Üretilmesi	Doç. Dr. Aynur Başalp	Sağlık Bakanlığı	TÜBİTAK GMBAE
14	Ulusal Mera Islah Ve Amenajman Projesi	Arife Avağ	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü
15	Rize İl Genelinde Afet Bilgi Ve Meteorolojik Erken Uyarı Sistemi İle İl Merkezinde Kent Bilgi Sistemi Kurulması Projesi	Prof. Dr.Muhammed Şahin	Rize Valiliği	İstanbul Teknik Ü. İnşaat F. Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği B.
16	Stratejik Yönetim Sistemi - Model ve Yazılım	Şaban Küçük	T.C. Maliye Bakanlığı	Maliye Gümrük Bakanlığı

Kamu Araştımları Grubu (KAMAG) Tarafından Desteklenen Projeler (Devamı-1)

Sayı	Proje Adı	Yürütücü Adı	Müşteri Kuruluş	Yürütücü Kuruluş
17	Türkiye Üzerinde Troposferik ve Stratosferik Ozon/UV-B'deki Değişim Gözlenmesi ve Sonuçlarının Analizi	Bülent Aksoy	Çevre Ve Orman Bakanlığı Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü	Çevre Ve Orman Bakanlığı Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü
18	Trafik Kazalarının Azaltılması ve Önlenmesi Amacıyla Coğrafi Bilgi Teknolojilerinden Yararlanılması	T. Savaş Yücel	Emniyet Genel Müdürlüğü	Eskişehir İl Emniyet Müdürlüğü
19	Ağır Metal ve Hidrokarbonlarla Kirlenmiş Tarımsal Alan ve Suların Bitki, Alg ve Mikroorganizmalar Kullanılarak İyileştirilmesinin Araştırılması	Prof. Dr. Abdülrezzak Memon	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	TÜBİTAK GMBAE
20	Ülkesel Patates Tohumluk Üretim Sisteminin Geliştirilmesi	Hüseyin Onaran	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Patates Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
21	Buğdayda Önemli Zarar Yapan Tahıl Kıst Nematodu ile Kök Lezyon Nematodları ve Mücadele Olanakları Üzerinde Araştırmalara	Prof. Dr. Halil Elekçioğlu	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Çukurova Ü. Ziraat F. Bitki Koruma B.
22	Su Ürünleri Yetiştiricilik İşletmelerinin Denizel Ekosisteme Olan Etkilerinin Belirlenmesi	Doç. Dr. Fatma Telli Karakoç	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	TÜBİTAK MAM
23	Turunçgil Genetik Kaynakların Toplanması, Karakterizasyonu, Muhafazası ve Değerlendirilmesi	Doç. Dr.Şahin Anıl	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü
24	Kışlık Ekmeklik Buğday'da Sarı Pas Hastalığına Dayanıklılık İçin Moleküler Markörlerin Geliştirilmesi	Dr. Ahu Altinkut Uncuoğlu	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	TÜBİTAK GMBAE
25	Ülkesel Canavarotu (Orobanche spp.) Projesi	Dr. Eda Orel Aksoy	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Adana Zirai Mücadele Araştırma Enst.
26	Orta Anadolu ve Geçit Bölgeleri İçin Yüksek Protein ve Mikro Element İçeriğine Sahip Kışlık Yeşil Mercimek Çeşitlerinin Geliştirilmesi	Abdulkadir Aydoğan	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enst. Müdürlüğü
27	Balya Silajı Üretim Tekniğinin Geliştirilmesi	Dr. Sema Yaman	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Lalahan Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsü
28	Maltlık Kalitesi Yüksek Yeni Arpa (Hordeum Vulgare L.) Çeşitlerinin Geliştirilmesi	Dr. Taner Akar	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Tarla bitkileri merkez araştırma enst. Müdürlüğü
29	Türkiye'de Tarımsal Ekolojik Bölgelerin ve Ürünlerin Potansiyel Uygunluk Alanlarının Belirlenmesi	Meral Peşkircioğlu	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enst. Müdürlüğü
30	Ülkemizde Ekonomik Öneme Sahip Bazı Meyve Türleri İle Asma Gen Kaynaklarının High-throughput Moleküler Yöntemlerle Tanımlanması	Dr. Ali Ergül	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Ankara Ü. Biyoteknoloji Enstitüsü
31	Merkezi Gerçek Zamanlı Nehir İzleme ve Kirlilik Kontrol Sistemi	Yrd. Doç. Dr. Ziya Telatar	Çevre ve Orman Bakanlığı	Ankara Ü. Fen F. Elektronik Müh. B.
32	Türkiyedeki Enerji Barajlarında Sedimentasyon Problemlerinin Hidroelektrik Enerji Planlamasına Etkileri	Dr. Mehmet Ali Kökpınar	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ)	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ)
33	Kuzey Batı Anadolunun Derin Kabuk Yapısının Jeofizik Yöntemlerle Araştırılması Ve Bölgenin Depremselliği Açısından Yorumlanması	Yrd. Doç. Dr. Emin Uğur Ulugergeri	MTA	Ankara Ü. Fen F. Jeofizik Mühendisliği B.
34	Linyitlerimizin Sallantılı Masa,MGS ve Flotasyon Yöntemiyle Zenginleştirilmesi,Temiz Yakıt Üretimi	Ayşe Erdem	MTA	MTA

Kamu Araştımları Grubu (KAMAG) Tarafından Desteklenen Projeler (Devamı-2)

Sayı	Proje Adı	Yürütücü Adı	Müşteri Kuruluş	Yürütücü Kuruluş
35	Türkiye Bentonitlerinden Teknolojik Ürünlerin Elde Edilmesi	Dr. Hayrettin Yüzer	MTA	TÜBİTAK MAM
36	Ulusal CORS (Sürekli Gözlem Yapan GPS İstasyonu) Sisteminin Kurulması (Ulusal DATUM Dönüşümü)	Prof. Dr. Kamil Eren	Tapu Ve Kadastro Genel Müdürlüğü	Istanbul Kültür Ü. Müh. ve Mimarlık F.
37	Mekanistik-Ampirik Yol Üstyapı Tasarımında Esneklik Modülünün Şartnamelere Uyarlanması	A. Gürkan Güngör	Karayolları Genel Müdürlüğü	Karayolları Genel Müdürlüğü
38	Türkiye'nin Deprem Riski Yüksek Jeo-Stratejik -Ancak Tektonik Rejimleri Farklı- Bölgelerinde Deprem Davranışının Çok Disiplinli Yaklaşımlarla Araştırılması	Doç. Dr. Sedat İnan	Bayındırlık Ve İskan Bakanlığı	TÜBİTAK MAM
39	Bitümlü Sıcak Karışım Aşınma Tabakası İçin Performansı Yüksek Karışımların Belirlenmesi	Fatma Orhan	Karayolları Genel Müdürlüğü	Karayolları Genel Müdürlüğü
40	Ulusal Kuvvetli Yer Hareketi Şebekesi Veri Tabanının Uluslararası Ölçütlere Göre Derlenmesi	Yrd. Doç. Dr. Sinan Akkar	Bayındırlık Ve İskan Bakanlığı	ODTÜ Mühendislik F. İnşaat Mühendisliği B.
41	Enerji, Verimliliğini Arttırmak Üzere Termik Santral Atık Isılarının Fayadaya Dönüştürme Yöntemlerinin Araştırılması, Geliştirilmesi ve Binalarda Isıtma Uygulaması	Dr. Cengiz Güngör	Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğü (EİEİ)	TÜBİTAK MAM
42	Açık Anahtar Altyapı Konusunda Araştırma, Geliştirme ve Uygulamalar	Prof. Dr. Ersan Akyıldız	Telekomünikasyon Kurumu	ODTÜ Fen-Edebiyat F. Matematik B.
43	Yakıt Pili Mikro Kojenerasyon Sistemi	Doç. Dr. Fehmi Akgün	Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğü (EİEİ)	TÜBİTAK MAM
44	Türkiye Elektrik Sisteminde Güç Kalitesine Etki Eden Değişkenleri ve Güç Akışını İzleme, Problemlerin Tespiti, Değerlendirilmesi ve Karşı Önlemlerin Hayata Geçirilmesi	Prof. Dr. Muammer Ermiş	TEİAŞ	ODTU Mühendislik F. Elektrik-Elektronik Mühendisliği B.
45	Akıllı Kart Tabanlı Güvenli Sosyal Güvenlik Sisteminin Geliştirimi	Oktay Adalier	Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü	TÜBİTAK-UEKAE
46	DSİ Su Veritabanı Projesi - DSİ/SVT	Ahmet Çivi	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ)	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ)
47	Ulaştırma Sektöründe Sera Gazı Azaltımı	Prof. Dr. Cem Soruşbay	Ulaştırma Bakanlığı	Istanbul Teknik Ü. Makine F.
48	Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsünde Geliştirilen Yumurtacı Hatların Islahı , Çeşitli Verim Özelliklerinin Tespiti ve Türkiye Tavukçuluğuna Entegrasyonu.	Cengizhan Mızrak	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü
49	Türkiye'nin Ab'ne Uyum Sürecinde Olası Gelişmelerin Önemli Tarım Ürünleri Üzerine Ekonomik Etkilerinin Analizi	Doç. Dr. İlkay Dellal	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Tarımsal Ekonomi Araştırma Enst.
50	Denizli İli Suç Haritası ve Suç Analiz Modeli	Prof. Dr. İnan Özer	Emniyet Genel Müdürlüğü	Pamukkale Ü. İktisadi ve İdari Bilimler F.
51	Türkiye İçin İklim Değişikliği Senaryoları	Prof. Dr. H. Nüzhet Dalfes	Çevre ve Orman Bakanlığı Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü	Istanbul Teknik Ü. Bilişim Enstitüsü
52	Hidro Elektrik Santralleri İçin Kontrol Kumanda, Ölçme ve Koruma Sistemi Tasarımı	Abdullah Nadar	TEMSAN A.Ş	TÜBİTAK-UZAY

Kamu Araştımları Grubu (KAMAG) Tarafından Desteklenen Projeler (Devamı-3)

Sayı	Proje Adı	Yürütücü Adı	Müşteri Kuruluş	Yürütücü Kuruluş
53	MEB-Okullar İçin Gelir ve Gider Yönetim Bilgi Sistemi	Prof. Dr. Ömer Esensoy	Milli Eğitim Bakanlığı	Hacettepe Ü. Fen F. İstatistik B.
54	Şehir Alt Yapısında Sürdürülebilirlik İçin Çimento Esaslı Eko-Sünek Kompozitlerin Üretilmesi	Naci Yılmaz	Istanbul Büyük Şehir Belediyesi	İSTON San. ve Tic. A.Ş.
55	Kompozit Fren Papucunun Yerli Yapılabilirlik Araştırması	Sinan Onuk	Tülomsaş Genel Müdürlüğü	TÜLOMSAŞ Genel Müdürlüğü
56	TÜVASAŞ Yolcu Vagonu Tip Onayı Testleri ve Tasarım Geliştirilmesi	Erdal Aba	Türkiye Vagon Sanayi A.Ş.	Türkiye Vagon Sanayi A.Ş.

KARAR

2006/201 "Ulusal Yenilik Strateji ve Eylem Planının Hazırlanması"

"Ulusal Yenilik Strateji ve Eylem Planının Hazırlanması" çalışmasının ilgili paydaş kuruluşların katılımı ile TÜBİTAK koordinasyonunda başlatılmasına ve gerekli destek mekanizmalarının geliştirilmesine karar verilmiştir.

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- 1997/23 Sektörel İnovasyon Politikalarına Yönelik Araştırmalar / İnovasyon Kavramını Tanıtıcı Çalışmalar, Teknoloji-Yönetim, Kalite-Yönetim ve Sertifikasyon Tekniklerinin Yaygınlaştırılması, İnovasyonun Teşviki
- 2006/101 Ulusal Yenilik Sistemi Performans Göstergeleri

SORUMLU KURULUŞLAR

- TÜBİTAK

İLGİLİ KURULUŞLAR

Ulusal Yenilik Sistemi Aktörleri

GELİŞME

Yukarıda belirtilen BTYK Kararının uygulanmasının temel gereklerinden biri olan Ulusal Yenilikçilik Sistemi aktörleri arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi ve bu etkileşimli sistem içerisinde eksik olan bağlantıların sağlanabilmesi amacıyla yönelik aşağıda açıklanan destek mekanizmaları bu raporlama döneminde hayata geçirilmiştir.

Teknoloji Platformları

Ulusal Yenilikçilik Sistemi'nin önemli öğelerinden biri olan sektörel koordinasyonun ve sektörel stratejilerin oluşturulmasına öncülük edecek Teknoloji Platformları girişimi başlatılmıştır. Teknoloji Platformları uygulaması Avrupa Birliği'nde ve çeşitli ülkelerde ulusal boyutta halen sürdürülmekte olup, sektörel aktörlerin bir araya gelerek, Ar-Ge gündemlerinin ve güdümlü proje konularının belirlenmesinde etkin bir mekanizmadır.

Teknoloji Platformları girişimi dış ticaret hacmi ve stratejik önemleri gözetilerek aşağıdaki sektörler için başlatılmıştır:

- Elektrik ve Elektronik
- Tekstil
- Otomotiv
- Metal
- Denizcilik

Bu sektörler için oluşması teşvik edilen teknoloji platformlarının diğer sektörler için de örnek bir uygulama olması planlanmaktadır.

Teknoloji platformlarının sanayi önderliğinde, kamu ve üniversitelerden ilgili paydaşların bir araya gelerek orta ve uzun vadede büyüme ve rekabetçilik amaçlarını Ar-Ge ve yenilikçilik ekseninde tartışarak sektörel vizyon, stratejik araştırma planı gibi temel dokümanları üretecekleri işbirliği ağları olması öngörülmektedir. Bu planların uygulamaya konması amacı ile, uygun politika önerileriyle kamu ve özel fonların yaratılması, harekete geçirilmesi ve somut projelerin bu fonlarla desteklenmesi, teknoloji platformlarının yurtdışı benzer örneklerinde izlenen etkinlikleri arasındadır.

Bu oluşumun finansal olarak desteklenmesi amacıyla Gelişmeler bölümünde yer alan 2005/10 nolu kararda dördüncü stratejik amacın altında detaylı olarak açıklanan İş Birliği Ağları ve Platformları Kurma

Girişimi (İŞBAP) desteği yürürlüğe koyulmuş ve çalışmaların projelendirilerek TÜBİTAK'a sunulması planlanmaktadır. Teknoloji Platformları ve destek mekanizması olan İŞBAP ile ilgili işletmeler ve diğer kuruluşlar ilki 11 Ocak 2007 tarihinde gerçekleştirilen bir dizi toplantı ile bilgilendirilmiştir.

11 Ocak 2007 tarihinde yapılan açılış ve bilgilendirme toplantısında teknoloji platformları modeli, kurulacak teknoloji platformlarının sürdürülebilirliğini sağlayacak olan İŞBAP desteği konularında açıklama yapılmıştır. Ayrıca, yukarıda adı geçen 5 sektör için platform kuruluşunda ve paydaşların koordinasyonunda rol oynayacak olan Geçici Platform Eşgüdüm Kurulu Başkanı ve Üyeleri seçilmiş, sektör temsilcileri tarafından TÜBİTAK'ın moderatörlüğünde platform katılım kriterleri tartışılmış, platformda bulunmasında fayda görülen diğer paydaşlar saptanmış ve platform kurma çalışmalarının devamı niteliğinde olan Teknoloji Platformu Oluşturma Çalıştay'larının tarih ve yerleri belirlenmiştir.

Yapılacak olan çalıştayların amacı, her sektör için kalıcı Platform Eşgüdüm Kurullarının (PEK), platform üyelerinin seçilmesi, İŞBAP başvurusunun ön hazırlık çalışmasının yapılması ve platformlarının yol haritalarının belirlenmesidir.

Anılan bu çalıştayların ilki, Tekstil sektörü için 16-17 Şubat 2007 tarihlerinde TÜBİTAK TÜSSİDE tesislerinde; akademisyen, ilgili dernek ve sivil toplum örgütleri ve özel sektör temsilcilerinden oluşan yaklaşık 50 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalıştay esnasında yedisi özel sektör temsilcisi, ikisi akademisyen ve ikisi sivil toplum örgütü temsilcisi olmak üzere onbir kişilik Platform Eşgüdüm Kurulu (PEK) üyeleri ve başkanı seçilmiş ve Tekstil Platformunun misyon, vizyon ve olası faaliyet alanlarına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. PEK üyeleri İŞBAP projesi hazırlanmasına yönelik çalışmalarına halen devam etmektedir.

Bu çalıştayların diğer sektörler için de, 10 Mart tarihine kadar tamamlanması ve İŞBAP proje başvurusunun TÜBİTAK'a yapılmasının ve destek kararının verilmesi durumunda, platform çalışmalarının proje kapsamında devam etmesi öngörülmektedir.

Diğer Destek Mekanizmaları

Teknoloji Platformları girişiminin yanı sıra, TÜBİTAK Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TEYDEB) yönetmeliği güncellenmiştir. Bu güncelleme sayesinde aşağıda detayları açıklanan ve bu dönem içinde yürürlüğe giren programları kapsayacak ve gelecekte ulusal yenilikçilik sistemine katkıda bulunabilecek yeni destek programlarının geliştirilmesine olanak sağlanmıştır.

KOBİ Başlangıç Ar-Ge Destek Programı ile Ar-Ge proje deneyimi olmayan KOBİ'lerin, daha rekabetçi olmaları, sistematik proje yapabilmeleri, katma değeri yüksek ürün geliştirebilmeleri, ulusal ve uluslararası destek programlarında daha etkin yer almaları hedeflenmektedir. Bu program, Ar-Ge nitelikli yeni bir ürün veya hizmet üretilmesi, ürün kalitesi veya standardının yükseltilmesi veya maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi konularında yürütülen ilk iki projenin TÜBİTAK tarafından desteklenmesi, izlenmesi, sonuçlandırılması ve sonuçların değerlendirilmesi uygulamalarını kapsamaktadır. KOBİ'lerin bu programda desteklenen projelerle geliştirdikleri Ar-Ge yapabilme yetenekleriyle yeni Ar-Ge projeleri hazırlayıp TÜBİTAK Sanayi Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Projeleri Destekleme Programı'na başvurmaları beklenmektedir.

Bu dönem içinde yürürlüğe giren diğer destek mekanizması olan Teknogirişim programı ile de, yenilikçilik sistemi içerisinde öneme sahip olan nitelikli girişimciliğin özendirilmesi ve daha fazla girişimcinin iş fikirlerini iş planlarına dönüştürebilmeleri için eğitilmesi, bu girişimciler tarafından uluslararası rekabet gücü olan yenilikçi, teknolojik düzeyi yüksek ürün ve süreçleri geliştirebilen firmaların oluşturulması hedeflenmektedir. Bu programlar ile ilgili detaylı bilgi, Gelişmeler bölümünde 2005/10 nolu kararın dördüncü stratejik amacı altında bulunmaktadır.

Sanayi Ar-Ge ve yenilikçilik projelerinin kamu destekleriyle teşvik edilmesinde bu desteklerin etki analizlerinin yapılması, kaynakların doğru politikalarla kullanılmasında önem taşımaktadır. TÜBİTAK bu güne kadar verdiği sanayi Ar-Ge desteklerine ait sahip olduğu verilerden yola çıkarak böyle bir etki analizi çalışmasının 2007 yılı içerisinde başlatılması öngörülmektedir.

EK KARAR

BTYK'nın 2006/201 no'lu kararı gereğince TÜBİTAK koordinasyonunda hazırlanan Ulusal Yenilik Stratejisi'nin (2008-2010) onaylanmasına,
TÜBİTAK' a Strateji Planı'nın uygulanmasını izleme ve koordinasyon görevinin verilmesine,
karar verilmiştir.

EKLER

- Ek-1: Ulusal Yenilik Stratejisi (2008-2010)

2006/201 Ek-1

ULUSAL YENİLİK STRATEJİSİ

(2008-2010)

Yenilik: Tanımlar

Ülkemizde yenilik faaliyetlerinin sistemleştirilmesi ve stratejik bir çerçevede yürütülmesi için öncelikle yenilik kavramının ve ilgili diğer kavramların net olarak ortaya koyulması önem taşımaktadır.

OECD'nin Oslo Kılavuzu bu bakımdan uluslararası bir standart teşkil etmektedir. Kılavuz, yenilik kavramına ve yenilik kavramıyla ilişkili diğer kavramlara açıklık getirmektedir. Kılavuzda yalnızca ticari teşebbüs sektöründe, firma düzeyindeki yenilik incelenmektedir.

Kılavuza göre **yenilik**, yeni veya önemli derecede iyileştirilmiş bir ürün (mal veya hizmet), veya süreç, yeni bir pazarlama yöntemi ya da yeni bir organizasyonel yöntemin işletme içi uygulamalarda, işyeri organizasyonunda veya dış ilişkilerde gerçekleştirilmesidir.

Dört tür yenilik vardır:

- ürün yeniliği
- süreç yeniliği
- pazarlama yeniliği
- organizasyonel yenilik.

Ürün yeniliği, mevcut özellikleri veya öngörülen kullanımlarına göre yeni ya da önemli derecede iyileştirilmiş bir mal veya hizmetin ortaya koyulmasıdır. Bu; teknik özelliklerde, bileşenler ve malzemelerde, birleştirilmiş yazılımda, kullanıcıya kolaylıkta ve diğer işlevsel özelliklerde önemli derecede iyileştirmeleri içermektedir.

Süreç yeniliği yeni veya önemli derecede iyileştirilmiş bir üretim veya teslimat yönteminin gerçekleştirilmesidir. Bu yenilik, teknikler, teçhizat ve/veya yazılımlarda önemli değişiklikleri içermektedir.

Pazarlama yeniliği, ürün tasarımı veya ambalajlaması, ürün konumlandırması, ürün tanıtımı (promosyonu) veya fiyatlandırmasında önemli değişiklikleri kapsayan yeni bir pazarlama yöntemidir.

Organizasyonel yenilik, firmanın ticari uygulamalarında, işyeri organizasyonunda veya dış ilişkilerinde yeni bir organizasyonel yöntem uygulanmasıdır.

Ürün ve süreç yenilikleri; teknolojik ürün yeniliği ve teknolojik süreç yeniliği kavramları ile yakından ilişkilidir. Pazarlama yenilikleri ile organizasyonel yenilikler, önceki tanımlara kıyasla kılavuz tarafından kapsanan yenilik yelpazesini genişletmektedir.

Yenilik kavramı ile ilişkili diğer kavramlar kılavuzda şöyle tanımlanmaktadır:

Araştırmacılar, yeni bilgi, ürün, süreç, yöntem ve sistemlerin tasarım veya oluşturulması ve ilgili projelerin yönetilmesiyle uğraşan uzmanlardır.

Teknisyen ve dengi personel, ana görevleri mühendislik, fen, yaşam bilimi veya sosyal ve beşeri bilimler alanlarının bir veya daha fazlasında teknik bilgi ve deneyim gerektiren kişilerdir. Kavramların ve çalışma yöntemlerinin uygulanmasını içeren bilimsel ve teknik görevler gerçekleştirerek, genelde araştırmacıların gözetimi altında Ar-Ge'ye katılırlar. Dengi personel ise benzer Ar-Ge görevlerini araştırmacıların gözetimi altında sosyal ve beşeri birimlerde gerçekleştiren personeldir.

Diğer destek personeli, Ar-Ge projelerine katılan veya bu gibi projelerle doğrudan ilişkili olan vasıflı ve vasıfsız zanaatkarlarla sekreter ve memurları içerir.

Mevcut Durum Analizi

Maliyet faktörleri	Yenilik Faaliyetlerini Engelleyici Faktörler*	Mevcut Destekler
	Aşırı risk algılaması	TTGV: Risk Paylaşımı Desteği Kredi Garanti Fonu: Kredi Garantisi Desteği KOBİ A. Ş. (TOBB): Risk Sermayesi Desteği VakıfRisk: Risk Sermayesi Desteği İşRisk: Risk Sermayesi Desteği
	Çok yüksek maliyet	
	Teşebbüs içi fonların eksikliği	
	Teşebbüs dışı kaynaklardan finansman eksikliği:	
	Girişim sermayesi	TÜBİTAK TEYDEB: 1508 - Teknoloji ve Yenilik Odaklı Girişimleri Destekleme Programı (TEKNOGİRİŞİM) TTGV: Ön Kuluçka Destekleri Başlangıç Sermayesi Destekleri KOSGEB: Yeni Girişimci Desteği Genç Girişimci Geliştirme Programı
Kamu fonlama kaynakları	TÜBİTAK TEYDEB: 1501 - Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı 1502 - EUREKA Sanayi Ar-Ge Ağı Desteği 1507 - KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı Hazine Müsteşarlığı: Ar-Ge yatırımları, yeni ürün geliştirilmesi, ürün kalite ve standartlarının yükseltilmesi alanlarında yatırım kredisi (Yatırım Teşviği) DTM: AR-GE Faaliyetlerinin Proje Bazında Desteklenmesi (TEYDEB Kanalı ile) DPT: DPT Destekli Araştırma Projeleri AB Destekli Bölgesel Kalkınma Programı Uygulamaları (Rekabetçilik ile ilgili çağrılar olabilmekte) KOSGEB: Teknoloji Araştırma ve Geliştirme Desteği Tanıtım Desteği	

* OECD Oslo Kılavuzu: Yenilik Verilerinin Toplanması İçin İlkeler, TÜBİTAK, Haziran 2006, Ankara, 73. sayfada yer alan Tablo 4.1'in uyarlanmış halidir.

Yenilik Faaliyetlerini Engelleme Faktörleri	Mevcut Destekler
Yenilik potansiyeli (Ar-Ge, tasarım, vb.) yetersizliği	KOSGEB: İş Geliştirme Merkezi Desteği Markaya Yönlendirme Desteği TÜBİTAK ARDEB: 1001 - Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı 1002 - Hızlı Destek Programı 1006 - Bilimsel Toplantı Destekleme Programı 1010 - Evrensel Araştırmacı (EVRENA) Programı 1011 - Uluslararası Bilimsel Araştırma Projelerine Katılma Programı
Vasıflı personel eksikliği:	
Teşebbüs içinde	
Emek piyasasında	TÜBİTAK BİDEB: 2210 - Yurt İçi Yüksek Lisans Burs Programı 2211 - Yurt İçi Doktora Burs Programı 2213 - Yurt Dışı Doktora Burs Programı 2214 - Yurt Dışı Araştırma Burs Programı (Doktora Öğrencileri İçin) 2215 - Ph.D. Fellowships For Foreign Country Citizens 2216 - Research Fellowships For Foreign Country Citizens 2217 - Lisansüstü Yaz Okulu Destekleme Programı 2228 - Son Sınıf Lisans Öğrencileri İçin Yurt İçi Lisansüstü (Yüksek Lisans/Doktora) Burs Programı 2216 - Research Fellowships For Foreign Country Citizens 2218 - Yurt İçi Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı 2219 - Yurt Dışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı 2221 - Konuk Bilim İnsanı Destekleme Programı 2225 - TÜBİTAK - Almanya (DFG), Avrupa Bilimsel Değişim Burs Programı 2226 - TÜBİTAK - İngiltere (Royal Society), Bilimsel Değişim Burs Programı 2227 - TÜBİTAK - Macaristan (HAS), Bilimsel Değişim Burs Programı KOSGEB: Nitelikli Eleman Desteği KOSGEB Danışmanlık Desteği Genel Eğitim Programları Özel Eğitim Desteği TÜBİTAK ARDEB: 1001 - Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı 1002 - Hızlı Destek Programı 1006 - Bilimsel Toplantı Destekleme Programı 1010 - Evrensel Araştırmacı (EVRENA) Programı 1011 - Uluslararası Bilimsel Araştırma Projelerine Katılma Programı 3501 - TÜBİTAK Ulusal Genç Araştırmacı Kariyer Geliştirme Programı (Kariyer Programı)

	Yenilik Faaliyetlerini Engelleiyici Faktörler	Mevcut Destekler
Bilgi faktörleri	Teknoloji bilgisi eksikliği	TÜBİTAK BİDEB: 2210 - Yurt İçi Yüksek Lisans Burs Programı 2211 - Yurt İçi Doktora Burs Programı 2213 - Yurt Dışı Doktora Burs Programı 2214 - Yurt Dışı Araştırma Burs Programı (Doktora Öğrencileri İçin) 2215 - Ph.D. Fellowships For Foreign Country Citizens 2216 - Research Fellowships For Foreign Country Citizens 2217 - Lisansüstü Yaz Okulu Destekleme Programı 2228 - Son Sınıf Lisans Öğrencileri İçin Yurt İçi Lisansüstü (Yüksek Lisans/Doktora) Burs Programı 2216 - Research Fellowships For Foreign Country Citizens 2218 - Yurt İçi Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı 2219 - Yurt Dışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı 2221 - Konuk Bilim İnsanı Destekleme Programı 2223 - Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı 2224 - Yurt Dışı Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı 2229 - Lisans Ve Lisans Öncesi, Öğretmen Ve Öğrencilere Yönelik Bilimsel Etkinlikleri Destekleme Programı 2225 - TÜBİTAK - Almanya (DFG), Avrupa Bilimsel Değişim Burs Programı 2226 - TÜBİTAK - İngiltere (Royal Society), Bilimsel Değişim Burs Programı 2227 - TÜBİTAK - Macaristan (HAS), Bilimsel Değişim Burs Programı KOSGEB: Nitelikli Eleman Desteği KOSGEB Danışmanlık Desteği Genel Eğitim Programları Özel Eğitim Desteği TÜBİTAK ARDEB: 1001 - Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı 1002 - Hızlı Destek Programı 1006 - Bilimsel Toplantı Destekleme Programı 1010 - Evrensel Araştırmacı (EVRENA) Programı 1011 - Uluslararası Bilimsel Araştırma Projelerine Katılma Programı
	Pazar bilgisi eksikliği	
	Dış hizmetlerin kullanılabilirliğindeki kusurlar	

Bilgi faktörleri	Yenilik Faaliyetlerini Engelleyici Faktörler	Mevcut Destekler	
	Aşağıdakiler için işbirliği ortaklarının bulunmasındaki zorluklar:		
	Ürün ve süreç geliştirme	<i>TÜBİTAK TEYDEB:</i> 1503 - Proje Pazarları Destekleme Programı <i>DPT:</i> Kalkınma Ajansları <i>KOSGEB:</i> İş Geliştirme Merkezi Desteği <i>TÜBİTAK BİDEB:</i> 2223 - Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı 2224 - Yurt Dışı Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı 2229 - Lisans Ve Lisans Öncesi, Öğretmen Ve Öğrencilere Yönelik Bilimsel Etkinlikleri Destekleme Programı <i>TÜBİTAK ARDEB:</i> 1301 - Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ağları ve Platformları Kurma Girişimi Projeleri (İŞBAP) Destekleme Programı	
	Pazarlama ortaklıkları	<i>DPT:</i> Kalkınma Ajansları <i>TÜBİTAK BİDEB:</i> 2223 - Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı 2224 - Yurt Dışı Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı 2229 - Lisans Ve Lisans Öncesi, Öğretmen Ve Öğrencilere Yönelik Bilimsel Etkinlikleri Destekleme Programı <i>TÜBİTAK ARDEB:</i> 1301 - Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ağları ve Platformları Kurma Girişimi Projeleri (İŞBAP) Destekleme Programı <i>KOSGEB:</i> Yurtiçi Sanayi Fuarlarına Katılım Desteği Yurtiçi Uluslararası Sanayi İhtisas Fuarlarına Katılım Desteği Milli Katılım Düzeyindeki Yurtdışı Fuarlara Katılım Desteği Milli Katılım Dışındaki Yurtdışı Fuarlara Katılım Desteği	
	Teşebbüs içi organizasyonel katılımlar:		
	Personelin değişime yönelik tavrı		
	Yöneticilerin değişime yönelik tavrı		
	Teşebbüsün yönetsel yapısı		
	Üretim koşullarından ötürü personelin yenilik faaliyetlerine yönlendirilme imkansızlığı		<i>TÜBİTAK ARDEB:</i> 1008 - Patent Başvurusu Teşvik ve Destekleme Programı

Pazar faktörleri	Yenilik Faaliyetlerini Engelleme Faktörleri	Mevcut Destekler
	Yenilikçi mal veya hizmetler için belirsiz talep	
	Yerleşik teşebbüsler tarafından domine edilen potansiyel Pazar	
Kurumsal faktörler	Altyapı eksikliği	<i>Hazine Müsteşarlığı:</i> Ar-Ge yatırımları, yeni ürün geliştirilmesi, ürün kalite ve standartlarının yükseltilmesi alanlarında yatırım kredisi (Yatırım Teşviği) <i>DPT:</i> DPT Destekli Araştırma Projeleri AB Destekli Bölgesel Kalkınma Programı Uygulamaları (Rekabetçilik ile ilgili çağrılar olabilmekte) <i>KOSGEB:</i> Altyapı ve Üstyapı Uygulama Proje Desteği Ortak Kullanım Amaçlı Makine Teçhizat Desteği Bilgisayar Yazılımı Desteği
	Mülkiyet haklarının zayıflığı	<i>KOSGEB:</i> Sınai Mülkiyet Hakkı Desteği
	Mevzuat, düzenlemeler, standartlar, vergilendirme	<i>KOSGEB:</i> Genel Girişimcilik Eğitim Programı Genel Test, Analiz ve Kalibrasyon Desteği CE İşaretlemesine İlişkin Test Ve Analiz Desteği
Yenilik yapmamaya ilişkin diğer sebepler	Önceki yeniliklerden ötürü yenilik yapma ihtiyacının duyulmaması	
	Yeniliklere yönelik talep eksikliğinden ötürü ihtiyaç duyulmaması	

Yenilik Sisteminin Unsurları

a. Firmalar

b. Kamu

- i. Politika belirleyen kurumlar (BTYK, Maliye Bakanlığı, DPT, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, TÜBİTAK)
- ii. Mali destekler için bütçe belirleyen (Maliye Bakanlığı, DPT, Hazine Müsteşarlığı)
- iii. Mali destek sağlayan (Hazine Müsteşarlığı, DTM, TÜBİTAK, KOSGEB)
- iv. Ortam Yaratan: Teşvik Sistemleri, Mali ve Hukuki Mevzuat Geliştiren (BTYK, Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, DPT, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, TÜBİTAK)

c. Üniversite ve Araştırma Kuruluşları

Genel Strateji

Ülkemizdeki bu yenilik unsurlarının ve araçlarının stratejik bir yönelimle, koordinasyon içinde bir sinerji oluşturabilmek ve ihtiyacımız olan atılımı gerçekleştirebilmek için aşağıda ana hatları verilen sistemin hayata geçmesi gereklidir.

Bu çerçevenin gerçekleşmesinde bir mutabakat içinde hareket etmek elzemdir.

Vizyon

Yenilikçiliğe odaklanarak, istihdamı gelişmiş, katma değeri yüksek ürünler üreten, bu sayede verimliliği, rekabetçiliği artmış bir Türkiye.

Misyon

Ülkemizin uluslararası rekabet gücünü artırmak için; ithalat bağımlılığını azaltacak, ihracatı yükseltecek yenilik yetkinliğini geliştirmek ve dünyadaki gelişmelere uygun altyapı ve ortamları oluşturmak.

Genel Amaçlar

1. Teşebbüsü, yenilikçiliği ve verimliliği teşvik etmek
2. Ülkedeki bilim ve teknoloji kapasitesini en etkin şekilde kullanmak
3. Sürdürülebilir, güçlü ve rekabetçi piyasaların ortaya çıkmasını desteklemek
4. Uygun altyapı ve ortamlar oluşturmak
5. Uluslararası işbirliğini geliştirmek
6. Yenilik sisteminin yönetiminin ve eşgüdümün geliştirilmesi

Eylem Alanları

1. Teşebbüs, Verimlilik ve Yenilik
2. Bilim ve Teknolojinin Firmalara Transferi
3. Rekabetçilik
4. Altyapı ve Ortamlar
5. Uluslararası İşbirliği
6. Yönetişim ve Eşgüdüm

1. Teşebbüs, Verimlilik ve Yenilik

Amaç: Teşebbüsü, yenilikçiliği ve verimliliği teşvik etmek

Stratejiler:

Yenilikle ilgili farkındalık yaratmak ve yeniliği geliştirecek uygun bir iş ortamı oluşturmak

Firmaların yeniliğini, araştırma alanında işbirliğini ve araştırmanın ticarileştirilmesini destekleyerek teşvik etmek

Yurt içi ve dışındaki teknoloji ve iyi uygulamaların benimsenmesini desteklemek

Gelecekte etkin olacak sanayi dallarında yeni teknolojilerin geliştirilmesini desteklemek

Rekabetçiliği desteklemek

Eylemler:

Bilim ve teknolojik araştırma faaliyetlerinin sonuçlarının sanayi tarafından kullanılması

Bölgesel ölçekte rekabetçi üretimi sağlayacak yenilik faaliyetlerinin desteklenmesi

Ulusal araştırma işbirliği programlarına katılımın desteklenmesi

Uluslararası (AB P gibi) araştırma işbirliği programlarına katılımın desteklenmesi

Sanayinin iyi örnekleri öğrenmesine ve yurtiçi ve dışında geliştirilen mevcut ve yeni teknolojileri benimsemesinin desteklenmesi

Firmaların, özellikle KOBİ'lerin bilgi ve enformasyon teknolojilerini kullanımının artırılması

Küçük firmaların oluşumu ve faaliyetlerinde bilim, teknoloji, tasarım ve yeniliğin öneminin benimsetilmesi ve bu yönde destek araçlarının geliştirilmesi

Kamu sektörünün Ar-Ge tedarik programlarının özel kesime açılması

Yenilikçi teşebbüslerin (start-up, spin-off, vb.) teşvik edilmesi

Risk sermayesi modelinin etkin hale getirilmesi

2. Bilim ve Teknolojinin Firmalara Transferi

Amaç: Ülkedeki bilim ve teknoloji kapasitesini en etkin şekilde kullanmak

Stratejiler:

Genel bilim ve teknoloji yapısını desteklemek

Bilim ve araştırma alanında çalışan bilim insanı sayısını, yetkinliğini ve yeteneklerini artırmak

Yerel ve uluslararası araştırmacılar ve araştırma kuruluşları ile etkin ilişki ve işbirliği oluşturmak

Bilim ve araştırmanın ekonomik kalkınma ve yaşam kalitesine katkı yapacak şekilde bilgi transferi için destekler tasarlamak ve kapasite oluşturmak

Eylemler:

Özel sektörün mevcut Ar-Ge ve yenilik performansının analiz edilmesi

Bilim alanı ve sanayi arasındaki ortak Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi

Bilim ve araştırma altyapısının desteklenmesi

Temel bilimler ve teknoloji araştırmalarının desteklenmesi

Bilim ve araştırmayı destekleyen kurumların yenilikçiliğin desteklenmesine öncelik vermesinin sağlanması

Akademik ve sanayi destek programlarının yenilikçiliği içerecek şekilde çeşitlendirilmesi

Bilim ve araştırma kuruluşlarının faaliyet ve sonuçlarının yayılımının teşvik edilmesi

Araştırma merkezlerinin firmalar ile olan yenilik ilişkilerinin güçlendirilmesi

Akademik araştırmacıların sanayi ile olan ilişkilerinin analizi

Araştırma merkezlerinin dünya çapında yetenek ve başarı sahibi araştırmacıları istihdamı için teşvikler sağlanması

İşgücünün geleceğin iş sahaları için uygun yeteneklerle donatılması için eğitim programlarının oluşturulması

Araştırmaların ticarileştirilmesi için uygun destek programları geliştirilmesi

3. Rekabetçilik

Amaç: Sürdürülebilir, güçlü ve rekabetçi piyasaların ortaya çıkmasını desteklemek

Stratejiler:

Bilim, araştırma ve yeniliğe kamuoyunun desteğini sağlamak

Fikri Mülkiyet Haklarını yenilik ve rekabeti teşvik edecek şekilde yönetmek

Firmaların ve kişilerin bilgi ve enformasyon teknolojilerine erişimini ve kullanımını teşvik edecek ve elektronik ticareti geliştirecek bir altyapı oluşturmak

Eylemler:

Patent mevzuatı ve işlemleri ile ilgili bilgilerin yayılımının sağlanması

Patent işlemlerini sadeleştirecek ve maliyetlerini azaltacak önlemlerin alınması

Ulusal düzenleyici, standartlar ve metroloji sistemlerinin, sanayinin yenilikçiliğini destekleyecek ve kamu politikasının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde geliştirilmesi

Ticari faaliyetler önündeki teknik engelleri kaldıracak ve ürünler, hizmetler ve kalite yönetimi için teknik standartlar geliştirilmesinin desteklenmesi

Mevcut desteklerin kişi, firma ve ekonominin geneli üzerinde yaptığı etkilerin izlenmesi, gözden geçirilmesi ve sürekli iyileştirmelerin yapılması

4. Altyapı ve Ortamlar

Amaç: Uygun altyapı ve ortamlar oluşturmak

Strateji: Gerekli sinerjiyi oluşturacak ortamları hazırlamak

Eylemler:

Teknoparkların geliştirilmesi ve erişilebilir hale getirilmesi

İnkübatörlerin artırılması ve yaygınlaştırılması

Yenilik yönetim sistemlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması

Teknoloji platformlarının yaygınlaştırılması

5. Uluslararası İşbirliği

Amaç: Uluslararası işbirliğini geliştirmek

Strateji: BTYK'nın 2006/202 no.lu kararıyla uygulamaya konulan Uluslararası BTY Stratejisi ve Uygulama Planı'nın içerdđi eylemlerin uygulanmasına katkıda bulunmak.

6. Yönetişim ve Eşgüdüm

Amaç: Yenilik sisteminin yönetimi ve eşgüdümü geliştirmek

Stratejiler:

Kamunun sanayi ile olan diyalogunu güçlendirmek

Yenilikçiliği fonlayan kuruluşlar arasındaki eşgüdümü ve diyalogu geliştirmek

Eylemler:

TÜBİTAK ve diğer yeniliği destekleyen kamu kuruluşlarında sanayiden gelen uzmanların politika ve destek programlarının geliştirilmesinde istihdam edilmesi

Yeniliğe yönelik olarak oluşturulacak tüm sistemlerin, mevzuat ve yasalar ile mekanizmaların geliştirilmesi sırasında başta özel kesim olmak üzere tüm paydaşların katılımının sağlanması

BTYK sürecinin etkin kullanılması

Toplantılar ve çalıştaylar düzenleyerek sorun alanlarında yeni ortak yaklaşımlar belirlenmesi

Uluslararası iyi örneklerin aktarılması ve tartışılması için platformlar oluşturulması

İzleme ve Değerlendirme

Kritik Performans Ölçüleri

Bu eylem planında yer alan amaç ve hedeflerin, firma bazındaki faaliyet ve performansa yaptığı etkileri izlemek ve değerlendirmek için aşağıda sıralanan unsurlar izlenecektir:

- a. Firma Ödemeler Dengesi
- b. İstihdam (Genel ve Ar-Ge bazlı)
- c. Sürdürülebilir istihdam (istihdam yapısının rekabetçi ekonominin gereklerine ve gelişim trendlerine uygunluğu)

KARAR

2006 /202 Uluslararası Bilim, Teknoloji ve Yenilik (BTY) Stratejisi Uygulama Planı (2007- 2010)

"2007-2010 Uluslararası BTY Stratejisi'nin Hazırlanması" çalışmasının ilgili kuruluşların katılımı ile TÜBİTAK koordinasyonunda başlatılmasına ve aşağıdaki stratejik çerçeve dahilinde bir Uygulama Planının Mart 2007'de onaya sunulmak üzere BTYK'a sunulmasına karar verilmiştir.

Uluslararası BTY Strateji Çerçevesi

Vizyon

BTY alanında rekabet edebilir, uluslararası alanda etkinlik sahibi, dinamiklerini harekete geçiren, saygın ve güvenilir bir ülke.

Misyon

Ülkemizin uluslararası ilişkiler perspektifi içinde BTY yeteneğimizi geliştirmek ve dünya dü-zeyinde öne çıkarmak için politikalar geliştirmek, araçlar tasarlamak ve ilişkiler kurmak.

Stratejiler

- Bilim, teknoloji ve yenilik (BTY) alanında ülkemizin mevcut ikili ve çok-tarafli ilişkilerini etkinleştirmek, geliştirmek ve yeni ilişkiler kurmak.
- Ülkemizin siyasi, ekonomik, ticari, bilimsel, teknolojik, sosyal, kültürel, askeri ve stratejik ilişkilerinin geliştirilmesine BTY araçları yoluyla katkı sağlamak.
- Türkiye Araştırma Alanı (TARAL) paydaşlarının uluslararası BTY gelişmelerini yakından takip etmesine zemin hazırlayarak, bu aktörlerin uluslararası BTY faaliyetlerine katılımını, yetkinliklerini ve performanslarını artırmak.
- Yurtdışındaki Türk kökenli ve yabancı uzman ve araştırmacı potansiyelini ülkemizin BTY düzeyini artıracak şekilde harekete geçirmek.
- Ulusal Bilim ve Teknoloji Stratejisi'nin (2005-2010) hedeflerinin ve Vizyon 2023 önceliklerinin gerçekleştirilmesine katkı sağlamak.

Politikalar

- Ülkemizin dış politikası açısından önemli olan ülkeler ile güçlü BTY ilişkisi kurmak.
- BTY alanında ileri ülkeler ile somut, etkin ve sürekli bir işbirliği çerçevesi oluşturmak, mevcut ilişkileri geliştirecek adımları atmak.
- Yurt dışında yerleşik bilim insanlarımız ile etkin bir iletişim kanalı kurmak ve onların ülkemizdeki BTY faaliyetlerine katılımını kolaylaştırmak ve teşvik etmek.
- Diğer ülkelerdeki bilim insanları ile etkin bir iletişim kanalı kurmak ve onların ülkemizdeki BTY faaliyetlerine katılımını kolaylaştırmak ve teşvik etmek.
- Öncelikli ülkelerdeki temsilciliklerimizin BTY alanında da faaliyet göstermesini, bu temsilciliklerimizin görev tanımı içine BTY ile ilgili görevlerin eklenmesini sağlamak.
- Sınırlı sayıda seçilmiş ülkelerdeki büyükelçilik ve daimi temsilciliklerimizde bilim ataşeleri görevlendirmek.
- Ülkemizde BTY faaliyeti yapan firmaların uluslararası eşdeşleriyle ortak çalışma ve yatırım yapması için gerekli kolaylıkları sağlamak.
- Kamu, özel, üniversite ve gönüllü kuruluşlardan oluşan TARAL paydaşlarının uluslararası BTY faaliyetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesini sağlamak.

BTY ile ilgili çok tarafli uluslararası kuruluşlarda, programlarda, projelerde ve ortamlarda ülkemizin etkinliğini artırmak; bu tür etkinliklerde yer alan Türk bilim insanlarının sayısını yükseltmek.

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- -

SORUMLU KURULUŞLAR

- Dışişleri Bakanlığı
- TÜBİTAK
- TİKA
- DTM

İLGİLİ KURULUŞLAR

- DEİK
- İlgili TARAL Aktörleri

GELİŞME

14. BTYK Toplantısı'nda, gerek ülkemizdeki kamu ve özel Türkiye Araştırma Alanı (TARAL) paydaşlarının BTY faaliyetlerinin güçlendirilmesi, uluslararası BTY gelişmelerine ayak uydurabilmesi ve ülkemizin rekabet gücüne katkı yapabilmesi için; gerekse ülkemizin siyasi, ticari, sosyal ve kültürel gücünü azami derecede desteklemek üzere TARAL aktörlerinin BTY faaliyetlerinin uluslararası boyutunun stratejik bir düzleme oturtulması için bir Uluslararası BTY Stratejisi Uygulama Planı hazırlanması kararı alınmıştır. Aynı toplantıda bu Plan'a rehberlik edecek stratejik çerçeve de belirlenmiştir.

Bu karara binaen TÜBİTAK ve Dışişleri Bakanlığı koordinasyonunda 4 Aralık 2006 tarihinde Ankara'da kamu ve özel sektör ile üniversite temsilcilerinin katıldığı bir çalıştay düzenlenmiştir. (Katılımcı listesi Ek-1'de verilmektedir.) Bilahare ilgili kuruluşlarla istişare edilerek Ek-2'de sunulan Uygulama Planı taslağı hazırlanmıştır.

Anılan Uygulama Planı taslağı 19 Şubat 2007 tarihinde Dışişleri Bakanlığı'nda yapılan bir toplantıda ele alınarak, bilimsel ve teknolojik işbirliği açısından ülkelerin dört gruba ayrılabilceği belirtilmiştir:

- a. Bilim ve Teknoloji Alanında İleri Düzeyde Bulunan Ülkeler
- b. Bilim ve Teknoloji Alanında Değişimde Bulunabileceğimiz/Bu Alanda Yakın Düzeyde Bulduğumuz Ülkeler
- c. Bilim ve Teknoloji Alanında Kendilerine Katkıda Bulunabileceğimiz Ülkeler
- d. Bilim ve Teknoloji Alanında İşbirliği Kurulmasında Yarar Görülen Diğer Ülkeler

Ülkelerin BTY ve dış ticaret göstergelerini içeren tablo Ek-3'te sunulmaktadır.

EK KARAR

BTYK'nın 2006/202 no'lu kararı gereğince TÜBİTAK koordinasyonunda TARAL paydaşlarının katılımıyla hazırlanan Uluslararası Bilim, Teknoloji ve Yenilik (BTY) Stratejisi Uygulama Planı'nın (2007-2010) onaylanmasına,

TÜBİTAK' a Uygulama Planı'nın uygulanmasını izleme ve koordinasyon görevinin verilmesine,

Uygulama Planı'nda öngörülen eylem alanlarında görevli tüm kuruluşların TÜBİTAK ile yakın işbirliği içinde çalışmalarını planlamaları ve yürütmelerine

karar verilmiştir.

EKLER

- Ek-1: Uluslararası Bilim, Teknoloji ve Yenilik (BTY) Stratejisi Uygulama Planı (2007-2010)
- Ek-2: Uluslararası BTY Stratejisi Ortak Akıl Toplantısı Katılımcı Listesi
- Ek-3: Ülkelerin BTY ve Dış Ticaret Göstergeleri

**ULUSLARARASI
BİLİM, TEKNOLOJİ VE YENİLİK (BTY)
STRATEJİSİ
UYGULAMA PLANI
(2007-2010)**

Vizyon

Ülkemizin BTY kapasitesinin gelişmesine katkı yaparak ülkemizin uluslararası alanda gücünün artmasını desteklemek.

Misyon

Ülkemizin uluslararası ilişkiler perspektifi içinde BTY yeteneğimizi geliştirmek ve dünya düzeyinde öne çıkarmak için stratejiler ve politikalar geliştirmek, araçlar tasarlamak, ilişkiler kurmak ve bu sayede ülkemizin ulusal gücüne katkı sağlamak.

Genel Amaçlar

- Bilim, teknoloji ve yenilik (BTY) alanında ülkemizin mevcut ikili ve çok-taraflı ilişkilerini etkinleştirmek, geliştirmek ve yeni ilişkiler kurmak.
- Ülkemizin siyasi, ekonomik, ticari, bilimsel, teknolojik, sosyal, kültürel, askeri ve stratejik, vb. ilişkilerinin geliştirilmesine BTY araçları yoluyla katkı sağlamak.
- Türkiye Araştırma Alanı (TARAL) paydaşlarının uluslararası BTY gelişmelerini yakından takip etmesine zemin hazırlayarak, onların uluslararası BTY faaliyetlerine katılımını, yetkinliklerini ve performanslarını artırmak.
- Yurtdışındaki uzman ve araştırmacı gücünü ülkemizin BTY düzeyini artıracak şekilde harekete geçirmek.
- Ulusal Bilim ve Teknoloji Stratejisi'nin hedeflerinin ve vizyonunun gerçekleştirilmesine katkı sağlamak.

Stratejiler

- Ülkemizin siyasi, ekonomik, ticari, kültürel, stratejik, vb. ilişkileri açısından önemli olan ülkeler ile güçlü BTY ilişkisi kurmak.
- BTY alanında ileri ülkeler ile somut, etkin ve sürekli bir işbirliği çerçevesi oluşturmak, mevcut ilişkileri geliştirecek adımları atmak.
- Yurtdışında yerleşik yerli ve yabancı bilim insanları ile etkin bir iletişim kanalı kurmak ve onların ülkemizdeki BTY faaliyetlerine katılımını kolaylaştırmak ve teşvik etmek.
- Ülkemizde BTY faaliyeti yapan firmaların uluslararası eşdeğerleriyle ortak çalışma ve yatırım yapması için gerekli kolaylıkları sağlamak.
- Kamu, özel, üniversite ve gönüllü kuruluşlardan oluşan TARAL paydaşlarının uluslararası BTY faaliyetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesini sağlamak.

Ülke Öncelik Kriterleri

BTY açısından ülkemizin ilişkilerinde öncelik arz eden ülkeleri belirlerken 3 temel kriter esas alınacaktır:

- Hedef ülkenin ülkemizin dış siyaseti açısından (siyasi, ekonomik, ticari, bilimsel, teknolojik, sosyal, kültürel, askeri ve stratejik) önemi
- Hedef ülkenin ülkemizin Ulusal Bilim ve Teknoloji Stratejisi ve bu stratejide belirtilen öncelikler açısından önemi, bu önceliklerle uyumu ve bütünleyiciliği
- Hedef ülkenin genel olarak BTY düzeyi ve potansiyeli

Kriterlerin Alt Unsurları

a. Ülkenin ülkemizin dış siyaseti açısından (siyasi, ekonomik, ticari, bilimsel, teknolojik, sosyal, kültürel, askeri ve stratejik) önemi

- a1. Türkiye ile siyasi ilişkisi halen güçlü olan ülkeler
- a2. Türkiye ile siyasi ilişkisinin gelişme potansiyeli taşıdığı veya güçlendirilmesi hedeflenen ülkeler
- a3. Türkiye ile halen ekonomik ve ticari ilişkisi güçlü olan ülkeler
- a4. Türkiye ile ekonomik ve ticari ilişkisinin gelişme potansiyeli taşıdığı veya güçlendirilmesi hedeflenen ülkeler
- a5. Türkiye ile ileri teknolojik ürünler ithalat ve ihracatı yapılan ülkeler
- a6. Önemli sayıda Türk kökenli topluluğun/vatandaşın yaşadığı ülkeler
- a7. Türkiye ile bilimsel ve teknolojik ilişkisi halen güçlü olan ülkeler
- a8. Türkiye ile bilimsel ve teknolojik ilişkisinin gelişme potansiyeli taşıdığı veya güçlendirilmesi hedeflenen ülkeler
- a9. Türkiye ile sosyal ve kültürel ilişkisi halen güçlü olan ülkeler
- a10. Türkiye ile sosyal ve kültürel ilişkisinin gelişme potansiyeli taşıdığı veya güçlendirilmesi hedeflenen ülkeler
- a11. Türkiye ile eğitim ilişkisi halen güçlü olan ülkeler
- a12. Türkiye ile eğitim ilişkisinin gelişme potansiyeli taşıdığı veya güçlendirilmesi hedeflenen ülkeler
- a13. Türkiye ile güvenlik ilişkisi halen güçlü olan ülkeler
- a14. Türkiye ile güvenlik ilişkisinin gelişme potansiyeli taşıdığı veya güçlendirilmesi hedeflenen ülkeler

b. Ülkenin ülkemizin Ulusal Bilim ve Teknoloji Stratejisi ve bu stratejide belirtilen öncelikler açısından önemi, bu önceliklerle uyumu ve bütünleyiciliği

- b1. Ülkemizin Ulusal Bilim ve Teknoloji Stratejisinde öngörülen öncelikli alanların gelişmesi için önemli olan ülkeler

c. Ülkenin genel olarak BTY düzeyi ve potansiyeli

- c1. Çeşitli BTY göstergeleri açısından dünyada ilk sıralarda olan ülkeler (alıcı ilişki için)
- c2. BTY göstergeleri bakımından ülkemizin altında olan ülkeler (verici ilişki için)
- c3. BTY'nin genel anlamında ya da belirli alanlarında gelecek için büyük potansiyel taşıyan ülkeler
- c4. Ülkemizdeki BTY faaliyetlerine katılım ve davet için bilim insanı potansiyeli yüksek ülkeler

Eylem Alanları

1. Uluslararası İlişkilerin Etkinleştirilmesi
2. Bilim İnsanı Bağlantılarının Geliştirilmesi
3. Yönetişim ve Eşgüdümün Güçlendirilmesi
4. Bilgilendirme, Yayılım ve İzleme

1. Uluslararası İlişkilerin Etkinleştirilmesi

Eylemler	Mekanizmalar
1.1. Ülkemizin uluslararası ilişkilerine bilimsel destek verilmesi	▪ TÜBİTAK KAMAG Programı (DİB, DTM, TİKA, vb. kuruluşlar için) ▪ TÜBİTAK SOBAG Özel Çağruları (Akademik, kamu, STK ve özel sektör için)
1.2. Öncelikli ülkeler ile BTY alanında ortak etkinlikler için destek verilmesi	▪ Ortak projeler ▪ Uzman değişimi ▪ Ortak çalıştaylar
1.2.1. BTY konusunda uluslararası proje destekleri sağlanması	▪ İkili işbirliği çerçevesinde: • Ortak projeler • Uzman değişimi • Ortak çalıştaylar ▪ Çok taraflı işbirliği çerçevesinde: COST, ESF, UEA, EUREKA vb. programlara katılım ▪ AB Çerçeve Programları
1.2.2. Uluslararası ilişkileri geliştirecek bilimsel faaliyetler yapılması	▪ Proje pazarları ▪ Yarışmalar ▪ Ödüller ▪ AB Çerçeve Programları
1.2.3. Uluslararası toplantıların düzenlenmesine verilen desteklerin çeşitlendirilmesi ve artırılması	▪ TÜBİTAK Uluslararası Bilimsel Toplantı Destekleme Programı
1.2.4. Uluslararası BTY fuar ve etkinliklere katılımın desteklenmesi	▪ Yurtdışı Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı ▪ AB Çerçeve Programları
1.2.5. Araştırmacılarımızın yurtiçi veya yurtdışındaki araştırmacılarla belirli bir proje ya da konu üzerine ilişki ağları (networking) kurmalarının desteklenmesi	▪ Bilimsel Değişim Programları ▪ Konuk Bilim İnsanı Davet Programı ▪ Ortak çalıştaylar ▪ İkili anlaşmalar çerçevesinde uzman değişimi ▪ Ortak akıl toplantıları ▪ Bilgi Günleri ▪ TÜBİTAK Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ağları ve Platformları Kurma Girişimi Projeleri (İŞBAP) ▪ Uluslararası kuruluşlar ▪ AB Çerçeve Programları
1.2.6. Uluslararası ilişki ağlarına (network) ve bağlantılara destek sağlanması	▪ Üyesi olduğumuz uluslararası kuruluşların toplantılarına katılım desteği ▪ Yurtdışı Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı ▪ TÜBİTAK İŞBAP ▪ AB Çerçeve Programları

Eylemler	Mekanizmalar
1.3. Mevcut anlaşmaların harekete geçmesi için gerekli ilk ivmeyi sağlayacak etkinlikler düzenlenmesi	▪ Uygulama Protokolleri ▪ Eylem Planları ▪ Ortak proje çağrıları ▪ Ortak çalıştaylar ▪ Uzman değişimi
1.4. Ülkemizdeki ve yabancı ülkelerdeki üniversiteler, özel ve kamu Ar-Ge birimleri arasında belirli bir sonuca yönelik araştırma ortaklıklarının desteklenmesi	▪ İkili ve Çok Taraflı Uluslararası Proje Destekleri ▪ AB Çerçeve Programları ▪ Kurumsal eşlemeler
1.5. Bilim ve toplum faaliyetlerinin uluslararası ölçekte düzenlenmesine destek sağlanması	▪ TÜBİTAK bilim ve toplum proje destekleri
1.6. Komşu ülke, dost ve Türk Cumhuriyetleri ile BTY ilişkilerinin güçlendirilmesi	▪ Konferanslar ▪ Çalıştaylar ▪ Toplantılar ▪ Ortak projeler ▪ Proje yarışmaları ▪ Ödüller ▪ Bilim olimpiyatları
1.7. BTY'nin uluslararası boyutunu öne çıkarmak için farkındalığın artırılması	▪ Özel çağrılar ▪ Toplantılar ▪ Proje yarışmaları ▪ Ortak proje çağrıları
1.8. Uluslararası kuruluşlarla ortak BTY ödüllerinin verilmesi	▪ İkili temas ve protokoller
1.9. TÜBİTAK'a yapılan ilgili alanlardaki proje başvurularında uluslararası BTY boyutunun gözetilmesi	▪ TÜBİTAK Proje Değerlendirme Süreci ▪ Yabancı hakemler/değerlendiriciler
1.10. Ülkemiz ve yabancı kuruluşları arasındaki işbirliği programlarının desteklenmesi	▪ İkili anlaşmalar

2. Bilim İnsanı Bağlantılarının Geliştirilmesi

Eylemler	Mekanizmalar
2.1. Bilim insanı değişimi desteklerinin çeşitlendirilmesi ve artırılması	TÜBİTAK destekleri
2.2. Yurtdışında yaşayan Türk ve yabancı bilim insanlarının sürekli ya da belirli sürelerle Türkiye'ye gelmelerine ve BTY faaliyetlerine katkı vermelerine destek sağlanması	- İkili projeler çerçevesinde çalışma ziyaretleri - Konuk Bilim İnsanı Davet Programı - TÜBİTAK destekleri
2.3. BTY ile ilgili uluslararası kuruluşların yapılarının incelenip, yetkin Türk uzmanı yerleştirilmesi için zemin hazırlanması	İlgili kurumlar arası temas
2.4. Yurtdışında yetkin BTY temsilcilerinin görevlendirilmesi, görev ve yetkilerinin net olarak belirlenmesi	İlgili kurumlar arası temas
2.5. Yurtdışına öncelikli alanlarda çalışan bilim insanlarının gönderilmesinin sağlanması	İlgili kurumlar arası temas TÜBİTAK yurtdışı doktora ve doktora sonrası burs programı
2.6. Yurtdışındaki Türk ve yabancı uzmanların ülkemize gelmesini teşvik edici yasal ve ekonomik düzenlemeler yapılması ve gerekli altyapının sağlanması	- Mevzuat çalışmaları - Ortak akıl toplantıları
2.7. Stajyerlerin desteklenmesi	TÜBİTAK destekleri
2.8. Hangi bilim insanının hangi ülkede olduğunun tesbit edilmesi ve izlenmesi	Envanter çalışması
2.9. ARBİS'in uluslararası Türk araştırmacıları da kapsayacak şekilde genişletilmesi	- TÜBİTAK süreçleri - İlgili kurumlar arası temas

3. Yönetişim ve Eşgüdümün Güçlendirilmesi

Eylemler	Mekanizmalar
3.1. Bilim ve teknoloji ataşeliklerinin kurulması	- İlgili kurumlar arası temas - Mevzuat çalışması
3.2. Kamu Kurumları Arasında Eşgüdümün Güçlendirilmesi (Dışişleri Bakanlığı, TÜBİTAK, TİKA, DTM, vb.)	
3.2.1. Kamu kuruluşlarının ülkelerle olan BTY bağlantılı ilişkilerinin taranması, derlenmesi ve hızlı eylem yapılabilecek ülkelere öncelik tanınması	- Özel çalışma grubu - Envanter çalışması
3.2.2. Ülkemizdeki BTY faaliyetlerine katılacak yabancı adaylar hakkında bilgi sağlanması	- Bilim ve teknoloji ataşelikleri - İlgili kurumlar arası temas
3.2.3. Yabancı ülkelerde temas edilecek doğru kurumların belirlenmesi	- Bilim ve teknoloji ataşelikleri - Dış temsilciliklerle temas
3.2.4. Yabancı ülkelerin BTY politika ve stratejilerinin ve gelişmelerinin aktarılması	- Bilim ve teknoloji ataşelikleri - Dış temsilciliklerle temas
3.2.5. BTY ile ilgili resmî ziyaretlerde ortaya çıkabilecek vize. vb. sorunların giderilmesi	İlgili kurumlar arası temas
3.2.6. Üst düzey siyasi dış temaslarda bilimsel ve teknolojik boyutun gözetilmesi	- İlgili resmi heyetlerde TÜBİTAK desteğinin sağlanması - İlgili kurumlar arası temas
3.2.7. Dış temsilciliklerimize atanan görevlilere verilen eğitimlere BTY boyutunun dahil edilmesi	TÜBİTAK'ın BTY eğitim programı hazırlaması ve sunması
3.2.8. BTY alanındaki ikili ve çok taraflı anlaşmaların onaylanması için hızlı ve etkin bir süreç tasarlanması	İlgili kurumlar arası temas
3.3. Yapılan BTY içerikli anlaşmaların ve kurulan ilişkilerin ilgili kuruluşlara duyurulması	- İlgili kurumlar arası temas - Paylaşım kanalı tasarımı
3.4. BTY alanında uluslararası temas ya da görev yapacak bilim insanlarının, ülkemizin bazı kritik uluslararası konularla ilgili tutumu hususunda bilgilendirilmesi	İlgili kurumlar arası temas

Eylemler	Mekanizmalar
3.5. Özel Sektör Kuruluşları ve STK'lar ile Eşgüdümün Güçlendirilmesi	
3.5.1. Türk firmalarının uluslararası BTY faaliyetlerinin düzenli olarak TÜBİTAK, DİB ve diğer ilgili kuruluşlara duyurulması ve paylaşımı	▪ Veritabanı oluşturulması
3.5.2. Türk firmalarının belirli alanlarda sahip olduğu BTY üstünlüğünü diğer ülkelere aktarması için kamu ve akademik kuruluşlarla işbirliği yapılması	▪ İlgili kurumlar arası temas
3.5.3. Özel sektör kuruluşlarının TÜBİTAK ve diğer kuruluşların düzenlediği ve/veya desteklediği BTY faaliyetlerine destek ve katılım sağlaması	▪ İlgili kurumlar arası temas
3.5.4. Uluslararası BTY Uygulama Planı ve bu çerçevede belirlenecek politika ve araçların gözden geçirilmesi ve yenilerinin tasarlanmasında katkı verilmesi	▪ İlgili kurumlar arası temas
3.5.5. Yurt dışındaki başarılı ileri teknoloji konusunda çalışan iş adamlarının Türkiye'de Ar-Ge faaliyeti göstermesi için gerekli ortam ve kolaylıkların sağlanması	▪ Mevzuat geliştirme çalışmaları ▪ Ortak akıl toplantıları
3.5.6. İş konseyleri ve sektör meclisleri ile BTY alanında işbirlikleri için koordinasyon	▪ Bilim-Teknoloji Çalışma Grupları
3.5.7. Yabancı sermayenin ülkemizde büyük ölçekli Ar-Ge yatırımı yapması için uygun ortam hazırlanması	▪ Mevzuat geliştirme çalışmaları ▪ Ortak akıl toplantıları

4. Bilgilendirme, Yayılım ve İzleme

Eylemler	Mekanizmalar
4.1. Ülkemizin uluslararası BTY işbirliği ile ilgili yayım faaliyetleri düzenlenmesi	▪ Broşür yayımı ▪ TÜBİTAK süreli yayınları ▪ Medyada haber yayınlanması
4.2. Yurtiçi ve yurtdışında Türkiye'nin BTY potansiyelinin tanıtılması	▪ Bilgi günleri ▪ TÜBİTAK websitesi ▪ Dış temsilciliklere belge-bilgi temini ▪ AB Çerçeve Programları
4.3. BTY alanındaki güncel haberler ve gelişmelerin paydaşlar arasında düzenli olarak paylaşımı	▪ Bilgilendirme toplantıları ▪ Belge alış-verişi ▪ Elektronik ortamda paylaşım
4.4. TÜBİTAK'ın ve diğer kurumların BTY programlarının dış dünyaya duyurulması	▪ Dış temsilciliklere tanıtıcı malzeme gönderilmesi
4.5. Türkiye'deki BTY gelişmelerinin hedef ülke kurumlarına aktarılması	▪ Bilim ve teknoloji ataşelikleri ▪ Dış temsilciliklerle temas
4.6. Uygulama Planı'nın paydaşlar nezdinde tanıtılması ve benimsetilmesi için faaliyetler yapılması	▪ Bilgi günleri ▪ Çalıştaylar ▪ Konferanslar ▪ TÜBİTAK websitesi
4.7. Üniversitelerde TÜBİTAK'ın verdiği uluslararası desteklerin tanıtımı	▪ Bilgi günleri
4.8. Uluslararası kurumlar ile kurulan ilişkilerden elde edilecek bilgilerin ulusal bazda paylaşılması	▪ Ağlar ▪ İletişim kanalları ▪ AB Çerçeve Programları
4.9. Hedef/pazar ülkelere etkin tanıtım yapılması	▪ Kamu-özel sektör ortak toplantılar ▪ Ortak bilgi ve belge oluşturulması
4.10. TÜBİTAK'ın ikili ve çok taraflı araştırma programlarını ülkemizdeki ilgili kurum ve kuruluşlara duyurması	▪ TÜBİTAK websitesi ▪ Yayınlar
4.11. Türkiye için yararlı ve önemli olan uluslararası BTY gelişmelerinin izlenmesi	▪ Bilim ve teknoloji ataşelikleri ▪ İlgili kurumlar arası temas
4.12. Öncelikli ülkelerin BTY politikalarının ve güçlü ve zayıf yönlerinin araştırılması, takibi ve analizi	▪ Bilim ve teknoloji ataşelikleri ▪ İlgili kurumlar arası temas ▪ Dış temsilciliklerle temas ▪ Uluslararası kuruluşların yayınları ▪ AB Çerçeve Programları
4.13. Ülkemiz ile yabancı ülkelerin ve kuruluşların BTY politikaları konusunda bilgi alış-verişi	▪ Toplantılar ▪ Konferanslar ▪ Sempozyumlar ▪ Dış temsilciliklerle temas
4.14. Türkiye ve yurtdışındaki araştırma merkezlerinin uzmanlık alanlarının belirlenmesi	▪ Envanter çalışması ▪ İlgili kurumlar arası temas

Uygulama Araçları

Mevcut Araçlar

a. Proje Temelli Olanlar:

AB Çerçeve Programları: Amaçları ve bütçesi ile belli dönemleri için tasarlanan AB-Çerçeve Programları kapsamında çeşitli tematik alanlarda ve yatay alanlarda projeler desteklenmektedir. Genellikle bu projeler çok uluslu ve çok ortaklı işbirliği gerektiren projelerdir.

İkili ve Çok taraflı İşbirliği Programları çerçevesinde proje destekleri: Bilim ve teknoloji alanında çeşitli ülkelerle hükümetlerarası veya kurumlararası düzeyde imzalanan ikili işbirliği anlaşmaları çerçevesinde ortak araştırma projeleri desteklenmekte ve izlenmektedir. Çok Taraflı İşbirliği kapsamında ise, Türk bilim insanlarının, çeşitli Avrupa araştırma programları çerçevesindeki projelerine destek sağlanmaktadır.

Proje destekleri: Ulusal projelere uluslararası boyut kazandırılan projeleri kapsamaktadır.

b. Bilim İnsanı ile İlgili Olanlar:

Bilim insanı dolaşım destekleri:

Marie Curie Programı: AB Çerçeve Programları kapsamında Avrupa'daki bilim insanlarının Avrupa içinde ve dışında dolaşımına destek vermektedir.

Konuk Bilim İnsanı Destek Programı: Yurtdışından araştırmacıların ülkemize davet edilerek araştırma ve eğitim faaliyetlerine katılmalarını sağlamaktadır.

Burslar: TÜBİTAK, bilim insanlarını desteklemek amacıyla değişik seviyelerde yurt içi ve yurt dışı burslar vermektedir. Lisans, Lisansüstü (Yüksek Lisans/Doktora) burslarının yanısıra yurtdışında araştırma yapmak isteyen bilim insanlarımız için doktora sonrası yurt dışı burs programları yürütülmektedir. Ayrıca, doktorasını ya da doktora sırasında araştırmalarının bir bölümünü Türkiye'de yapmak isteyen yabancı uyruklu bilim insanlarına da TÜBİTAK burslar sağlamaktadır.

Uluslararası Bilim Olimpiyatları'na katılım: İlk ve orta öğretim seviyesindeki öğrencilerin bilim olimpiyatları ve proje yarışmalarına katılımını sağlamaktadır.

c. Toplantılar ile İlgili Olanlar:

Konferans, Proje Fuarı, Toplantı, Seminer Destekleri, Çalıştaylar: Yabancı ülkelerden gelen araştırmacılar ile ülkemiz araştırmacılarının ortak proje ve faaliyetler belirlemesini sağlamak için düzenlenmektedir.

Çalıştaylar (Ortak proje ve faaliyetleri belirlemek üzere): Bilim ve teknoloji alanında çeşitli ülkelerle hükümetlerarası veya kurumlararası düzeyde imzalanan ikili işbirliği anlaşmaları çerçevesinde ortak bilimsel toplantılar, uzman değişimleri, çalışma ziyaretleri vb. gibi etkinliklere maddi destek sağlanmaktadır.

Türk bilim insanlarının, çeşitli Avrupa araştırma programları, bölgesel örgütler ve uluslararası kuruluşlar tarafından organize edilen ilgili etkinliklere katılımı TÜBİTAK tarafından desteklenmekte veya izlenmektedir.

Bunların yanında yurt dışı bilimsel etkinlikleri destekleme programı kapsamında ve Çerçeve Programlarına katılımı artırmak için yurt dışı seyahat ve toplantı destekleri sağlanmaktadır.

d. Ödüller:

TÜBİTAK Özel Ödülü: TÜBİTAK tarafından verilegelen Bilim, Hizmet ve Teşvik Ödüllerine 2007 yılından itibaren Bilim Ödülü eşdeğeri TÜBİTAK Özel Ödülü kategorisi de eklenmiştir. Bu ödöl, çalışmalarıyla bilime uluslararası düzeyde katkıda bulunmuş, yurtdışında yerleşik Türkiye Cumhuriyeti uyruklu bilim insanlarına verilecektir.

AB Çerçeve Programları Proje Özendirme Ödülü: Çerçeve Programlarına koordinatör olarak katılımı teşvik etmek amaçlı proje özendirme ödülü sağlanmaktadır.

Yeni Araçlar

Bilim ve teknoloji ataşeleri: BTY alanında söz sahibi olan ve ülkemizin yoğun ilişkisi bulunan birinci derecede önemli ülkelerdeki büyükelçiliklerimizde TÜBİTAK tarafından önerilecek bilim ve teknoloji ataşelerinin görevlendirilmesi.

Özel çağrılar:

- a. Dışişleri Bakanlığı, DTM, DPT, TİKA, vb. kamu kuruluşları ile düşünce kuruluşları ve diğer uluslararası ilişkileri izleyen kuruluşların ilişkilerini/ uzmanlıklarını/ kapasitelerini destekleyen KAMAG projeleri
- b. Sosyal ve beşeri bilimler sahasında uluslararası siyaset, ticaret, vb. konulara odaklı SOBAG özel çağrılar
- c. Öncelikli ülkelerle öncelikli alanlarda araştırma, yayım, teknoloji-yenilik destekleri, bilim ve toplum, proje, dolaşım, vb. faaliyetlere yönelik projeler

Kurumsal eşlemeler

Bilim ve toplum projeleri

Yabancı ülkelerden hakem/değerlendirici kullanılması

Ülkemizde Uluslararası Bilim Olimpiyatları düzenlenmesi

Uluslararası ölçekte ilk ve ortaöğretim öğrencileri için proje yarışmaları

Stajlar: Gerek başka ülkelerin araştırma yapan ya da fonlayan/yöneten, gerekse çok taraflı bilimsel kuruluşlarda Türk uzmanların eğitim stajı

TÜBİTAK Uluslararası İşbirliği Ödülü

Türk Dünyası Bilim ve Teknoloji Programı (TÜRKBİTEP)

Bilim ve Teknoloji Politika Diyalog Mekanizmaları: Yıllık toplantılar, yayınlar, peer review, kurumlar arası ziyaretler, vb..

Uluslararası BTY Stratejisi Ortak Akıl Toplantısı
4 Aralık 2006, Ankara

KATILIMCI KURULUŞLAR

BAŞBAKANLIK
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
MGK GENEL SEKRETERLİĞI
DPT MÜSTEŞARLIĞI
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
TÜBİTAK
TİKA
ABGS

TOBB
TÜSİAD
MÜSİAD
DEİK
İSO
TTGV

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
İTÜ
SABANCI ÜNİVERSİTESİ
BİLKENT ÜNİVERSİTESİ
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ

2006/202 Ek-3: Dış Ticaret-BTY İlişkisi: Bazı Göstergeler

Tablo 1. İhracat, İthalat ve BTY Göstergeleri

Ülke Adı	Türkiye'nin İhracatında Diğer Ülkelerin Payları (2005) (Milyon ABD Doları)	Türkiye'nin İthalatında Diğer Ülkelerin Payları (2005) (Milyon ABD Doları)	Türkiye'nin İhracatında Diğer Ülkelerin Paylarının İthalat Paylarından Farkı (2005) (Milyon ABD Doları)	Gayri Safi Yurtiçi Hasıladan Ar-Ge'ye Ayrılan Pay (%)	Tam Zamanlı Araştırmacı Sayısı (FTE)	1000 Çalışan Kişi Başına Düşen Araştırmacı Sayısı
A.B.D.	4.910	5.375	-465	2,68	1.334.628	9,6
ALMANYA	9.455	13.634	-4.179	2,51	268.100	6,9
ARJANTİN	37	261	-224	0,46	31.868	2,3
AVUSTURYA	659	940	-281	2,36	81.740	8,4
AVUSTRALYA	227	294	-67	1,77	28.207	6,8
AZERBAYCAN	528	272	256	0,3		
BELÇİKA	1.292	2.241	-949	1,82	31.880	
BERMUDA	0,174	0,01	0,2	0,08		
BEYAZ RUSYA	49	46	3	0,62		
BOLİVYA	0,389	253	-252,6	0,28	1.040	7,7
BREZİLYA	103	798	-695	0,98	59.838	
BRUNEİ DARUSSALAM	0,592	0,26	0,3	0,03	98	
BULGARİSTAN	1.179	1.190	-11	0,51	9.827	
BURKİNA FASO				0,17	176	
ÇEK CUMHURİYETİ	290	698	-408	1,42	24.169	4,8
ÇİN	549	6.885	-6.336	1,34	926.252	1,2
DANİMARKA	733	434	299	2,44	26.167	9,5
EKVATOR	7	45	-38	0,07	645	
ENDONEZYA	80	750	-670	0,05		
ERMENİSTAN				0,25		
ESTONYA	57	58	-1	0,91	3.369	
FAS	370	143	227	0,62		
FİLİPİNLER	30	117	-87	0,11	3.750	
FINLANDİYA	296	962	-666	3,48	39.582	16,5

Tablo 1. İhracat, İthalat ve BTY Göstergeleri (Devam)

Ülke Adı	Türkiye'nin İhracatında Diğer Ülkelerin Payları (2005) (Milyon ABD Doları)	Türkiye'nin İthalatında Diğer Ülkelerin Payları (2005) (Milyon ABD Doları)	Türkiye'nin İhracatında Diğer Ülkelerin Paylarının İthalat Paylarından Farkı (2005) (Milyon ABD Doları)	Gayri Safi Yurtiçi Hasıladan Ar-Ge'ye Ayrılan Pay (%)	Tam Zamanlı Araştırmacı Sayısı (FTE)	1000 Çalışan Kişi Başına Düşen Araştırmacı Sayısı
FRANSA	3.805	5.887	-2.082	2,13	200.064	8
GÜNEY AFRİKA	315	1.259	-944	0,87	14.182	1,6
GÜNEY KIBRIS RUM KESİMİ	754	44	710	0,37	520	
GÜNEY KORE	1	2	-1	2,99	179.812	7,9
GÜRCİSTAN	271	302	-31	0,29		
HIRVATİSTAN	167	85	82	1,14		
HİNDİSTAN	219	1.280	-1.061	0,85		
HOLLANDA	2.469	2.151	318	1,78	37.282	4,5
HONDURAS	4	5	-1	0,05		
HONG KONG	115	120	-5	0,6	10.639	
İNGİLTERE	5.917	4.695	1.222	1,73	157.662	5,5
İRAN	912	3.469	-2.557	0,67		
İRLANDA	404	724	-320	1,25	11.151	5,7
İSPANYA	3.010	3.555	-545	1,12	109.753	
İSRAİL	1.466	804	662	4,71		
İSVEÇ	661	1.427	-766	3,86	54.041	12,5
İSVİÇRE	553	4.053	-3.500	2,93	25.400	6,1
İTALYA	5.616	7.566	-1.950	1,1	72.012	3
İZLANDA	17	7	10	2,86	1.917	
JAMAİKA	13	0,07	12,9	0,07		
JAPONYA	234	3.109	-2.875	3,18	677.206	10,6
KANADA	364	447	-83	1,98	112.624	7,2
KAZAKİSTAN	459	558	-99	0,22	9.366	
KIRGIZİSTAN	89	14	75	0,2		
KOLOMBİYA	45	175	-130	0,17	4.829	
KOSTARİKA	3	53	-50	0,39		

Tablo 1. İhracat, İthalat ve BTY Göstergeleri (Devam)

Ülke Adı	Türkiye'nin İhracatında Diğer Ülkelerin Payları (2005) (Milyon ABD Doları)	Türkiye'nin İthalatında Diğer Ülkelerin Payları (2005) (Milyon ABD Doları)	Türkiye'nin İhracatında Diğer Ülkelerin Paylarının İthalat Paylarından Farkı (2005) (Milyon ABD Doları)	Gayri Safi Yurtiçi Hasıladan Ar-Ge'ye Ayrılan Pay (%)	Tam Zamanlı Araştırmacı Sayısı (FTE)	1000 Çalışan Kişi Başına Düşen Araştırmacı Sayısı
KUVEYT	210	41	169	0,2		
KÜBA	2	1	1	0,65		
LETONYA	81	2	79	0,42	3.324	
LİTVANYA	149	159	-10	0,76	7.356	
LÜKSEMBURG	27	122	-95	1,56	2.091	6,8
MACARİSTAN	379	946	-567	0,94	15.878	4,1
MADAGASKAR	9	0,108	8,9	0,12	240	
MAURİTİUS	6	9	-3	0,35		
MAKEDONYA	162	52	110	0,26	1.018	
MALEZYA	57	785	-728	0,69	7.157	
MALTA	279	46	233	0,29	272	
MEKSİKA	163	196	-33	0,43	33.484	0,8
MISIR	687	267	420	0,19		
MOĞOLİSTAN	3	0,237	2,8	0,28		
MOLDOVA	81	31	50	0,81		
MOZAMBİK	6	12	-6	0,59		
MYANMAR				0,07		
NEPAL	4	4	0	0,66		
NİKARAGUA	2	0,55	1,5	0,05		
NORVEÇ	245	374	-129	1,51	21.851	9,5
PAKİSTAN	187	315	-128	0,22		
PANAMA	83	9	74	0,94	304	
PARAGUAY	1	22	-21	0,1	455	
PERU	7	37	-30	0,1		
POLONYA	830	1.244	-414	0,57	62.162	4,7
PORTEKİZ	395	398	-3	0,81	21.003	4,1

Tablo 1. İhracat, İthalat ve BTY Göstergeleri (Devam)

Ülke Adı	Türkiye'nin İhracatında Diğer Ülkelerin Payları (2005) (Milyon ABD Doları)	Türkiye'nin İthalatında Diğer Ülkelerin Payları (2005) (Milyon ABD Doları)	Türkiye'nin İhracatında Diğer Ülkelerin Paylarının İthalat Paylarından Farkı (2005) (Milyon ABD Doları)	Gayri Safi Yurtiçi Hasıladan Ar-Ge'ye Ayrılan Pay (%)	Tam Zamanlı Araştırmacı Sayısı (FTE)	1000 Çalışan Kişi Başına Düşen Araştırmacı Sayısı
ROMANYA	1.785	2.285	-500	0,39	21.257	2,3
RUSYA FEDERASYONU	2.377	12.905	-10.528	1,07	464.577	6,8
SAİNT LUCİA	0,2	0,06	0,1	0,38		
ST. VİNCENT VE GRENADİLLER	9	1	8	0,15		
SEYŞELLER	4	1	3	0,11		
SİRBİSTAN VE KARADAĞ	257	96	161	1,17		
SİNGAPUR	78	216	-138	2,36	23.789	10,3
SLOVAK CUMHURİYETİ	122	378	-256	0,51	10.921	5,2
SLOVENYA	332	217	115	1,22	3.834	4
SRİ LANKA	53	22	31	0,14	2.537	
SUDAN	145	7	138	0,34		
ŞİLİ	25	326	-301	0,61	7.085	
TAYLAND	51	677	-626	0,26	18.114	
TAYVAN				2,42		
TRİNİDAD AND TOBAGO	4	0,06	3,9	0,12		
TUNUS	294	177	117	0,63	9.910	
TÜRKİYE				0,67	33.876	1,6
UGANDA	3	12	-9	0,81		
UKRAYNA	821	2.651	-1.830	1,16		
URUGUAY	3	21	-18	0,26	1.242	
VENEZUELA	38	59	-21	0,28		
VIETNAM	44	110	-66	0,19		
YENİ ZELANDA	42	27	15	1,14	15.568	10,2

Tablo 1. İhracat, İthalat ve BTY Göstergeleri (Devam)

Ülke Adı	Türkiye'nin İhracatında Diğer Ülkelerin Payları (2005) (Milyon ABD Doları)	Türkiye'nin İthalatında Diğer Ülkelerin Payları (2005) (Milyon ABD Doları)	Türkiye'nin İhracatında Diğer Ülkelerin Paylarının İthalat Paylarından Farkı (2005) (Milyon ABD Doları)	Gayri Safi Yurtiçi Hasıladan Ar-Ge'ye Ayrılan Pay (%)	Tam Zamanlı Araştırmacı Sayısı (FTE)	1000 Çalışan Kişi Başına Düşen Araştırmacı Sayısı
YUNANİSTAN	1.126	727	399	0,61	17.024	4,1
ZAMBİA	1	0,553	0,4	0,01	536	

Tablo 2. İhracat, İthalat ve Yüksek Teknoloji Ürünleri

Ülke Adı	Toplam İhracatı (2005) (Milyon ABD Doları)	Toplam İthalatı (2005) (Milyon ABD Doları)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretiminin İhracattaki Payı (Yüzde Olarak, 2003)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretiminin İthalattaki Payı (Yüzde Olarak, 2003)
ABD	904.383	1.732.348	32,2	22,0
AFGANİSTAN	560	3.200		
ALMANYA	969.858	773.804	17,7	20,6
ANGOLA	23.400	8.150		
ANTİGUA VE BARBUDA	75	580		
ARJANTİN	40.044	28.692		
ARNAVUTLUK	658	2.614		
AVUSTRALYA	105.825	125.280	6,8	24,4
AVUSTURYA	123.987	126.179	14,3	16,3
AZERBAYCAN	4.347	4.200		
BAHAMALAR	523	2.149		
BAHREYN	9.866	7.740		
BANGLADEŞ	9.294	13.839		
BARBADOS	359	1.604		
BELÇİKA	334.298	318.658	17,5	18,7
BELİZE	215	593		
BENİN	561	894		
BEYAZ RUSYA	15.977	16.699		
BHUTAN	250	395		
BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	115.453	80.744		
BOLIVYA	2.671	2.341		
BOSNA HERSEK	2.402	7.097		
BOTSVANA	4.425	3.272		
BREZİLYA	118.308	77.585		
BRUNEİ	6.582	1.400		
BULGARİSTAN	11.725	18.181		

Tablo 2. İhracat, İthalat ve Yüksek Teknoloji Ürünleri (Devam)

Ülke Adı	Toplam İhracatı (2005) (Milyon ABD Doları)	Toplam İthalatı (2005) (Milyon ABD Doları)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretiminin İhracattaki Payı (Yüzde Olarak, 2003)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretiminin İthalattaki Payı (Yüzde Olarak, 2003)
BURKİNA FASO	493	1.305		
BURUNDİ	111	267		
CEZAYİR	46.001	20.357		
CİBUTİ	40	320		
COMOROS	12	95		
ÇAD	3.065	770		
ÇEK CUMHURİYETİ	78.246	76.707	14,2	19,0
ÇİN	761.954	660.003		
DANİMARKA	85.137	76.018	18,8	17,4
DOMİNİK	41	165		
DOMİNİK CUMHURİYETİ	6.133	9.614		
EKVATOR	10.100	10.309		
EKVATOR GİNESİ	7.177	2.035		
EL SALVADOR	3.390	6.766		
ENDONEZYA	86.226	69.498		
ERİTRE	10	495		
ERMENİSTAN	950	1.768		
ESTONYA	7.667	10.033		
ETİYOPYA	883	4.127		
FAS	10.641	20.332		
FIJİ	702	1.610		
FİLDİŞİ SAHİLLERİ	7.610	5.350		
FİLİPİNLER	41.255	47.418		
FİNLANDİYA	66.016	58.999	23,4	19,3
FRANSA	460.157	497.853	21,3	19,3
GABON	4.920	1.393		

Tablo 2. İhracat, İthalat ve Yüksek Teknoloji Ürünleri (Devam)

Ülke Adı	Toplam İhracatı (2005) (Milyon Dolar)	Toplam İthalatı (2005) (Milyon Dolar)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretiminin İhracattaki Payı (Yüzde Olarak - Yıl:2003)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretiminin İthalattaki Payı (Yüzde Olarak - Yıl:2003)
GAMBİYA	8	235		
GANA	2.490	5.005		
GİNE	890	820		
GRENADA	40	330		
GUATEMALA	5.381	10.493		
GUİNEA BİSSAU	101	119		
GUYANA	551	786		
GÜNEY AFRİKA	51.876	62.304		
GÜNEY KIBRIS RUM YÖNETİMİ	1.459	6.305		
GÜNEY KORE	284.419	261.238		
GÜRCİSTAN	867	2.491		
HAİTİ	470	1.454		
HIRVATİSTAN	8.809	18.547		
HİNDİSTAN	95.096	134.831		
HOLLANDA	402.407	359.055	29,2	29,7
HOLLANDA ANTİLLERİ	1.790	3.620		
HONDURAS	1.695	4.484		
HONG KONG	292.119	300.160		
IRAK	24.096	23.430		
İNGİLTERE	382.761	510.237	29,2	24,4
İRAN	56.252	35.859		
İRLANDA	109.853	68.007	50,7	37,4
İSPANYA	187.182	278.825	9,8	14,7
İSRAİL	42.659	47.142		
İSVEÇ	130.104	111.228	20,2	17,7
İSVİÇRE	130.898	126.524	37,7	24,1

Tablo 2. İhracat, İthalat ve Yüksek Teknoloji Ürünleri (Devam)

Ülke Adı	Toplam İhracatı (2005) (Milyon Dolar)	Toplam İthalatı (2005) (Milyon Dolar)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretimini İhracattaki Payı (Yüzde Olarak - Yıl:2003)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretimini İthalattaki Payı (Yüzde Olarak - Yıl:2003)
İTALYA	367.200	379.772	10,3	14,8
İZLANDA	3.086	4.983	4,9	14,2
JAMAİKA	1.500	4.460		
JAPONYA	594.905	514.922	27,6	22,6
KAMBOÇYA	3.100	3.700		
KAMERUN	2.829	2.885		
KANADA	359.399	319.686	9,3	17,1
KATAR	25.762	10.061		
KAZAKİSTAN	27.849	17.353		
KENYA	3.293	6.149		
KIRGIZİSTAN	672	1.108		
KİRİBATİ	1	55		
KOLOMBİYA	21.146	21.204		
KONGO	5.000	1.415		
KONGO DEMOKRATİK CUMHURİYETİ	2.050	2.175		
KOSTA RİKA	7.039	9.798		
KUVEYT	45.011	16.275		
KÜBA	2.682	7.125		
LESOTO	649	1.390		
LETONYA	5.161	8.696		
LİBERYA	200	1.190		
LİBYA	30.110	7.000		
LİTVANYA	11.813	15.453		
LAOS DEMOKRATİK HALK CUM.	510	745		
LÜBNAN	2.337	9.633		

Tablo 2. İhracat, İthalat ve Yüksek Teknoloji Ürünleri (Devam)

Ülke Adı	Toplam İhracatı (2005) (Milyon Dolar)	Toplam İthalatı (2005) (Milyon Dolar)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretiminin İhracattaki Payı (Yüzde Olarak - Yıl:2003)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretiminin İthalattaki Payı (Yüzde Olarak - Yıl:2003)
LÜKSEMBURG	18.390	21.708		
MACARİSTAN	62.109	66.045	30,9	25,4
MADAGASKAR	760	1.550		
MAKEDONYA	2.041	3.228		
MALAVİ	520	1.165		
MALDİV ADALARI	162	744		
MALEZYA	140.949	114.602		
MALİ	1.109	1.612		
MALTA	2.276	3.597		
MAURİTİUS	2.144	3.160		
MEKSİKA	213.711	231.670	24,5	23,0
MISIR	10.654	19.819		
MOĞOLİSTAN	1.054	1.149		
MOLDOVA	1.091	2.312		
MORİTANYA	565	750		
MOZAMBİK	1.745	2.408		
MYANMAR	2.925	2.250		
NAMİBYA	2.070	2.520		
NEPAL	850	1.820		
NİJER	502	871		
NİJERYA	42.277	17.265		
NİKARAGUA	858	2.595		
NORVEÇ	103.780	55.495	4,6	16,2
ORTA AFRİKA CUMHURİYETİ	128	151		
ÖZBEKİSTAN	4.749	3.666		
PAKİSTAN	15.917	25.331		

Tablo 2. İhracat, İthalat ve Yüksek Teknoloji Ürünleri (Devam)

Ülke Adı	Toplam İhracatı (2005) (Milyon Dolar)	Toplam İthalatı (2005) (Milyon Dolar)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretiminin İhracattaki Payı (Yüzde Olarak - Yıl:2003)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretiminin İthalattaki Payı (Yüzde Olarak - Yıl:2003)
PANAMA	1.010	4.155		
PAPUA YENİ GİNE	3.192	1.729		
PARAGUAY	1.688	3.700		
PERU	17.206	12.502		
POLONYA	89.288	100.951	6,2	13,8
PORTEKİZ	38.133	61.126	11,4	15,7
ROMANYA	27.430	40.463		
RUANDA	125	403		
RUSYA	243.569	125.303		
SAMOA	12	187		
SAO TOME	5	49		
SVAZİLİND	2.020	2.080		
SENEGAL	1.641	3.190		
SEYŞEL ADALARI	356	676		
SİRBİSTAN KARADAĞ	5.065	11.635		
SIERRA LEONE	158	345		
SİNGAPUR	229.649	200.047		
SLOVAK CUMHURİYETİ	31.956	35.337	5,6	12,5
SLOVENYA	18.633	20.090		
SOLOMON ADALARI	102	143		
SOMALİ	300	610		
SRİ LANKA	6.347	8.834		
ST. KİTTİS VE NEVİS	50	205		
ST. LUCİA	120	530		
ST. VİNCENT VE GRENADİLLER	38	241		
SUDAN	4.824	6.757		

Tablo 2. İhracat, İthalat ve Yüksek Teknoloji Ürünleri (Devam)

Ülke Adı	Toplam İhracatı (2005) (Milyon Dolar)	Toplam İthalatı (2005) (Milyon Dolar)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretiminin İhracattaki Payı (Yüzde Olarak - Yıl:2003)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretiminin İthalattaki Payı (Yüzde Olarak - Yıl:2003)
SURİNAM	950	895		
SURİYE	5.760	8.106		
SUUDİ ARABİSTAN	181.440	59.409		
ŞİLİ	40.574	32.542		
TACİKİSTAN	909	1.330		
TANZANYA	1.481	2.659		
TAYLAND	110.110	118.191		
TAYVAN	197.776	182.569		
TOGO	569	895		
TONGA	10	125		
TRİNİDAD VE TOBAGO	9.035	5.674		
TUNUS	10.494	13.177		
TUVALU	0	13		
TÜRKİYE	73.414	116.553	6,1	12,1
TÜRKMENİSTAN	4.935	3.588		
UGANDA	853	1.779		
UKRAYNA	34.287	36.141		
UMMAN	18.692	8.971		
URUGUAY	3.405	3.879		
ÜRDÜN	4.302	10.506		
VANUATU	38	150		
VENEZUELLA	55.487	24.249		
VIETNAM	31.625	36.476		
YEMEN	6.380	4.260		
YENİ KALEDONYA	1.085	1.774		

Tablo 2. İhracat, İthalat ve Yüksek Teknoloji Ürünleri (Devam)

Ülke Adı	Toplam İhracatı (2005) (Milyon Dolar)	Toplam İthalatı (2005) (Milyon Dolar)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretimini İhracattaki Payı (Yüzde Olarak - Yıl:2003)	Yüksek Teknoloji Ürünleri Üretimini İthalattaki Payı (Yüzde Olarak - Yıl:2003)
YENİ ZELANDA	21.729	26.239	4,6	18,0
YEŞİL BURUN	18	438		
YUNANİSTAN	17.044	53.965	10,6	16,0
ZAMBİA	1.720	2.750		
ZİMBABVE	1.820	2.330		

Yeni Kararlar

KARAR

2007/101 “ Küresel Isınma, İklim Değişikliği, Alınacak Tedbirler ve Adaptasyon (Uyum) Alanında Çalışma Yapmak”

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- -

SORUMLU KURULUŞLAR

- Küresel Isınma, İklim Değişikliği ve Senaryolar : Çevre ve Orman Bakanlığı
- İklim Değişikliğinin Etkileri : Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı
- Alınacak Tedbirler ve Uyum Çalışmaları : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İLGİLİ KURULUŞLAR

- Dış İşleri Bakanlığı
- Millî Eğitim Bakanlığı
- Bayındırlık ve İskân Bakanlığı
- Ulaştırma Bakanlığı
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
- Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
- TÜBİTAK
- TOBB

GEREKÇE

Ülkemiz iklim değişikliği politikalarında sözleşmenin temel ilkeleri olan “iklim sisteminin eşitlik temelinde, ortak fakat farklı sorumluluk alanına uygun olarak korunması, iklim değişikliğinden etkilenen olan gelişme yolundaki ülkelerin ihtiyaç ve özel koşullarının dikkate alınması, iklim değişikliğinin önlenmesi için alınacak tedbirlerin etkin ve en az maliyetle yapılması, sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi ve alınacak politika ve önlemlerin ulusal kalkınma programlarına entegre edilmesi” hususlarına büyük önem vermektedir.

Ülkemiz iklim değişikliğinin zararlı etkilerinin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması, yapılacak çalışmaların daha verimli olabilmesi, kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları arasında koordinasyon ve görev dağılımının sağlanması ve bu konuda ülkemizin şartlarını da dikkate alarak uygun iç ve dış politikaların belirlenmesi amacıyla, 2004/13 Sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kurulan İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu (İDKK), Çevre ve Orman Bakanı'nın Başkanlığında ilgili kuruluşların üst düzey (Müsteşar, Başkan) temsilcilerinden oluşmaktadır. İDKK altında, uzman kurumların koordinatörlüğünde çalışmaları yürütmek için 8 adet çalışma grubu oluşturulmuştur.

İklim Değişikliği 1. Ulusal Bildirimi, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın koordinasyonunda ilgili bakanlıklar, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının da katkılarıyla hazırlanmış olup, Başkanlığını Çevre ve Orman Bakanı'nın yaptığı İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu tarafından onaylanarak İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Sekreteryası'na sunulmuştur.

Ülkemizin Akdeniz havzasında yer alması ve tarım ülkesi olması dolayısıyla iklim değişikliğinden en fazla etkilenme ihtimali bulunan bölgede yer almaktadır. Tarımda kaydedilen pek çok teknolojik gelişmeye rağmen, iklim, tarımsal üretimde hâla en önemli rolü oynamaktadır.

Türkiye'nin ikliminde gözlenen uzun süreli değişimler ve eğilimler ile gelecekteki iklim değişikliğine ilişkin yürütülen tahmin çalışmalarının ilk sonuçlarına göre, Türkiye'nin küresel iklim değişikliğine ve onun muhtemel etkilerine karşı çok duyarlı olduğu ifade edilmektedir. Türkiye'nin iklim değişikliğinin özellikle su kaynakları arzındaki yetersizlikler, tarımsal üretkenlikteki değişkenlikler, orman yangınları, kuraklık, erozyon, çölleşme ve bunlara bağlı ekolojik bozulmalar gibi öngörülen olumsuzluklardan etkilenmesi söz konusu olabilecektir.

Küresel ısınma ve iklim değişikliğine yol açan sera gazlarının türlerinin ve kaynaklarının çeşitliliği, çözüm yollarının da çok geniş bir yelpazeye yayılmasına yol açmaktadır. Ülkeler ulusal iklim değişikliği politikalarını belirlerken, tüm bu seçenekleri mevcut teknoloji ve alt yapısı, insan kaynakları, kısa-orta-uzun vadeli kalkınma öncelikleri gibi kendilerine özgü durumları da göz önünde

bulundurarak belirlemektedir. Bu çerçevede ön plana çıkan temel politika ve tedbirler; enerji, ulaşım, sanayi faaliyetleri, tarım ve su yönetimi, atık ve arazi kullanımı değişikliği ile ormancılık sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Bu bağlamda, iklim değişikliğinden etkilenme potansiyeli bulunan alanlarda adaptasyon (uyum) sağlanması çalışmaları da önem arz etmektedir.

Bu çerçevede,

- Ülkemiz ikliminde gözlenen değişiklikler ile gelecekte ülkemiz ikliminin nasıl olacağına ilişkin tahminler,
- Ülkemizin artan nüfusunun gelecekteki gıda ihtiyacını karşılamada iklim değişikliği sınırlayıcı faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle, sınırlı olan tarım arazilerinden beklenen verimin alınabilmesi için kuraklık yönetimi ve tarımda su kullanımı hayati önem taşımaktadır. Bu çerçevede, sulanan alanlarda iklim değişikliği sebebiyle sulama suyuna duyulan ihtiyacın takibi, mevcut sulama sistemlerinin performansının ortaya çıkarılması ve yeni kurulacak sulama sistemleri için de planlama kriterlerinin belirlenmesi,
- Sulak alan yönetim planlarının etkin uygulanması ve yaygınlaştırılması için sürdürülebilir su kullanımının sağlanması,
- Toprakta, bitkinin ihtiyacını karşılayacak miktarda suyun bulunmaması tarımsal kuraklık olarak tarif edilir. Yani meteorolojik kuraklık, tarımsal kuraklıktan farklıdır. Bu nedenle, tarımsal kuraklığı diğer kuraklıktan ayrı değerlendirilmesi, buna ilişkin verilerin izlenmesi, risk değerlendirmelerinin yapılması ve bu çerçevede tedbirlerin alınmasının sağlanması,
- Su ve toprak kaynaklarının kullanımında oluşacak değişiklikler, toprak erozyonu ve vejetasyon formasyonlarındaki ve/veya örtülerindeki değişiklikler gibi çölleşme süreçlerinin izlenmesi ve kuraklık tahmin ve tedbir sistemlerinin kurulması,
- Ülkemizin iklim değişikliği, kuraklık ve çölleşmeye duyarlılığı, bunlardan etkilenme eğilimi ve konuyla ilgili öngörüler dikkate alınarak, iklim değişikliğine karşı tedbirlerin alınması ve adaptasyon (uyum) çalışmalarının yapılması,
- Bitkisel ekosistemlerde (tarım, mera, orman) karbon depolama değişiminin izlenmesi için mekanizma kurulması

konularında da çalışma yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Konunun önemine binaen Çevre ve Orman Bakanı, Tarım ve Köyişleri Bakanı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı 6 Şubat 2007 tarihinde ortaklaşa düzenledikleri "İklim Değişikliği, Kuraklık ve Su Yönetimi Toplantısı"nda konuyu değerlendirmişler ve çıkan sonuçlar kamuoyu ile paylaşılmıştır.

KARAR

Küresel ısınma, iklim değişikliği, alınacak tedbirler ve uyum için gerekli bilimsel ve teknolojik araştırma programları, sorumlu kuruluşlar tarafından hazırlanarak bir sonraki Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu (BTYK) toplantısına sunulacaktır.

EK

- -

KARAR

2007/ 102 Ulusal Nükleer Teknoloji Geliştirme Programı (2007-2015)

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- -

SORUMLU KURULUŞLAR

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
- TAEK

İLGİLİ KURULUŞLAR

- TÜBİTAK
- Üniversiteler

GEREKÇE

Dünyadaki gelişmelere bakıldığında, nükleer enerji programlarının başarıya ulaşmasında temel faktörün yakıt çevrimi dahil olmak üzere nükleer enerji teknolojilerinin özümsemesi ve yerleştirilmesi olduğu görülür. Bu, bir program dahilinde gerekli araştırma ve geliştirme çalışmalarının kademe kademe yürütülmesiyle gerçekleştirilebilir.

Hızlı bir gelişme sürecinde bulunan ülkemizin gelecekteki enerji ihtiyacının karşılanmasında değerlendirilmesi gereken en önemli seçeneklerden biri nükleer enerjidir. Ülkemizin Beş Yıllık Kalkınma Planlarında ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB) elektrik enerjisi üretim planlama çalışmalarında yer alan, ve gelecekte elektrik üretimi dışında hidrojen üretimi ve deniz suyundan tatlı su eldesi gibi farklı amaçlarla da kullanılması planlanan nükleer enerji teknolojilerine yönelik araştırma ve geliştirme çalışmalarının zamanında yapılması, bu teknolojilerde ulusal etkinliğin kazanılması açısından gereklidir.

Bu bağlamda, nükleer enerji teknolojileri geliştirmeye ve enerji üretebilecek tesisleri yerli olanaklarla tasarımıyla önümüzdeki on yıl içerisinde gerçekleştirmeyi hedefleyen "Ulusal Nükleer Teknoloji Geliştirme Programı" hazırlanmıştır.

KARAR

Ulusal Nükleer Teknoloji Geliştirme Programı'nın uzun vadeli bir devlet politikası olarak gerçekleştirilmesi için gereken tüm tedbirlerin alınmasına, ekteki bütçenin gerek görüldüğünde revize edilmek kaydıyla 2007- 2015 dönemi için tahsisine ve Ulusal Nükleer Teknoloji Geliştirme Programı'nın ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte eşgüdüm içinde Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

EK

- -